

BYTOSŤ UMENIA * STVORENIE SVETA * ŽIVOT PO SMRTI * PUTOVANIE GRÁLU

Sophia

Štvrťročník pre uvedenie

duchovných hodnôt do života

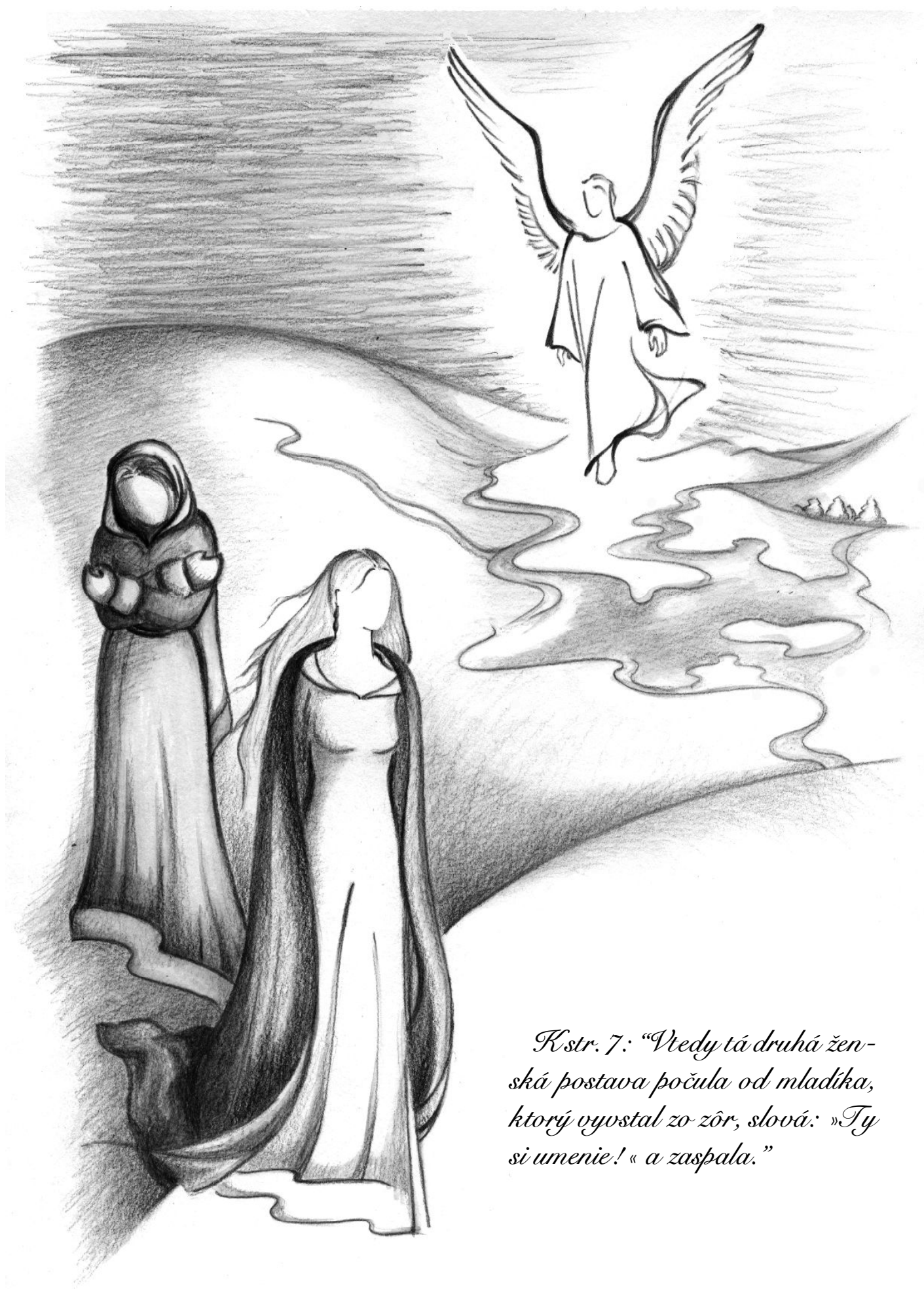

Číslo 15
jeseň 1997

Po ženě zatoužil jsi?
Já o nádherné vím:
Moudrostí zove se,
ta tobě bude vším.

Kstr. 7: "Vtedy tá druhá ženská postava počula od mladíka, ktorý vyvstal zo zôr, slová: »Ty si umenie!« a zaspala."

Z OBSAHU:

∞ PREČO ĽUDIA NEMAJÚ VOĽNÝ ČAS
Úvodník - str. 3

∞ BYTOSŤ UMENIA - HUDBA
Vzťah duchovnej podstaty človeka a kozmu k hudbe - str. 7

∞ Z KRONIKY AKAŠA
Kniha Rudolfa Steinera - str. 12

∞ DUCHOVNÍ KULTURA SLOVANŮ
její kořeny a budoucnost - str. 13

∞ CHERUBSKÝ POUTNÍK
Dvojveršia Angela Silesia - str. 17

∞ ČO JE MÉDIUMITA 2.
O rozdiel medzi slnečnou a mesačnou
jasnovidnosťou - str. 18

∞ MEDIÁLNE UMENIE
Automatická kresba, maľba a literatúra - str. 23

∞ CESTA GRÁLU EVROPOU
Z dejín nezávislého kresťanství - str. 27

∞ MACEŠKA
Duchovní význam kvetín - str. 30

∞ KREŠŤANIA PRED KRISTOM 1.
Rôzne názory starých tradícií a kultúr
na nesmrteľnosť a život po smrti - str. 31

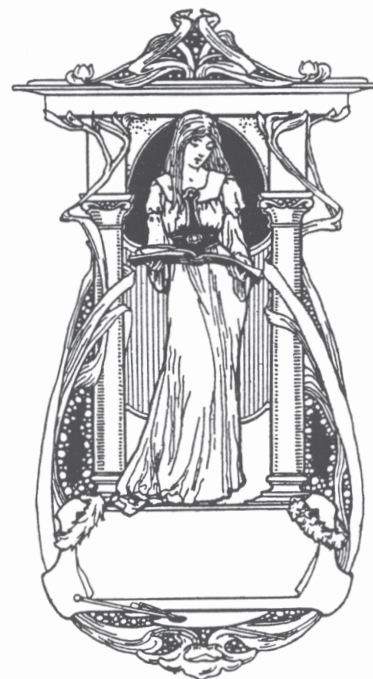
∞ KREŠŤANIA PRED KRISTOM 2.
Zrod nesmrteľnej individuality v duši človeka - str. 36

∞ JE REINKARNÁCIA DÉMONICKÝ VÝPLOD FANTÁZIE?
Pôvod a rozšírenie falošných predstáv
o prevtelovaní - str. 39

∞ MODLITBA
Antoine de Saint-Exupéryho - str. 42

∞ STVOŘENÍ SVĚTA A ČLOVĚKA
v poznání duchovní vědy - str. 43

∞ EZOTERNÉ SKÚŠKY
6. prednáška z cyklu
"O duchovnom vývoji človeka" - str. 47

Drahý čitateľ,

Myslíš si, že záhrada, ktorej záhradník celé roky nebude venovať žiadnu pozornosť, bude prekvitať, alebo zarastie burinou? Že jazdecký kôň, ktorého nikto necvičí, sa stane vynikajúci, alebo upadne? Ako potom možno očakávať, že sa zdokonalí duša človeka, ktorý sa chce stále starať len o "svoje veci", ale nikdy nie o svoju vlastnú dušu, ktorý sa odmieta venovať seba-poznaniu?

"Na to nemám čas", počujete hneď z úst takého človeka, "ja musím zabezpečiť rodinu, dom, peniaze; musím sa od rána do večera starať o zabezpečenie hmotných potrieb, o "tvrdú realitu"; na nejaké filozofické sebareflexie nemám kedy; možno až budem mať viac voľného času, až dokončím prácu, až odrastú deti, až budem v dôchodku..."

Drahý priateľ, ak ľudstvo hovorí, že potrebuje najprv viac voľného času, aby sa mohlo venovať duchovnej práci na sebe, je to jedno veľké klamstvo, je to presný opak pravdy. Je to jedna z tých veľkých lží súčasnosti, na ktorú je potrebné poukázať a vyvrátiť ju.

Vieme veľmi dobre, že tempo života a množstvo prác, ktorými sú ľudia dennodenne zavalovaní je také veľké, že si pod ním človek sotva mô-

že vydýchnuť; a je stále len väčšie. Chceme však, aby si ty, náš čitateľ, teraz veľmi dobre porozumel a vedel vysvetliť aj ostatným, prečo ak ľudia nezačnú s duchovnou prácou na sebe bez ohľadu na to, či majú čas, nikdy žiaden voľný čas ani mať nebudú; prečo ono "čakanie" na viac voľného času (alebo peňazí) na duchovnú kultúru je ilúziou, sebaklamom.

V rokoch 1934-1940 bol Jacques Bergier spolupracovníkom André Helbronnera. Helbronner, ktorý mal práve dostať zlatú medailu Franklino-
vho inštitútu za objavy o koloidálnych kovoch, bol vo Francúzsku prvým profesorom, ktorý vyučoval fyzikálnu chémiu. Po vypuknutí vojny ho odviekli a zavraždili nacisti. Helbronner bol okrem toho súdnym znalcom vo všetkých záležitostiach týkajúcich sa premeny prvkov, a tak mali profesor a jeho asistent príležitosť stretnúť sa s istým počtom falošných alchymistov, podvodníkov a fantástov, ale aj s jedným alchymistom skutočným. Bergier sa s ním stretol na Helbronnerovu žiadosť jedno júnové popoludnie 1937 vo svojom laboratóriu: "Profesor André Helbronner, ktorého ste asistentom, ako sa domnievam, hľadá jadrovú energiu. Bol taký láskavý, že mi podal správu o niektorých dosiahnutých výsledkoch a najmä o objavení rádioaktivity, ktorá zodpovedá polóniu, keď je bizmutové vlákno rozdrtené elektrickým výbojom v deutériu za vysokého tlaku. Ste veľmi blízko úspechu, ako napokon aj niektorí iní súčasní vedci. Ale dovoľte mi, aby som vás varoval? Práve, ktorým sa venujete vy a vám podobní, sú nesmierne nebezpečné. Nevystavujú nebezpečeniu len vás. Sú hrozbou celému ľudstvu. Uvoľnenie jadrovej energie je ľahšie, ako si myslíte... výbušniny vyrobené už z niekoľkých gramov kovu by stačili vyhladiť celé mestá. Hovorím vám to jasne: alchymisti to vedia už dávno..."

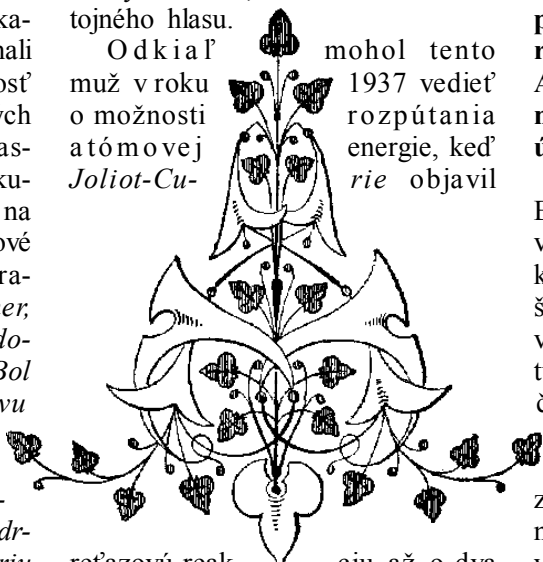
Viem, čo mi povie... že alchymisti nepoznali štruktúru jadra, nepoznali elektrinu, nemali žiadny detekčný prostriedok. Nemohli vykonať žiadnu premenu hmoty a teda nikdy uvoľniť jadrovú energiu. Nebudem sa pokúšať vám dokazovať to, čo vám teraz prehlásim, ale prosím vás, aby ste opakovali pánovi Helbronnerovi toto:

geometrické usporiadanie nanajvyš čistých látok stačí k rozpútaniu atomových síl, bez toho, aby bolo potrebné používať elektrinu alebo vákuovú techniku."¹

Bergier je presvedčený, že týmto mužom, s ktorým sa stretol len dvakrát v živote, je Fulcanelli, autor dvoch zvláštnych a podivuhodných kníh *Príbytky mudrcov* a *Tajomstvo katedrál*. Tieto knihy vyšli okolo roku 1920 pod pseudonymom a občianska totožnosť ich autora nebola nikdy odhalená.

"Domnievam sa, že som urobil dobre, keď som tu a tam varoval niektorých bádateľov, ale nemám najmenšiu nádej, že by moje varovanie prinieslo nejaké plody." Bergierovi mal navždy znieť v ušiach zvuk tohto výrazného, kovového a dôstojného hlasu.

Odkiaľ mohol tento muž v roku 1937 vedieť o možnosti rozpútania atómovej energie, keď Joliot-Curie objavil

reťazovú reakciu až o dva roky neskôr, na jar 1939? V auguste 1939 sám Albert Einstein ešte pochyboval o tom, či sa z uránu bude dať uvoľniť ničivá energia, o ktorej Bergierov tajomný hosť hovoril s takou istotou. V liste Franklinovi Delano Rooseveltovi z augusta 1939 Einstein píše: "V priebehu posledných štyroch mesiacov bolo pravdepodobné, že sa bude dať vyvolať reťazová reakcia vo veľkom množstve uránu, ktorou sa vytvorí veľké množstvo energie a rádiu podobných prvkov. Teraz je už takmer isté, že sa to dosiahne v blízkej budúcnosti... je možné, hoci menej isté, že by sa takto dal skonštruovať nesmierne silný typ bomby. Jediná bomba takéhoto typu, umiestnená na lodi,

ak by vybuchla v prístave, mohla by zničiť celý prístav spolu s okolitým územím."

V decembri 1942 sa Fermimu skutočne podarilo spustiť prvú reťazovú reakciu len tým, že poumiestňoval väčšie množstvo uránu striedavo medzi tenké prepážky z grafitu. Skonštruoval teda prvý jadrový reaktor len tým, že geometricky usporiadal nanajvyš čisté látky (jeden kov a jeden nekov) - urán a grafit - do určitej vzájomnej polohy, teda presne tak, ako to predpovedal Bergierov hosť.

Nie je to fascinujúce, že tu po stáročia ležal pred našimi očami nepovšimnutý zdroj takej obrovskej energie, aký by bol mohol použiť aj hoci ktorý starý Riman alebo egyptský faraóni, keby vedeli, ako na to?

Poznajú zasvätení tajomstvá premeny hmoty a energie, ku ktorým my ostatní nemáme prístup? A ak áno, prečo z nich neprezdria niečo ľudstvu, aby uľahčili ťažký údel a biedu miliónov?

Nie je to zázračné, že Edward Bach si odrazu všimol, že niektoré divo rastúce, zdanlivo bezvýznamné kvetiny, súvisia každá s niektorou duševnou vlastnosťou a chorobou človeka; že Bachova kvetová terapia je tu teraz prakticky zadarmo, za cenu čistej vody; a že za toto poznanie vďačí vlastne bytostiam kvetov, viám?

Viete o tom, že donedávna deti zomierali svojim rodičom pred očami na syndróm degradácie bielej mozgovkej hmoty (adrenoleukodystrofia), ktorý u celkom zdravého dieťaťa odrazu viedol k postupnej demencii, pohybovej paralýze a do dvoch rokov k smrti v kŕčoch zadusením vtedy už celkom dementného dieťaťa? A že na uzdravenie z tejto choroby stačil čistý olivový olej?² A že na tento jednoduchý prostriedok proti tejto chorobe, ktorá sa pokladala za neliečiteľnú a ktorá nás stála straty tisícov životov a miliónov dolárov, neprišli lekári vo svojich laboratóriách, ale jeden zúfalý otec, ktorý k tomu dostal inšpiráciu vo sne?

Čo ak tisíce a tisíce úžasných možností a objavov visí na vlásku, čo ak denne zakopávame o neuveriteľné tajomstvá a nevieme o nich?

mastných esenciálnych kyselín, ktoré tvoria podstatnú súčasť olivového oleja; nazývaná aj Lorenzov olej, po prvom dieťati, ktoré sa ním vyliečilo.

¹ Jacques Bergier, Louis Pauwels: Jitro kouzelníků. Úvod do fantastického realismu. Svoboda, Praha, 1990.

² Presnejšie povedané jedna z dvoch

Alebo sú takéto objavy už na zemi a sú zámerne utajované? Čas od času sa preslýcha, že akési vynálezy, ako napr. automobil na lacný ekologický pohon, boli skúpené a zmizli v trezoroch. Automobilová a ropná lobby vraj nechcú prísť o svoje zisky. Lenže myslíte si, že sily kozmického Dobra sú také slabé, že nejaká pozemská lobby je pre ne neprekonateľnou prekážkou?

Tak nemôžu anjeli darovať ľuďom niečo viac z prameňov nebeskej múdrosti, aby si ľudstvo vydýchlo spod toho nepretržitého tlaku vo všetkých oblastiach? Odpoveď znie paradoxne: **Nemohli, lebo ľudia by potom mali príliš veľa voľného času!**

Čo tým myslíme? Predstavte si, teoreticky, že by sme mali dať tomu automobil na vodu alebo na solárnu energiu, že by sme energiu vyrábali riadenou jadrovou syntézou, takže by sme mali dopravu aj výrobu energie prakticky zadarmo a ekologicky čisto, takže by stačilo pracovať len jednu-dve hodiny denne, lieky zdarma na všetky choroby, vyriešenú potravinovú krízu... Čo by sa stalo? Viete? Ľudstvo by sa duševne skazilo, spustlo. Výsledkom by - za súčasných okolností - bola vôľová, duchovná, morálna degradácia a degenerácia človeka.

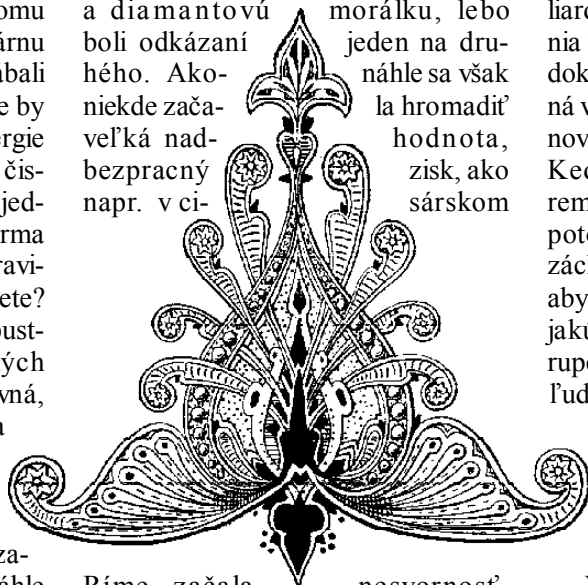
Aby sme sa v tejto veci neklamali o človeku, aký v skutočnosti je, pozorujeme len chvíľu nezaújaté osudy tých z nás, čo boli náhle katapultovaní na vrchol spoločnosti, ako nejaké filmové alebo spevácke hviezdy, alebo inak, alebo prišli k veľkému majetku dedičstvom a pod. Podaktorí z nich vôbec nevedeli, čo so sebou; začali sa prejedat', piť, brať drogy, vymýšľať rozličné sebazničujúce a riskantné zábavy, skončili predčasnou smrťou. Ako *Elvis Presley*, alebo *Jimmi Hendrix*, ktorému nestačilo, že bol slávny a dával koncerty, ale musel zakaždým na konci podpáliť gitaru a nakoniec od nudy a nezmyselnosti skočil zo strechy.

A aj keď sa navonok zdánlivo nič nestane, len veľmi málo z týchto ľudí dokáže zoči-voči neobmedzeným možnostiam udržať svoje slabosti pod

kontrolou, duševne, duchovne a morálne neupadnúť, zachovať si jednoduchý, rýdzy charakter, nestriedať partnerov, alebo len odolať pokušeniu stráviť príjemný zvyšok života v záhaľke.

Väčšia sloboda totiž vyžaduje väčšiu sebakázeň a disciplínu, a aby ich človek mal, musí v sebe nájsť nejakú motiváciu vyššieho rádu, tentokrát už len sám v sebe, keď ho už vonkajšie okolnosti v ničom netlačia. V opačnom prípade vedie bezproblémový, ľahký život k rýchlemu ochabnutiu vôľovo-morálnych osobnostných síl, čo vzápätí prináša zase veľké problémy.

Niektoré severské kmene za polárnym kruhom, ktoré žili v najtvrdších podmienkach, mali železné zdravie a diamantovú morálku, lebo boli odkázaní jeden na druhého. Akonáhle sa však niekde začala hromadiť veľká nadhodnota, bezpracný zisk, ako napr. v ci-

Ríme, začala neskôrnosť, intrigy, záhaľka, nerest', zvrátené zábavy...

Asi 2000 km severovýchodne od Austrálie leží malá ostrovná republika *Nauru*. 7000 obyvateľov tohto trpasličieho štátu nepracuje - všetci žijú z peňazí za fosfát, ktorý na ostrove ťažia zahraničné spoločnosti. Na pobreží sa skupinka mužov vyšciera do slniečka s pivovými fľaškami v ruke: "*My nepracujeme, nemáme to zapotreby*", vysvetľuje ich hovorca. "*Je tu strašná nuda*", hovorí do kamery ďalší domorodec, "*ja mám štyri magnetofóny, päť videoprehrávačov s televízorom; ľudia už len vymieňajú videokazety; čo je vonku, ich nezaujíma*." Oblúbenou zábavou ostrovanov je jazda autom

sem a tam po jedinej hradskej, ktorá vedie cez celý ostrov. Obchody sú plné tovaru, a v svetovom rebríčku chorôb, ako je obezita a cukrovka, sa Naurčania rýchlo vyšvihli na vedúce miesta.

Niekoľko sto míľ odtiaľ je ďalší ostrov, kde s ťažbou fosfátu z povrchových baní skončili už v roku 1979. Uprostred mesačnej krajiny, posiatej krátkymi zarastenými burinou, v rozvalených domoch sedia starenky a nariekajú: "*My by sme chceli pracovať, orať, siať, ale nemáme ornú pôdu! Chceli by sme, aby sa vrátili staré časy...*". O peniaze, ktoré im bieli muži vyplatili za fosfát, ich zase veľmi rýchlo obohrali na burze.

Na Nigériu sa usmiala Šťastena a obdarovala ju čiernym zlatom, ropou, z ktorej odrazu začali prúdiť miliardové príjmy v dolároch. Nigérijčania však z toho vyvodili iba ten dôsledok, že keď sa jeden z rodiny zamestná v ropnej rafinérii, ostatných 25 členov rodiny nemusí robiť vôbec nič. Kedysi mali aspoň svoje tradičné remeslá, teraz aj to zaniká. No nie je potom nevyhnutné - ako posledná záchrana pred duchovnou smrťou - aby nebesá v tej krajine dopustili nejakú obrovskú nespravodlivosť, korupciu, revolúciu, vojnu a aby týmto ľuďom bolo opäť všetko vzaté?

Tí, čo bdejú nad osudom tejto planéty, sledujú veľmi pozorne, ako ľudstvo reaguje na nadbytok voľného času a prostriedkov. A nie len v treťom svete.

Vďaka povojnovému rozvoju technológie a hospodárskej konjunktúre v 60-tych rokoch sa vo vyspelých krajinách vytvorili určité rezervy času a prostriedkov, ktoré umožnili okrem iného to, že sa skrátil pracovný čas o hodinu, resp. zaviedli voľné soboty. Nasledovali bláznivé, rozpustilé, ľahkomyselné a povrchné 60-te, 70-te roky, v ktorých sa nejedna príšera zrodila z nudy a nadbytku; vrátane narkománie, samovrážd, promiskuity a voľného sexu, za ktorým nasledoval na konci 70-tych rokov vznik AIDS.³ Vytvorené prebytky museli byť opäť stiahnuté cez medzinárodné burzy, devalvácie mien, ľudstvo zamestnané novými hrozbami, ako ekológiou. Takže ľudia v 80-tych a 90-tych rokoch

³ K duchovným príčinám AIDS sa vrátame v osobitnom článku o duchovnej medicíne.

Tí, ktorí odkladajú sebazpoznanie až do poslednej fázy života, nedospejú k nemu, lež k starobe, ktorá sa rovná druhému, ale žalostnému detstvu, a sú na tejto zemi bremenom. M. K. Gándhí

opäť pracujú aj v sobotu a viac ako 8 hodín, lebo si berú po zamestnaní ešte druhé zamestnania, aby si prílepšili. Podobne ako za mondénymi 20-tymi a 30-tymi rokmi nasledovala druhá svetová vojna, alebo po zavedení strojovej veľkovýroby vykorisťovanie a proletárske revolúcie.

V živote ľudstva, jednotlivých krajín a ľudí existuje neustála jemná vibrácia, obdobia, kedy sa vytvorí určitý prebytok, ktorý by ľudia mohli využiť, aby sa odrazili na duchovne vyšší stupeň; ľudia sa však nechytajú, nereagujú na to, a tak sú tieto prebytky vzápätí pohltené celým radom novovzniknutých negatívnych javov, ktoré v dôsledku týchto "darov navyše" vznikajú. Potom nasleduje obdobie, kedy na ľudí doľahne tlak, a sú donútení opäť sa duchovne hýbať násilím.

V Egypte teraz dve tretiny národného dôchodku vznikajú len vyberaním poplatkov za suezský prieplav a pyramídy. A napriek tomu je všade špina, zobrajúce deti, korupcia a ľudia sa chcú zaoberať len kšeftovaním a priekupníctvom. India dostáva darom lieky pre deti v hodnote miliónov dolárov. Výsledkom nie sú uzdravené chudobné deti, ale skaza duší všetkých tých, čo sa na tom zúčastňujú, lebo s darovanými liekmi opäť kupčia. K nesolventným deťom sa dostane iba 2% z nich.

Výsledok duchovného pozorovania teda je, že sú tu nepretržite podnikané pokusy o rozšírenie slobodného duchovného priestoru človeka, ktoré sa však obracajú na skazu ľudských duší a musia byť opäť zbrzdené. Ľudstvo nie je dospelé; nemá dosť sebadisciplíny, aby si vedelo začleňovať svoj voľný čas samo užitočne. Veď naprostá väčšina ľudí stále ešte nesníva o tom, že sa po uvoľnení od povinností budú ešte s väčšou horlivosťou venovať práci na svojom vlastnom zušľachtení a že si uložia prísnu disciplínu, ale o tom, že budú mať milióny na konte a potom si budú už len "užívať".

Ľudia musia najprv túžiť využiť svoj voľný čas zmysluplným spôsobom, až potom ho môžu dostať viac!

Nemáme o nič menej ani viac voľného času, ako unesieme.⁴ Veľká väčšina z nás nemá na väčšiu voľnosť vnútorné predpoklady; a dokáže sa udržovať vo forme, dbať o seba a vynakladať úsilie iba dovtedy, kým nad nimi stojí nejaký šéf alebo kontrolný orgán; väčšina ľudí nevyhnutne potrebuje nejakého vonkajšieho nepriateľa alebo hrozbu alebo nedostatok, musia im plakať deti alebo ochorieť, aby sa aktivizovali, inak upadajú do duchovného spánku a stagnácie.

Zviera je zdravé a bystré v prírode, kde ho vonkajšie prostredie donucuje, aby neustále bdelo a hýbalo sa. Vytrhnuté z tohto prostredia upadá. Orangutani, ktorým umožnili neobmedzený prístup k potravinám, zomierajú v kúte zoologickej záhrady na obezitu a nečinnosť. Kiež

Kultúra stojí peniaze, a nekultúrnosť ešte viac.

by sa o človeku dalo povedať, že aj keď je už hmotne zabezpečený, nepoľavuje jeho úsilie o neustále sebazdokonaľovanie. Preto je také nesmierne dôležité mať nejakú vyššiu motiváciu, duchovný ideál, aby zdroj našej aktivity pramenil slobodne z nášho vnútra, inak budeme stále len nesení osudom, vonkajším tlakom a okolnosťami. Nemožno ľuďom ani dostatočne krát opakovať, že **vo vlastnej duchovnej iniciatíve je kľúč k vymaneniu sa spod toho neustáleho tlaku život-**

ných udalostí a nedostatku času.⁵

Nie preto na sebe duchovne nepracujeme, že na to nemáme dosť voľného času, ale naopak: nemáme žiaden voľný čas preto, lebo sa nechceme vo svojej duši zdokonaľovať. Ľudia nemajú a nikdy ani nebudú mať žiaden voľný čas, pretože sa odmietajú zaoberať svojím vnútrom!

Uvažujte: produktivita práce sa vďaka vedecko-technickej revolúcii oproti stredoveku alebo staroveku zostonásobila, alebo stisicnásobila? A máme viac voľného času ako oni vtedy? Kam sa podiel ten gigantický potenciál nadpráce, ktorý tým musel vzniknúť? Leví podiel tohto obrovského potenciálu ľudskej rasy je pohltý tým, že sa plytvá, že povznikali rozličné pseudopotreby, a tým, že sa navzájom prieme, vedíme proti sebe vojny, zbraňami, politické alebo obchodné. **Tak ako sa v atómovom jadre 98% energie spotrebuje na energiu väzby, tak v našej spoločnosti sa deväť desiatin novovzniknutých ľudských síl pohltí nárastom necnosti, tým, že sa vyčerpávame navzájom, že musíme strážiť jeden druhého. Keby sme raz konečne chceli z vlastnej iniciatívy, cieľavedome zapracovať na ozajstnom zdokonalení našich duší cnosťami, nastala by explózia voľného času nie nepodobná atómovému výbuchu, lebo z jadra spoločnosti by sa uvoľnili gigantické sily, ktoré sú v ňom teraz viazané.**

Vážení čitatelia! Riešenia na všetky ekonomické, ekologické, zdravotné a vôbec všetky globálne problémy existujú, sú tu; celé nebesá, ako aj jednotlivci zasvätení do nebeských tajomstiev žijúci na zemi čakajú na to, aby vás nimi mohli obdarovovať. Neexistujú žiadne objektívne vonkajšie problémy, na ktoré by sa dalo vyhovárať. Čaká sa len na človeka, kedy postaví na prvé miesto vo svojom živote tie hodnoty, ktoré na toto prvé miesto patria.

Čaká sa len a len na nás.

Sophia

⁴ Muži-vojaci možno poznajú jedno pravidlo alebo múdrosť, ktorá vyplynula vojenským veliteľom pri velení vojenským jednotkám: "Jednotka musí byť stále zamestnaná!" Je zvláštnou skúsenosťou, že v zaháľajúcej, nečinnnej, nudiacей sa vojenskej jednotke začína upadať nálada, morálka a disciplína; ale vo vyťaženej jednotke nie. Preto skúsení velitelia dávali prednosť pochodu pred čakaním, alebo udržiavali jednotku zamestnanú aj nezmyselnou činnosťou, ako neustálym čistením zbraní a pod., čo radovi vojaci nikdy nedokázali pochopiť. Rovnaký význam má aj ľudové príslovie: "Zaháľajúca myseľ je diablovou dielňou."

⁵ Žiaľ aj o Slovensku treba povedať, že napr. tí ľudia na vidieku, ktorí prišli k peniazom, nevedeli počítať žiadnu myšlienku ako použiť svoje peniaze lepšie, než stavať zase obrovské, predimenzované domy, ktoré vôbec nepotrebovali. Na pozdvihnutie seba samých sme tento nadbytok nevyužili.

praveku Časov predstúpil Duch Zeme pred Duchu Nebies a vravel v prosbe:

"Viem s ľudským duchom rozprávať - no napriek tomu žiadam veľmi o tú reč, ktorou hovorí Svetové srdce."

Dobry Duch Nebies Duchu, ktorý je so Zemou spätý svojím Bytím, daroval v láske - UMENIE.

nanie. Keď sa jej vnútorný zmysel prebudil, uvidela postavu, ktorá zjavovala niečo ako tri do seba votkané kruhy.

Jeden kruh stál vodorovne, druhý zvisle a tretí zotrval smerom od pravej strany k ľavej.

Duša ženy sa spýtala: *"Kto vlastne si?"* Postava, ktorá bola smutná, jej odpovedala: *"vo fyzickom svete"*

oslobodíš svoj zmysel rovnováhy a vzbopíš sa - duchovne oslobodená - nad zemské putá."

A duša ženy to učinila. Bola za jedno s duchovnou postavou tam na druhej strane. A keď tak s ňou splynula, tu pocítila, že musí niečo vykonať. Položila jednu nohu pred druhú, zmenila pokoj v pohyb a pohyb v tanec a uviedla tento tanec v určitý tvar. Teraz som sa stala časťou Teba, stala som sa *tanečným umením*. Pre-

Josef Krček

Bytosť umenia - hudba

Kto pozná od Rudolfa Steinera imagináciu Bytosť umenia, iste mi dá za pravdu, že je to nádherné podobenstvo a zároveň realita.

Predstavme si rozľahlú snehovú pláň. Jednotlivé rieky a jazerá sú zamrznuté. V tejto krajine stoja dve ženské postavy. A hore zo zôr sa rodí a je vyslaný posol vyšších svetov, ktorý sa stavia pred obe ženy a napäto počúva, čo ich ústa vyjadrujú v ich najvnútornejších pocitoch a zážitkoch. Jedna z žien, ktoré tu stoja, tisne zimomrivo svoje údy k telu, je zaujatá úplne sebou a vraví: *"Ach, ako ma oziabe."* Druhá žena sa díva ponad zasnežené plochy na zamrznutú vodu, na stromy pokryté inováou a jej perý šepkajú: *"Aký nádherný je tento kraj."*

Srdce jej horí a ona je premožená v svojom vnútri nesmiernou krásou tejto mrazivej krajiny.

Neskôr, keď obe upadajú do spánku, tak tá prvá ženská postava, ktorá tak veľmi pociťovala mráz v svojej telesnosti, upadla do spánku, ktorý by jej mohol byť takmer smrťou; druhá postava sa pohružila do spánku, ktorý sa dá pochopiť ako doznievanie zážitku *"Aký nádherný je tento kraj"*. Táto druhá ženská postava počula od mladíka, ktorý vyvstal zo zôr, slová: *"Ty si umenie!"* a zaspala.

V sne, ktorý možno označiť ako skutočnosť zvláštneho druhu, bola duša tej ženy označená mladíkom ako *"umenie"* a tak nech sú jej zážitky odené slovami imaginatívneho poz-

Hudba je univerzálna reč ľudstva. Longfellow

ma ľudia označujú zmyslom rovnováhy, ktorý sa stal malým, a obsahuje tri nedokončené kruhy, ktoré sú pridané do ucha." Ako učí lekárska veda, je zmysel pre rovnováhu v našom vnútornom uchu, kde pri skalnej kosti sú tri priechody.

Duša ženy sa spýtala: *"Ako ti môžem pomôcť?"*

"Len tým, že spojiš svoju umeleckú dušu so mnou, so skúsenosťou zmyslu rovnováhy v živote. Potom

tože si chcela zostať dušou a nezjednotila si sa s fyzickou hmotou, mohla si ma oslobodiť. A v ten istý čas oným plynutím krokov si ma uviedla nahor k duchovným hierarchiám, ktorým náležim - k *duchom pohybu*.

Tak žila duša v tomto stave.

A pristúpila k nej iná postava, nebola podobná tomu, čo je možné nájsť vo fyzickom svete. A duša ženy sa spýtala: *"Kto si?"* Postava jej odpovedala: *"Na Zemi ma nazývajú inšpiráciou a som zo vzdialenej ríše z duchovného sveta, z oblasti Cherubínov."*

Duša ženy sa spýtala: *"Čo môžem pre teba urobiť?"* Postava vravela: *"Spoj sa so mnou a vojde do teba schopnosť, ktorej sa na Zemi hovorí hudobná obrazotvornosť. Môžeš vo svojej duši nájsť hudobný tón. Môžeš tvoriť a obohacovať Zem a vytvárať semä budúcnosti. Dáš ľuďom možnosť, aby na perutiach spevu a piesní vydychovali do okruhu*

Zeme najvnútornejšie krásy a vstúpovali niečo nadzemského. Niečo, čo sa dá vyjadriť ako inšpirácia stvárnená v tónoch a v hudobnom umeleckom diele."

Postupne k duši ženy pristupovali ďalšie duchovné postavy, ktoré pochádzali z rôznych hierarchií, napr.:

SERAFOVIA - MALIARSTVO

CHERUBOVIA - HUDBA

TRÓNY - POÉZIA, LYRIKA, DRÁMA

DYNAMIS - TANEČNÉ UMENIE

EXUSIAI - ARCHITEKTÚRA

Keď sa žena prebudila, videla, že sa okolo nej rozkladá snehom pokrytá krajina a všimla si, že vedľa nej leží druhá žena - akoby stuhnúť mrazom, vnútorne nezahriata, pretože nechcela nič prežiť v duchovnom svete - že je to vlastne *ľudská veda*. A vzala ju k sebe, aby s ňou mohla zdieľať teplo. Ošetrovala ju a starala sa o ňu. Teraz porozumela, že má byť záchrannou toho, čo tu bolo vedľa nej ako napoly zmŕznutá veda, pochopila, že ju musí prehriať a prestúpiť tým, čím je sama, čím je ako umenie. Áno, priatelia - umenie je sestrou vedy a náboženstva.

Schopenhauer videl v umení akési vykúpenie zo slepého nutkania vôle, ktoré je v človeku z jej ustavičnej neukojiteľnosti. Všetky ostatné umenia okrem hudby vychádzajú z predstavy a sú len obrazom vôle, avšak pravý umelec preniká skrz predstavy až k pravzoru. Len hudba je bezprostredným výrazom vôle, bez prostredníctva predstáv, skrze ňu má človek ucho na srdci prírody a preniká do vnútornej podstaty vecí. Keď hudobník komponuje, nemôže nič napodobňovať, lebo čerpá svoje motívy zo svojej duše, z oblasti nevnímateľnej zmyslami. U ostatných umení umelci tvoria podľa vzorov v zmyslovom svete. Medzi rôznymi druhmi umení bola hudba považovaná zvlášť za božskú, pretože je presnou miniatúrou zákona, pracujúceho v celom vesmíre.

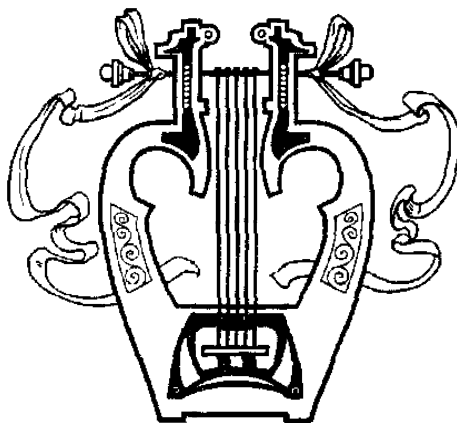
Ak sa pozrieme sami na seba, uvidíme, že údery tepu srdca, nadychanie a vydychovanie sú činnosti, ktoré majú svoj rytmus. Vieme z duchovnej vedy, že rytmus dýchacieho procesu a krvného obehu je 4 : 1. 72 tepov za minútu je obraz priemerného ľudského veku a počet nádychov a výdychov za jeden deň nám dáva číslo platónskeho roku (25.920). Náš život je závislý od rytmickej práce celého tela.

Dych sa prejavuje ako hlas, slovo či zvuk a zvuk je neustále počuteľný, vonku i vnútri nás.

To všetko je hudba a hudba je v nás i mimo nás. Hudba je jazykom toho, koho miluje každá citlivá duša. Mnohí vidia v hudbe iba zdroj zába-

vy, alebo je pre nich jedným z mnohých druhov umenia a hudobník je ten, kto baví druhých. Avšak všetci hlboko citliví a múdri ľudia, ktorí kedysi žili na tejto Zemi, ctili hudbu a považovali ju za najposvätnéjšie umenie. Hudba má krásu, čaro a moc a môže povzniesť dušu človeka nad tvar. Preto boli za starých časov najväčší proroci veľkými hudobníkmi. Napr. Krišna je zobrazovaný s flautou, legenda o živote Mojžiša rozpráva, že Mojžiš počul božský príkaz na hore Sinaj: "MUSE KE, Mojžiš počuj!". Mojžiš vnímal pri zjavení tón a rytmus, ktorý nazval rovnakým menom MUSIK. Dnešné slová *musike*, *musik* pochádzajú z týchto slov.

Dávidove piesne a žalmy sú známe už celé veky. Tiež jeho posolstvo bolo dané v podobe hudby. Orfeus z gréckych mýtov poznal veľmi dobre tajomstvo tónov a rytmov a mal vďaka tomuto poznaniu zvláštnu moc nad

skrytými silami prírody.

Aké opojenie musia mať hudobníci, ktorí sa dotkli dokonalosti hudby a meditujú nad ňou dlhé roky.

Hudbou bol svet stvorený a hudbou je zasa vťahovaný späť do prameňa, z ktorého vychádza. Človek stojí v prúde Slova a znie.

Rudolf Steiner vo svojej prednáške o hudbe 23. 12. 1906 hovorí:

"Devachan je plynúcim morom tónov - každá vec vo fyzickom svete má svoj duchovný tón, i človek. Je to svet hudby sfér, do ktorého sa človek norí v spánku a vynára pri prebudení - v tomto svete je tiež človek medzi dvoma inkarnáciami. Ten je jeho pravým domovom. Tóny a harmónie, ktoré sa vnoci vtlačia do nášho éterického tela, pretvára hudobník na fyzické tóny. Tak je zmyslovo vnímateľná

hudba len tieňom vyššej hudby v duchovnej sfére - v devachane.

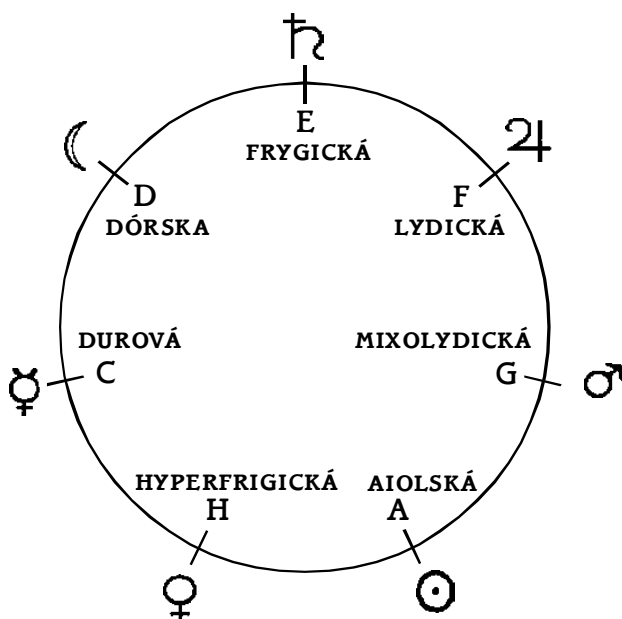
Človek vníma hudbu najskôr v astrálnom tele a odtiaľ ju posielal do éterického tela. Ak jej tóny premôžu tóny vtlačené do éterického tela, vzniká veselá hudba v dur, ak sú naopak premožené, vzniká hudba v mol. Preto hudba pôsobí intímne i na najjednoduchšiu dušu. Jej praobraz je v duchovnom svete, ako praobrazy ostatných umení sú vo fyzickom svete."

Teda: náš cit pre hudbu a jej prítťaživosť sú známkou toho, že v hĺbke každej bytosti je hudba. Hudba je život sám. Astrálny svet je "veľkým tichom", svetom plynúceho svetla a farieb. Tieňom astrálneho sveta je maliarske umenie. Umelec jeho svetlá a farby zachytáva inštinktívne. Maliarstvo hovorí k astrálnej telesnosti, hudba k vnútru duše. Každý človek prejavuje harmóniu alebo disharmóniu podľa toho, ako je otvorený hudbe vesmíru. Čím viac je otvorený všetkému, čo je krásne a harmonické, tým viac je jeho život zladený s vesmírnou hudbou. Jeho vlastná atmosféra bude okolo neho vytvárať hudbu. Najväčšou chybou tohto veku je, že priniesol so sebou naviac toľko činnosti, že človeku v každodennom živote zostáva len málo času na odpočinok. Uvoľnenie a upokojenie je tajomstvom meditácie, tajomstvom harmónie a podstaty života. Ak sa človek nevie upokojiť, nevníma, čo je podstatou jeho bytia a nemôže byť šťastný. Ten, kto je šťastný, je schopný mať rád všetkých a byť priateľom všetkých. Každý musíme znieť a ladiť s druhým človekom - to je náš najväčší vklad na ceste za reprezentantom ľudstva k uskutočneniu zmyslu tejto planéty: urobiť z nej hviezdu lásky.

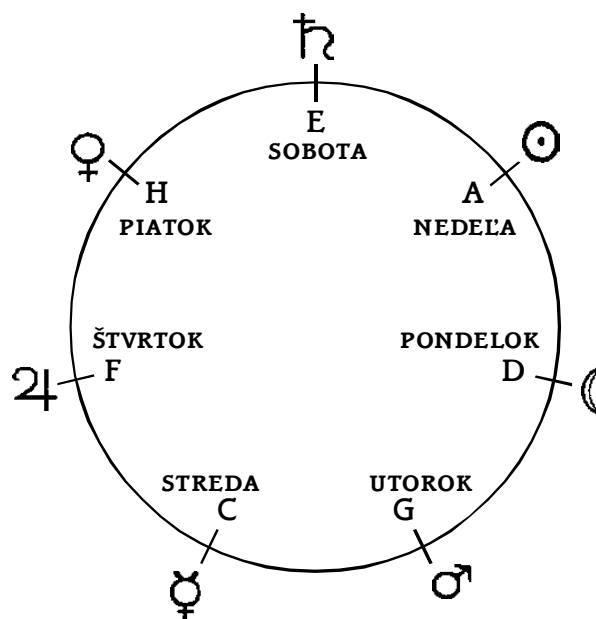
ČO JE TO VLASTNE HUDBA? AKÁ JE JEJ PODSTATA?

To, čo nazývame hudbou, je harmónia počuteľných tónov. V skutočnosti je však hudba tiež vo farbách, v líniiach, v lese plnom rôznych stromov a rastlín - a harmónia je v tom, ako si vzájomne zodpovedajú. Čím vnímavejšie človek pozoruje prírodu, tým hlbšie jej porozumie a tým jasnejšie môže počuť hudbu, ktorá zod-

Hudba a rytmus nachádzajú cestu k najskrytejším miestam duše. Platón

Obr. 1: Človek so svojimi vnútornými orgánmi je v tesnom spojení s planétami a je vystavaný tak, ako hudobný nástroj - lýra, ktorú ladí nesmrteľná ľudská duša.

Obr. 2: V perzskej kultúre ľudia ešte ctili každý deň a každú hodinu od východu Slnka ako náladu a isté tónové zafarbenie.

povedá celému vesmíru.

Ten, kto má srdce otvorené, nachádza hudbu i uprostred davu. V súčasnej dobe sa myslenie ľudí vplyvom materializmu natoľko pozmenilo, že sotva vidíme nejaký rozdiel medzi rôznymi osobnosťami. Avšak pri bližšom skúmaní ľudských pováh človek pozná, že by mu píano s tisícmi oktávami nemohlo reprodukovat' ich rozmanitosť. Niektorí ľudia sa spriatelí okamžite a iní sa nemôžu zbližiť ani za niekoľko rokov. Kiež by človek bol schopný vidieť, ako sú rôzne duše naladené, v akých oktavách rôzni ľudia hovoria a na akej úrovni sú. Stáva sa občas, že sa dvaja ľudia nemôžu spolu dohodnúť - príde tretí a potom sa všetci zhodnú. Nie je to podstata hudby?

Hudba sfér je maják v prístave. Čím viac si človek rozširuje obzor svojho uvedomovania, tým väčšej harmónii života sa teší. Až na samom dne ľudskej bytosti je harmónia celého činného vesmíru zhrnutá do dokonalej hudby. Preto je hudba sfér hudbou, ktorá je zdrojom stvorenia, hudbou, ktorú vnímame na ceste k cieľu celého stvorenia. A počujú ju a tešia sa jej tí, ktorí sa dotýkajú samých hlbín svojich vlastných životov.

Človek so svojimi vnútornými orgánmi je v tesnom spojení s planétami a je tak vystavaný ako hudobný nástroj - lýra, ktorú ladí nesmrteľná

ľudská duša. Pytagoras - veľký zasvätenec - počul hudbu sfér a vytvoril prvý tonálny systém, ktorý sa stal základom európskej hudby (obr. 1).

V perzskej kultúre ľudia ešte ctili

Hudba je vyššie zjavenie ako všetka múdrosť a filozofia.

Ludwig van Beethoven

každú hodinu od východu Slnka ako náladu a isté tónové zafarbenie. V 24-hodinovom rytme dňa sa každý deň stal vo východnej planéte inak zafarbeným.

V svojej podstate to platí dodnes, i keď Kristus vo Svätom týždni priniesol nové kresťanské aspekty do zafarbenosti dňa. A tak nám vychádza každý deň v inom tóne (obr. 2).

Je to zároveň veľká runda inkarnácií Zeme. Zdá sa, že prítomnosť znie na C. Dokonca v zákone alikvotného radu tónov - drevo - znie na C.

Prirodzený alikvotný rad, z ktorého zákonitosti sú vyrobené drevené dychové nástroje i plechové:

Zdá sa, že sláčikové nástroje zod-

povedajú viac zákonitosti kozmu. V ladení sa premietajú štyri inkarnácie Zeme a zároveň v kozmickej prítomnosti:

HUSLE	- e, a, d, g
VIOLA	- a, d, g, C
VIOLONČELO	- C, G, D, A
KONTRABAS	- E, A, D, G

Brnkacie nástroje zodpovedajú zákonitosti človeka.

Drevené a plechové, bicie - zákonitosti Zeme.

Rudolf Steiner v prednáške o hudbe 8. 3. 1923 hovorí:

"Poznanie v starých mystériách bolo vlastne duchovno-muzikálnym poznaním. Keby dnes ľudia vedome prežívali hudobné cítenie, chápali by ľahko duchovné pravdy. Vývojšiel od prežívania duchovnej skutočnosti k jej sprítomneniu v tóne, potom sa duchovnosť stráca a zostáva len tónový obsah a útvar, ten sa potom neskôr spája so Slovom, čo je zvyšok spirituálna. Prázdne miesto po stratených hudobných imagináciách vyplňajú potom hudobné nástroje."

Dokladom prežívania hudby:

HLAVOU sú nástroje dychové (melódia)

HRUĐOU - sláčiky (harmónia)

ÚDMI - bicie nástroje (rytmus)

čo prežíva CELÝ ČLOVEK - brnkacie nástroje (melódia, harmónia, rytmus)

Iba klavír (hovori R. Steiner) je vytvorený abstraktne - je to vlastne bicí nástroj, ktorý - a plejáda ďalších tzv. moderných elektrofonických nástrojov - prebúdzajú hudbu len v hmotnej sfére. Klavír je dobrá pomôcka pri vyučovaní, ale hudobne by mal byť prekonaný. Len málo skladateľov, ktorí použili klavír v orchestri (Martinů, Bruckner), ho vedeli tak zakomponovať, že človek nevníma nástroj ale hudbu.

Ak človek chcel hovoriť o duchovnom svete, o bohoch, musel spievať. Tak vznikol spev.

“Am Anfang war die Andacht. Und die Andacht gebär den Gesang und das magische Mantram, aber auch allerlei Arten kunstreicher Arbeit.” (farár Doldinger) - Na počiatku bola zbožnosť. A zbožnosť zrodila spev a magické mantry, ale tiež rozmanité druhy umeleckej práce.

Hudba bola pre ľudí prvou rečou. Dôkaz tohoto tvrdenia nachádzame ešte dnes v prírode u zvierat a vtákov, ktorí svoje pocity vyjadrujú bez slov, len pomocou zvukov. To je invencia. Žiadna repetícia - nič sa neopakuje. Človek sa vždy snaží napodobňovať zvieraciu ríšu, ktorá sa vždy pre človeka obetovala. Vzniklo nepreberné množstvo nástrojov rôzneho tvaru i z rôzneho materiálu - samozrejme prírodného.

Dnešné hudobné rozlišovanie vychádza z nástrojov, kým predtým sa vychádzalo iba z prírody. Hudba je zvuk a rytmus. Ak tieto dve zložky boli chápané vo svojej pravej hlbšej podstate a charaktere, potom sa hudba stala liečivým, povzbudzujúcim prostriedkom. Hudba je prejavom duše a niet lepšieho prostriedku k spojeniu ľudí rôznych národov a rás. Hudba nespája iba človeka s človekom, ale tiež človeka s Bohom. Pre hudobníka zostáva hudba tým najlepším prostredníkom k spojeniu s Bohom. Veriaci hudobník mu prináša krásu, vôňu a farbitosť svojej duše.

Prvým nástrojom bola flauta symbolizujúca ľudský hlas. Keď človek vytvoril flautu z trstiny, či iného materiálu (roh, kosť, drevo), priložil prsty na otvory a pridal veľkú psychickú silu. Hudba, ktorá vychádza z nástroja, je najjemnejším umením, napomáha duši pozdvihnúť sa nad protiklady. Hudba je za slovami i nad slovami. Hudba udrží myseľ vždy sú-

stredenú.

Krása hudby je spätá s nehou, ktorá oživuje srdce. Ak človek sústredí svoje srdce na hudbu, rozohreje sa a roztopí práve tak ako niečo, čo bolo zamrznuté.

Rytmus reguluje tep, ktorý prináša uzdravenie.

Rudolf Steiner v prednáške 26. 11. 1906 hovorí: *“Hudobné nadanie sa nedeďí, to si prináša každá individualita zo svojej predchádzajúcej inkarnácie. Dedí sa však jeho telesný podklad. Muzikálne ucho - príklad Bachovej rodiny - takáto rodina s telesnosťou vhodnou pre rozvinutie hudobného talentu má priťažlivú silu pre hudobne nadané individuality.”*

Vráťme sa k zvuku.

Najväčším a najživším rezonátorom zvuku je ľudské telo. Zvuk má vplyv na každý atóm v tele, pôsobí na všetky žľazy, krvný obeh a tep. Tvorivá sila je vo svojom prvom prejave najskôr počuteľná a až potom viditeľná. Z tohto tiež plynie, že všetky tvory, ktoré vidíme v tomto objektiv-

Nikde sa nemenia hudobné štýly bez otrásenia najdôležitejších zákonov obce.

Platón

nom svete, vytvoril zvuk a sú jeho prejavom. Prečo má hudba na nás taký mocný vplyv a prečo ju tak milujeme? Dôvod je ten, že priťahovanie je prirodzeným účinkom zvuku. Otázkou zostáva, prečo niektorí ľudia nemajú pre hudbu vôbec žiadny cit? Dôvod je prostý. Dosiaľ sa v nich tento cit ešte nevytvoril. Jedného dňa však aj oni začnú hlbšie pociťovať život a vtedy sa začnú radovať z hudby.

Každý človek by si mal dať pozor na to, čo hovorí. Výslovovanie niečoho i bez významu a bez ohľadu na to, ako je to myslené, má veľký vplyv na život. Každým slovom tvoríme. Silou zvuku alebo slova sa môže človek duchovne vyvinúť a vyskúšať odlišné stupne duchovnej dokonalosti.

Hudba je najlepším prostriedkom k prebudeniu duše, nie je nič lepšieho. Hudba je priama cesta k Bohu.

Dychové, strunové a bicie nástroje majú každý iný, odlišný a presný účinok na fyzické telo. Od dávnych dôb sa používala hudba na liečenie a

na duchovné účely. Zvuk sa najskôr dotýka hmotnej úrovne. Dych je životný prúd. Tento životný prúd sa nachádza i v hmotných predmetoch, ako na strunách z čriev alebo v blane bubnov. I v týchto veciach je do určitej miery časť života a keď sa stane životný prúd počuteľným, dotýka sa životného prúdu živých bytostí a zväčšuje ho. Preto sa primitívne národy, ktoré používajú jednoduché dychové nástroje alebo bubny, dostávajú nepretržitým hraním do extázy.

Na strednom Východe medzi ortodoxnými kresťanmi a Arménmi sa nepoužíva pri bohoslužbe v kostole organ, ale desať alebo dvanásť veriacich zatvorenými ústami vytvára akordy alebo zvuk, ktorý preniká ďaleko hlbšie do srdca a vytvára posvätnú atmosféru. Dá sa povedať, že je to ďaleko pôsobivejšie než zvuk organu, ktorý je viac umelý a je možné preto o tomto speve hovoriť ako o prirodzenom organe, ktorý stvoril Boh.

Kto spieva, nabíja sa neustále novou energiou. V dnešnom svete zvuku sa ľudia, bohužiaľ, vzdávajú od svojho prirodzeného hlasu. Je to spôsobené obchodným duchom, ktorý všade vládne. Poznáme to z vlastnej praxe. Staršie sály boli stavané pre menší počet ľudí. Dnes sú sály pre niekoľko tisíc ľudí. Čaro hlasu leží iba v prirodzenosti. Každý sme obdarený zvláštnym ladením hlasu a vlastným prirodzeným tónom. Človek nemusí byť spevákom, ale je nevyhnutné, aby aspoň krátku časť dňa venoval svojmu hlasu a jeho rozvíjaniu. Spev je prvé, hranie na hudobné nástroje druhé a tanec tretie umenie, ktoré tvorí hudbu.

Rudolf Steiner 30. 9. 1920 v Dornachu pri prednáške o hudbe, tónoch a vzťahu vokálov k tónom a farbám hovorí: *“Dýchanie je v tesnom spojení s tým, čo človek používa muzikálne. Sú napr. ľudia túžiaci po kyslíku nevedomo, ktorí majú vnútorné pohyblivé astrálne telo, ktoré žije silne vo fyzickom tele. Iný typ ľudí má naopak pocit príjemnosti, uľahčenia pri vydychovaní kyslíčnika uhličitého. Prví patria k melancholickému temperamentu, druhí k sangvinickému. Rytmus dýchania je v hlbšom zmysle rytmom astrálneho a éterického tela. Astrálnym telom vdychujeme, éterickým telom vydychujeme. U prvého*

typu ľudí (melancholici) stojí v popredí narážanie astrálneho tela na éterické telo. U druhých (sanguinici) spätné narážanie éterického tela na astrálne telo. V tomto protiklade je tiež protiklad mol a dur stupnic.”

AKÉ SÚ VZŤAHY VO-KÁLOV K FARBÁM?

U, O - tónovo najzreteľnejšie - temné farby

A - tónovo uprostred - červená

E, I - tónovo najslabšie - svetlé farby

U prvých vychádzame zo seba do vonkajšieho sveta - U, O, A

E, I - jasné farby - z vonkajšieho sveta dovnútra

I - je možné cítiť v hlave

E - približne v hrtane

A - v hrudi

O - v bruchu

U - celkom dolu v údoch.

Existujú štyri kvality hlasu, ktoré sú spojené s presným charakterom človeka:

zemská kvalita hlasu je lákavá, zvodná, dáva nádej a povzbudzuje;

vodná kvalita je opájajúca, tíšivá, hojivá a pozdvihujúca;

vzdušná kvalita hlasu je pozdvihujúca a unáša človeka ďaleko od úrovne zeme;

ohnivá kvalita hlasu je pôsobivá, dráždivá a burcujúca.

Najkrajším tajomstvom pri štúdiu hlasu je skutočnosť, že z hlasu môžete odkryť presný stupeň vývoja človeka. Niet pochyb, že charakter človeka je zrejmý z jeho hlasu. V každom veku sa mení výška hlasu. S každým pokrokom v duchovnom vývoji v živote človeka prichádza tiež zmena v jeho hlase. Každá skúsenosť v živote človeka je zasvätením. Dokonca i svetský život prináša v skúsenostiach krok vpred. A táto skúsenosť zmení hlas človeka. Hlas je výrazom

ducha - ak je duch jemný, stáva sa i hlas jemným, ak je duch mocný, potom má i hlas silu. Keď človek spieva podľa modernej metódy, nespieva svojím vlastným hlasom. Môže mať i veľký úspech a môžu ho počúvať tisíce ľudí, ale pokiaľ nespieva svojím prirodzeným hlasom, nemôže v ňom nájsť stav svojho duchovného vývoja. Vedľa toho je každý človek nástrojom v orchestri, ktorým je celý vesmír a každý hlas je hudbou pochádzajúcou z jedného z jeho nástrojov.

Ak sa pozrieme na dnešný život pri veľkom rozvoji techniky, vidíme, že duchovný aspekt hudby a vôbec umenia nie je rozvíjaný, ako by mal byť. Hudba je spätá s Ja, podobne ako kresťanstvo. Nie je bez zaujímavosti, že práve európska hudba a kultúra v spojitosti s kresťanstvom má vývoj (podobnosť o figovníku). V dnešnej dobe potrebujeme dobrú duchovnú hudbu. Deti, ktoré sa učia hudbe, by sa mali učiť poznávať i to, čo je za hudbou.

Waldorfská škola je jedinečná práve preto, že prirodzene podľa život-

Umenie je jediná vec, ktorej smrť nemôže ublížiť.

J. W. Goethe

ných rytmov bohatým spôsobom formuje osobnosť človeka. Umenie, hudba, eurytmia, hravý spôsob vyučovania tomu veľmi napomáha. Rôzne metódy vo vyučovaní nie sú také dôležité, ako osobný vzťah medzi učiteľom a žiakom. Zvlášť v hudbe platí určitá hermetická uzavretosť, ktorá súvisí aj s osudovým naplnením.

Myšlienka liečenia hudbou je stará už od začiatku vývoja hudobného umenia. Ak sa pozrieme, čo je podstatou všetkých liekov, zistíme, že obsahujú prvky, z ktorých sa skladá naše telo. Zdravie nášho tela je tiež stavom dokonalého rytmu a tónu. Hudba je rytmus a tón. Ak nie je v poriadku zdravie, znamená to, že nie je v poriadku hudba. Organizmus môžeme uviesť do poriadku pomocou harmónie, ktorú ponúka hudba. Tento spôsob liečby pochopíme, ak sa naučíme študovať hudbu vlastného života, rytmus tepu, prácu srdca a pod.

I lekár by mal mať hudobné schopnosti. Ak môžu slová človeka rozčúliť a urobiť ho chorým, majú tiež silu člo-

veka upokojiť - najmä hudba má tu moc.

Prečo hudba tak priťahuje? Je to jej duchovná atmosféra, ktorá nás povznáša nad každodenné starosti.

V dobe rozmachu materializmu upadá i možnosť využitia hudby pre liečenie. Dnes väčšinou je tvorená hudba pre zábavu, ktorá vedie k zabudnutiu Boha, miesto k jeho realizácii. Aký druh hudby môže liečiť? Najpôsobivejší je spev, pretože najviac oživuje. Hlas je život sám. Pôsobí i život z nástroja, ktorého sa dotýkame.

LÝRA A BRNKACIE nástroje pôsobia na celý organizmus;

DYCHOVÉ nástroje posilňujú myslenie;

SLÁČIKOVÉ nástroje - cit;

BICIE nástroje - vôľu.

A máme základ muzikoterapie.

Na hudbe je nádherné to, že pomáha človeku koncentrovať sa. Keď skladateľ tvorí hudbu, je to rovnaké, ako modlitba.

Hudba sa dotýka najvnútornejších hlbín bytosti. Vytvára tak nový život, ktorý povznáša k tej dokonalosti, v ktorej spočíva naplnenie ľudského života.

Vážení a milí priatelia, dovoľte mi, aby som dnešnú prednášku zakončil slovami Rudolfa Steinera:

“Vnútro človeka je živý hudobný nástroj, ktorý znie harmóniami a melódiou kozmu - pravá Apolónova lýra. Je treba, aby sa múdrosť prejavila formou krásy a formou náboženského impulzu. Potom môžeme prežívať to, čo sa uskutoční vo vzdialenej budúcnosti.

Syntézu ol-tára a laboratórneho stola, keď budeme stát' pred prírodou s úctou a veda sa stane bohoslužbou a jej užívanie bude plynúť v krásnych formách.”

Moja duša tu mala dnes sviatok.

Poslaním nadácie Sophia

je finančne a organizačne zabezpečovať činnosť Vysokej školy duchovnej vedy a umenia, ktorej hlavnú myšlienku možno zhrnúť takto:

1. Prvoradou úlohou súčasnosti je urobiť niečo pre skvalitnenie morálneho vedomia národa. Akékoľvek vonkajšie opatrenia zostanú neúčinné, ak sa zároveň neupevní charakter a morálna sila človeka.

2. Morálnu a hodnotovú základňu spoločnosti, ak má byť naozaj pevná, možno v súčasnosti vybudovať len na samostatnom duchovnom poznávaní; nie na detskej viere v autoritu, ani na subjektívnych extatických stavoch.

3. Existuje spôsob, ako rozvíjať morálno-poznávacie schopnosti človeka tak, že dospieva k objektívne-mu poznaniu duchovného sveta, čo vedie k zmene jeho čítania a konania.

Našu duchovnú školu tvoria ľudia spojení v duchu a v láske, ktorí samostatne pracujú na svojom osobnom zdokonalení, na očisťovaní a rozvíjaní svojich vnútorných zmyslov pre Krásno, Pravdu a Dobro - ktoré sú zároveň zmyslovými orgánmi pre zrenie vyšších svetov - aby mohli vedome spolupracovať s duchom času a duchom miesta (duchom národa), a premieňať ich inšpirácie na konkrétne ozdravujúce impulzy každý vo svojej oblasti: vo vedách, v umeniach, v spoločenskom a pracovnom živote. O výsledky tohto úsilia sa delíme v časopise Sophia, v rozhlasových a televíznych vysielaniach, na verejných prednáškach a na letnej škole v prírode.

Vo vydavateľstve *Sophia* vyšlo:

Rudolf Steiner: *Z kroniky Akaša*

Keď raz historická veda objaví, že existuje "univerzálna pamäť" – kronika, v ktorej je zaznamenané všetko, čo sa v našom vesmíre udialo od počiatku čias až po dnes, ak vo vede začnú pôsobiť vedci-zasvätení, vtedy ľudstvo zažije ďalší kultúrny a vývojový skok (alebo šok). V našom svete totiž existuje niečo mimo čas a priestor, čo stará indická tradícia, teozofia i antropozofia nazýva *kronikou Akaša*, v čom je zvláštnou formou ako živý obraz zaznamenaný každý okamih, každá udalosť, myšlienka, úmysel. V tejto kronike dokázali *čítať* zasvätení jednotlivých kultúrnych epoch a čerpať z nej poznatky pre naplnenie svojho poslania.

Každý človek má v sebe sily a vlny, aby mohol *preniknúť svojím vedomím k večným príčinám v čase pomínutelných vecí*. Jedna z ciest, ako v sebe tieto sily rozvinúť, je popísaná i v "Poznávaní vyšších svetov."

V knihe *Z kroniky Akaša* Rudolf Steiner hovorí o vývoji Zeme a človeka z dvoch hľadísk.

Prvým sú obdobia odohrávajúce sa na planetárnom telese Zeme po jej vyčlenení sa a osamostatnení od ostatných planetárnych telies. Pozoruhodné je napríklad zobrazené obdobie Atlantídy, kde je zachytená duševná a spoločenská štruktúra Atlantída-
nov, ich tajomné schopnosti umožňujúce ovládať sily prírody a na ich

základe konštruovať stroje a dopravné prostriedky. Okrem tohto sú tu zachytené i obdobia pred a po Atlantíde. Dozvedáme sa, ako sa v nich formovali jednotlivé kontinenty spolu s ich obyvateľmi, akými duševnými a fyzickými schopnosťami sme v tomto období vládli.

Druhú časť záznamov tvoria opisy jednotlivých planetárnych vývojových stupňov Zeme. Tak ako človek prechádza svojimi zrodeniami a zmenami stavov, tak i Zem a celá slnečná sústava prechádza vývojovými obdobiami, odlišujúcimi sa od seba ako fyzikálnymi podmienkami, tak i stavmi vedomia všetkých bytostí v nej pôsobiacich. Dozvedáme sa, aké bytosti spolupôsobili pri vytváraní jednotlivých zložiek našich fyzických i nefyzických tiel, o rozdelení pohlaví, atď.

Pri čítaní tejto knihy však hrozí čitateľovi jedno nebezpečenstvo. Ak totiž nemá vyvinutý duchovný orgán, ktorým by mohol v akašickej kronike sám čítať a takto verifikovať popisované, môže tu predkladané obrazy a informácie pokladať za výplod fantázie, alebo za niečo ešte horšie. Preto štúdium knihy vyžaduje od čitateľa vysokú sebadisciplínu v nepredpojatosti a schopnosť odpútať sa od naučených stereotypov posudzovania, povzniesť sa nad zaužívané fyzikálne predstavy a nájsť v predkladaných obrazoch čisté ideové jadro.

Tak ako sa myšlienky Giordana Bruna a Kopernika zdali z pohľadu vtedajšej vedy absurdné a neprijateľné a dnes sú pokladané za samozrejmé, tak i poznatky získané z Akaša kroniky budú ľudstvu stále určitými jednotlivcami predkladané pre ďalší rozvoj vedy, poznania a vývoja. A my si môžeme iba povedať, že je pre nás veľkým šťastím, ak sme sa k tomuto zdroju priblížili v malej miere už dnes.

Kniha "Z kroniky Akaša" je v súčasnosti vypredaná.

DUCHOVNÍ KULTURA SLOVANŮ

JEJÍ KOŘENY A BUDOUCNOST

Dokončení zo Sophie 14

ZDENĚK VÁŇA

Dtom, jak naši předkové prožívali podstatu člověka i světa, se však odrážejí prvky moudrosti staré gnóse o člověku jako mikrokosmu, jenž vznikl z makrokosmu a je s ním spojen nesčetnými korespondencemi. Ve staroruských apokryfech se např. praví, že lidské tělo pochází ze Země, kosti z kamenů, krev z moře, oči ze Slunce, vlasy z trávy, rozum z oblaků, mysl z pohybu andělů a duše z dechu a ducha Božího. Takovéto obrazy nejsou výrazem pouhé básnické fantazie, ale doznívající staré jasno-živosti.

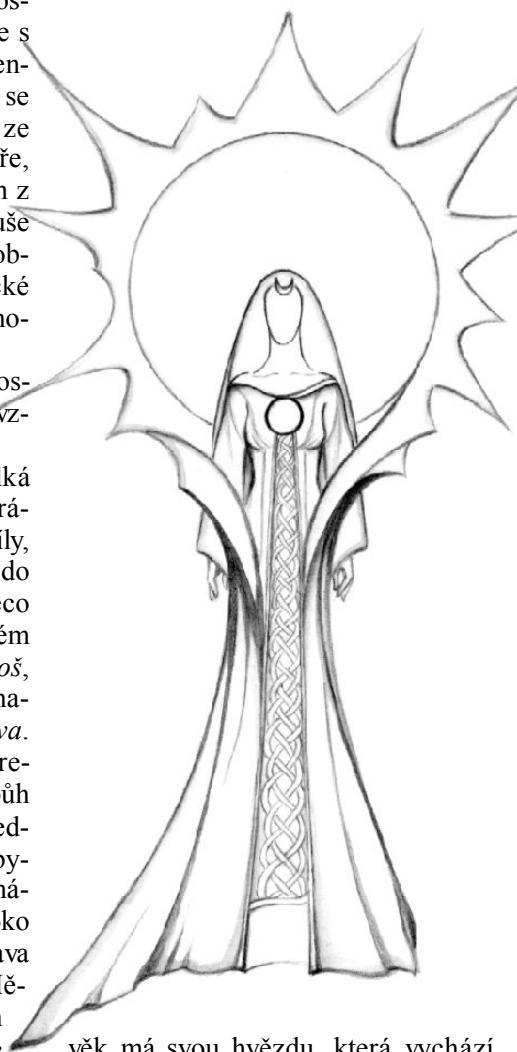
Totéž platí o staré slovanské kosmologii, která prozrazuje niterný vztah k přírodě, Zemi a vesmíru.

Země byla uctívána jako velká Matka-živitelka, jako živá bytost: tráva jsou její vlasy, vodní toky její žíly, skály její kosti. Nebylo dovoleno do ní svévolně tlouci nebo zbytečně něco trhat - zejména ne s kořeny! V ruském pantheonu byla uctívána jako *Mokoš*, t.j. mokrá, vlhká ("mat' syraja rodna-ja"), u západních Slovanů jako *Živa*.

Tatáž úcta patřila nebi, jež reprezentoval, jak sme uvedli, *Svarog*, bůh nebeského ohně. Slunce jehož představitelem byl *Svarožic - Dažbog*, bylo podobně jako u Indů nebo Germánů vnímáno jako vševědoucí Boží oko nebo jako okřídlená světelná postava se zlatými vlasy a ohnivými šípy. Měsíc uctíváný v Rusku pod jménem *Chors*, byl mladším bratrem *Slunce* a hrál významnou roli v magii a věštění; k němu též putují duše zemřelých.

Z hvězd požívala největší úctu *Zora - Venuše*, jako *Jitřenka* i *Večernice*, sestra Slunce a Měsíce. Jako řecká *Éos* nebo staroindická *Ušas* vystupuje z moře jako krásná dívka, sedící na zlatém trůně se zlatou mísou a s pokrývkou hlavy z rudého hedvábí (= červánky). V rání rose byly spatřovány její slzy.

Zážitek hvězdného nebe vyvolával v duších našich slovanských předků všude pocity spřízněnosti. Každý člo-

věk má svou hvězdu, která vychází při jeho narození a zapadá, když umírá. Proto odpovídá počet hvězd počtu lidí na Zemi. Hvězdy dobrých lidí září v plném lesku, zlých jen matně. V okamžiku smrti člověka jeho hvězda padá.

Slovanský člověk se necítil být svým vědomím oddělen od svého okolí, nýbrž prožíval ještě přírodu jako intimní proces vlastního těla. Jeho éterné tělo nebylo ještě tak těsně spojeno s fyzickým, jako je tomu

dnes. Proto nevnímal přírodní jevy jako abstraktní zákony a síly, nýbrž jako živé oduševněné bytosti. Toto polosnové, imaginativní prožívání přírody se udržovalo ještě dlouho po přijetí křesťanství. Zážitek přijetí mnohosti přírodních jevů a bytostí se zrcadlí v polytheismu, jež Slované sdíleli se všemi Indoeropany. Za touto mnohostí však tušili jednotu s hlavním bohem jako vládcem nad ostatními. Dosvědčuje to jak byzantský historik *Prokopios* v 6. století, tak i kronikář *Helmod* ve 12. století. Tato jednotu duchovního světa, tušená za jeho mnohostí, je výrazem základní podoby slovanské duše, kterou Rudolf Steiner nazývá "duší jednotnou" (*Einheitsseele*), duší, jejíž síly a schopnosti mají tendenci se spojit v jednotný nediferencovaný celek.

Není s tím proto v rozporu mnohost uctívaných bohů, kde vedle zmíněných hlavních božstev byla uctívána i řada bohů vedlejších, jako byl např. bůh větru *Stribog*, nebo místních a kmenových bohů, jako byl *Svantovit* na Rujaně, *Triglav* u Pomořanů, *Prove* u Vagrů a mnoho dalších. Neodporuje tomu ani rozsáhlá oblast přírodního kultu s množstvím bytostí nižšího řádu: elementárních duchů země, vody, vzduchu, ohně (*skřítci, ruskalky, horské, vodní i oblačné víly, vodníci, plivníci, bludičky* apod.), vegetační a lesní démoni (*Polevik, Žithola, Lesovik, Divoženska* atd), osudové bytosti (*Rožanice, sudičky*), domácí bůzci (*šotci, hospodářičkové, dědci*), démoni času (*polednice, půlnocnice*) i lidští démoni (*upíři, vlkodlaci* apod.).

Přírodnímu náboženství našich předků odpovídal kult na obětištích pod širým nebem, především v posvátných hájích, kde bylo hledáno spojení s duchovním světem a jeho pomoc v pozemském životě. Dřevěné chrámy stavěli pouze vymřelí severozápadní Slované, zřejmě pod vlivem křesťanství, jemuž se jinak houževna-

tě bránili, neboť bylo spojeno s expanzí Německé říše. Proto jen v této oblasti se vyvinula mocná hierarchie kněží, představující vlastně nový stupeň původně prostého přírodního kultu, jež prováděla kmenová knížata nebo vladykové rodu. Styk s bytostmi nižšího řádu zprostředkovávali čarodějové a zejména vědmy, jako byla v českých pověstech Kazi, která se vyznala v léčivých bylinách a v zařikávání; Tetka jako znalkyně příslušných magických rituálů a Libuše, jež plnila úlohu věstkyně. Všechny tři odpovídaly přesně tomu, co bylo typickou činností slovanské vědmy.

Kult hrál v životě Slovanů vůbec význačnou roli a provázel každý důležitý životní úkon, např. hledání nových sídel, při němž byly obřadně přenášeny i domácí bůžci - viz zastavení praotce Čecha s "dědky" nesenými na plecích; začátek orby a nástup nové vlády, o tom svědčí např. naše pověst o Přemyslu Oráčovi a jeho sňatku s Libuší, který měl charakter "svatého sňatku" (hieros gamos starých Řeků), jímž měl být magicky potvrzen zdar zemědělských prací i sociálního uspořádání. Také pověst o dívčí válce odpovídá rituálům letního slunovratu, jejichž cílem bylo zajistit - zřejmě v podobě určité mysterijní hry - plodnost polí, zvířat i lidí.

Nepřekvapuje proto, že podle podání ruské kroniky byla Vladimíru Velkému důvodem pro přijetí křesťanství oslnivá nádhera byzantského kultu, anebo že jednou z hlavních příčin naší husitské reformace byla kromě morálního úpadku církve i okleštěnost mešního rituálu v podobě přijímání pod jednou. - Tento rys kultovního cítění a potřeby kultu pro spojení s duchovním světem, je něčím, co má význam i pro budoucí slovanskou kulturu.

Pokračování života po smrti bylo pro naše předky naprostou samozřejmostí, dosvědčenou historicky a archeologicky. Duše zemřelých byly prožívány v různých imaginacích, vyjadřujících vztah k dechu, k životní síle i k morálním vlastnostem zemřelého. Podle nich zůstává duše buď v blízkosti Země a spojuje se s přírodními silami (např. u sebevrahů), nebo vystupuje do vesmíru k Měsíci, Slunci a ke hvězdám.

Zmínili jsme se o původním zvyku spalování mrtvých a o jeho osvobozujícím významu vzhledem ke spoutání duše s tělesností. Jestliže na přelomu 8./9. století dochází v tomto směru, pod vlivem křesťanství i sousedních nomádů, k zásadní proměně ve smyslu pohřbívání nespálených těl do země, pak je to výrazem hlubšího ponoření vědomí do tělesnosti a pozitivnějšího hodnocení pozemského života.

Reliktem původní tradice jsou však zbytky víry v reinkarnaci, kterou zaznamenal saský kronikář Thietmar z Merseburku na počátku 11. století a která se zachovala i u spřízněných baltských kmenů

K duchovnímu obsahu slovanského pohanství patří i otázka jeho morálních hodnot. Je pozoruhodné, že západní kronikáři, pocházející vesměs z církevních kruhů a proto nepřátelsky zaujatí, nemohli skrýt obdiv k některým morálním vlastnostem pohanských Slovanů: pohostinnost, respekt ke zvykovému právu, úcta k rodičům, péče o staré, nemocné a chudé, cudnost žen - s výjimkou výročních slavností, kde měla určitá uvolněnost magickým způsobem zajistit úrodnost polí a plodnost. To všechno naznačuje, že slovanské pohanství i ve své dekadentní podobě v raném středověku mělo svou etiku, svůj nepsaný kodex, který byl dokladem zdravé morální síly a tvůrčího ducha slovanského lidu v počátcích jeho vývoje.

Slovanský prazážitek duchovního světa líčí Rudolf Steiner ve svém známém cyklu *"Poslání jednotlivých národních duší"* z r. 1910. Rozlišuje v tomto prazážitku pět rovin.

O první z nich říká: *"Nejprve je tu zřetelné vědomí světa kosmického Otce. Tento pojem nebeského Otce se nám představuje jako velký, obsáhlý, souhrnný pojem, jenž je zároveň souhrnným pocitem, ve všem, co je tvůrčivě činné ve vzduchu a v ohni, vůbec v elementech, které jsou na Zemi i nad ní."* - Tato charakteristika odpovídá skutečnosti, o níž sme se tu již zmínili, že slovanské náboženství bylo sice polytheistické jako u ostatních Evropanů, ale zároveň s představou jediného, nejvyššího Boha, jenž stojí nade všemi. Tomuto nebeskému Otcovi odpovídá nebo spíše ho zrcadlí Svarog, ja-

ko obraz duchovně tvůrčího praohně, z něhož všechno povstalo a v jehož jméně se ozývá i pojem nebe (svar).

O druhé rovině pak Rudolf Steiner uvádí: *"Tak jako si představujeme, že svět devachanu oplodňuje naši Zemi, tak k nám přichází z Východu tento nebeský otcovský svět a oplodňuje to, co je pociťováno jako něco mateřského - Ducha Země. Nemáme jiný výraz a jiný prostředek, než si představovat souhrnného Ducha Země v obraze oplodňování mateřské bytosti Země. Tak tu stojí proti sobě dva světy, nikoli jednotlivé, individuální božské postavy."*

Tento mateřský princip, jenž se spojuje s nebeským Otcem, reprezentuje všemi Slovany hluboce uctívaná Matka Země, kterou na Východě zrcadlila "mať syraja zemlja" Mokoš, u západních Slovanů, jmenovitě u polabských Luticů, je její variantou zřejmě Živa, jejíž jméno souvisí se silami života. Kosmický sňatek nebeského Otce s matkou Zemí se odráží v obecně rozšířených kultech plodnosti, zejména v slavnostech, vázaných na roční rytmy. - Po přijetí křesťanství dostala tato úcta k božské Matce svou pravou podobu v kultu Boží Moudrosti, svaté Sofie, již byly zasvěceny první velké chrámy na Rusi, v Kyjevě i v Novgorodě. Je příznačné, že zatímco v západní církvi se zaměřila tato úcta v podobě mariánského kultu na Ježíšovu matku Marii jako lidskou představitelku božské Matky, na Východě si tento kult podržel svůj duchovně kosmický aspekt, který bude ve své plné hloubce pochopen až v příští šesté, tj. slovanské, poatlantské kultuře.

O třetí rovině slovanského prazážitku duchovního světa Rudolf Steiner sděluje: *"A jako třetí svět stojí vůči oněm dvěma světům to, co se pociťuje jako požehnané dítě obou. Nejde o individuální bytost, o pocit duše, nýbrž o něco, co je plodem Otce a matky Země. Tak je pociťován vztah devachanu k Zemi z duchovního světa. To, co tu vzniká a přináší požehnání, jako jaro, a co raší a klíčí v duši, je pociťováno jako svět a zároveň jako požehnané dítě nebeského Otce a pozemské Matky. I když jde o obecné představy, setkáváme se s nimi u představených slovanských národů, které*

pronikly na západ. V žádné západoevropské mytologii nenalezneme tak universální pocit. Tam jsou jasně konturované postavy bohů, ale nikoli to, co líčíme na duchovních rovinách, jež nalezneme spíše u nebeského Otce, pozemské Matky a požehnaného dítěte Východu.”

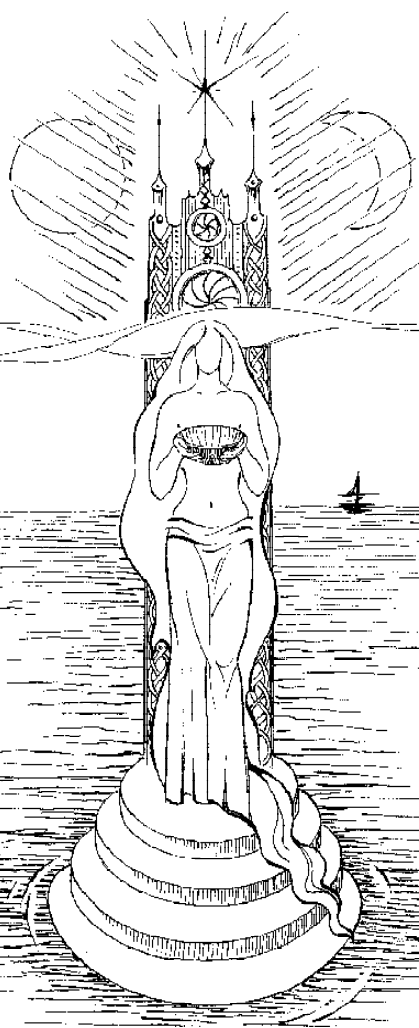
Na třetí rovině je tedy prožíváno to, co se kosmicky odehrává mezi nebem a Zemí, ve vztahu nebeského Otce a matky Země, jehož důsledkem je plnost života, která obklopuje člověka, působí i v něm a přináší mu požehnání synovského principu. Odrázkou tohoto zážitku byly kultické jarní slavnosti, spojené s vynášením smrti a nošením máje, typické právě pro západní tj. “předsunuté” Slovany, nebo kult Jarovita (Gerovita) u Pomořanů, jak je zaznamenal ve 12. století životopisec Otty Bamberského.

Do tohoto světa životodárných sil se prolíná čtvrtá rovina, astrální svět bohů, kteří jsou astrálním zrcadlením tří vyšších světů. Podle Rudolfa Steinera “Světlem požehnaného dítěte proniká jiný svět, představovaný ovšem již individuálně, protože je vázán na fyzické Slunce a jeho světlo. Tato bytost, s níž se setkáváme často v perské mytologii, i když ovšem v jinak utvářené formě pocitů a představ, má také slovanský element. Jde o sluneční bytost, která vylévá své požehnání do druhých tří světů, takže osud člověka je vetkán do stvoření této Země oplodněním matky Země nebeským Otcem a tím, co vetkává do obou těchto světů sluneční Duch.”

Při těchto slovech se nám vynoří především postava Svarožice-Dazboga, syna Svarogova, uctívaného nejen u východních, nýbrž i u západních Slovanů. Jeho obraz byl spatřován v zářícím Slunci, velkém dárci, od něhož pochází všechno individuální bytí. Ve staroperském náboženství ho prožíval Zarathuštra jako velkou astrální sluneční auru - Ahura Mazdu. Rudolf Steiner tu načrtává v geniální zkratce to, co vnější věda poznala jako úzké vztahy slovanské duchovnosti ke staroperskému náboženství.

Pak mluví o pátém světě: “Pátým světem je to, co zahrnuje všechno duchovní. V základě všech přírodních sil a stvoření pociťuje východoslovanský element duchovní svět. Tento svět

si však musíme představit ve zcela jiném pocitovém odstínu, spíše snad spojený s přírodními bytostmi, skutečnostmi a tvory. - Musíme si představit, že tato východní duše je schopná vidět v přírodním procesu bytosti, nikoli pouze vnější fyzicko-smyslovou skutečnost, nýbrž skutečnost astrálně-duchovní. Odtud představy nesmírného počtu bytostí v tomto duchovním světě svého druhu, srovnatelném nanejvýš

Z hvězd požívala největší úcty Zora - Venuše, jako Jitřenka i Věčernice, sestra Slunce a Měsíce.

se světem světelných víl. Duchovní svět, nazíraný duchovní vědou jako svět pátý, je světem, jenž svítá v lidové mysli Východu.”

Při této charakteristice se ocitáme v pestrém světě nesčetných přírodních a elementárních bytostí, jimiž se to v lidové víře vždy přímo hemžilo. Církvi se po staletí nedařilo tento svět vymýtit, neboť byl hluboce zakořeněn ve slovanské mysli jako životní zku-

šenost mnoha generací, které žily v těchto imaginacích.

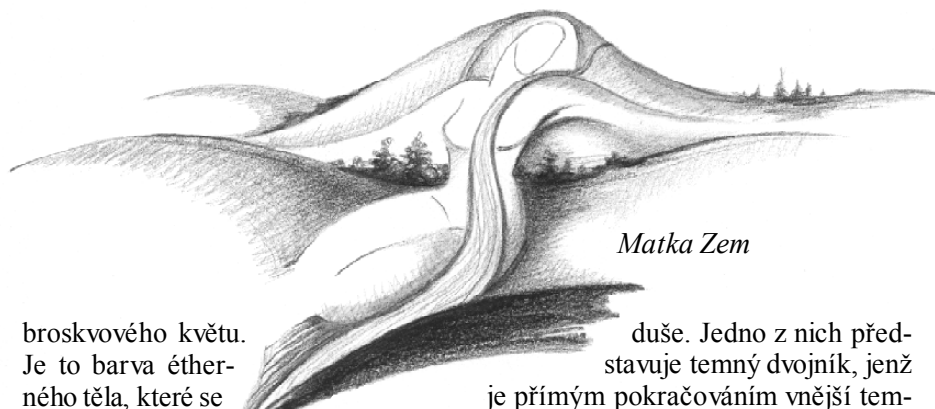
Svět těchto duchovních zkušeností, inspirovaný z mystérii Skythianových, severních i jižních, byl postupně překryt západoevropskou kulturou, kterou slovanská duše, jak říká Rudolf Steiner “přijímala s velkou oddaností”, a to se všemi jejími světly i stíny. Bylo to nutné pro její další vývoj. To, co však bylo této duši vtištěno do vínku v počátcích jejího vývoje jako citové, temně imaginativní prožívání duchovních světů, ji připravilo pro její budoucnost. Připravilo ji pro onu epochu, kdy duše vědomá, kterou vyvíjí dnešní lidstvo 5. poatlantské kultury, vystoupí ke svému duchovnímu já, a to v 6. poatlantské epoše, jejímiž nositeli mají být podle Rudolfa Steinera právě Slované - pokud zůstanou věrni tomu, co žije v hlubinách jejich duší.

Tato šestá kulturní epocha, v níž má dojít k probuzení vyššího bytostního článku člověka, bude na vyšší rovině opakováním druhé, praperské kultury. Odtud můžeme pochopit intimní vztahy původního slovanského náboženství k íránské duchovnosti; tato budoucnost dává smysl tomu, co zjišťuje v minulosti i vnější věda. To, co bylo v temných imaginacích duše pocitově prožíváno v dávných dobách, se promění v plně vědomé jasnozření, které otevře cestu i k hlubšímu pochopení impulsu Kristova.

Tuto budoucí skutečnost vystihuje skica Rudolfa Steinera, určená pro výzdobu prvního Goetheana a nazvaná “Slovanský člověk”. Nejde o dnešního člověka, ale o imaginaci člověka příští, šesté poatlantské kultury - onoho skutečného “věku Vodnáře”, který začne až v polovině 4. tisíciletí (a nikoli již ve 20. století, jak zcela mylně tvrdí hnutí “New Age”). V určitém smyslu je ovšem možno se na něj připravovat již v přítomnosti. Přípravou na tuto budoucí duchovní kulturu je právě anthroposofie.

V závěru se proto soustředíme na tento obraz a pokusme se vcítit se do jeho smyslu.

Na bázi svislé osy tu spatřujeme rozdvojenou postavu člověka: temnou, která jako by vystupovala ze stejné zbarveného temného okolí; a z ní vystupující světlou postavu v barvě

Matka Zem

broskvového květu.

Je to barva éther-
ného těla, které se
tu uvolňuje ze
svého dneš-
ního pevného spojení s tělem
fyzickým, jež představuje temná pos-
tava, a vytváří tak předpoklad ke schop-
nosti jasnozření - k "rozšířenému vě-
domí".

Toto přirozené étherné jasnozření,
v budoucím lidstvu obecně rozšířené,
bude vnímat svět jako jednotný celek,
jako vyšší syntesu hmotného a du-
chovního světa v harmonické rovno-
váze. Naznačuje to velká vejčitá aura
kolem člověka, která svým světlem
zčásti prosvěcuje i temné okolí fyzic-
kého světa. Tato aura je obrazem očis-
těného a proměněného astrálního těla,
které se stalo čistou "pannou Sofií" a
umožňuje tak duši vědomé, aby přijí-
la do sebe duchovní já.

Aura očistěného astrálního těla je
sice na jedné straně do jisté míry ome-
zena fyzickým světem, na druhé stra-
ně se však plně otevírá směrem vzhů-
ru, do duchovního světa. Představuje
ho andělská postava, jejíž modrá bar-
va je výrazem vůle, plně oddané du-
chovnímu světu, kterou má slovanský
člověk jednou vyvíjet k produhovně-
ní všeho hmotného.

Rudolf Steiner říká, že i dnešní
Slovan, zejména východní, má zvláš-
tní vztah ke svému andělu, jenž může
být sice za života nevědomý, ale plně
se projevuje po smrti. V 6. kultuře se
tento vztah k vlastnímu andělu stane
bezprostředně vědomým a člověk se
bude cítit s ním spojen i v pozemském
vědomí.

Z rukou, hlavy i křídel anděla se
rozlévá zlatavá záře, která proudí po
obvodu astrální aury člověka a směřu-
je ke kříži s růžemi, jenž jako by vy-
růstal z pozdvižené dlaně postavy člo-
věka. Je to substance duchovního já,
která je sama andělské podstaty a spo-
juje proto vědomí já s andělem.

K plně vědomému dosažení du-
chovního já musí však člověk překo-
nat dvě nebezpečí, jež ohrožují vývoj

duše. Jedno z nich před-
stavuje temný dvojník, jenž
je přímým pokračováním vnější tem-
noty, která obklopuje člověka a je vý-
razem ahrimanských sil temnoty, tíže
a smrti, jež se pokoušejí vnikat do ní-
ra světla aury člověka.

Obrazem druhého nebezpečí je
okřídlený, ohnivě červený Kentaur,
který se vznáší nad člověkem, a hrozí
zabránit duši, spojené s objektivním
duchem, tím, že se jí snaží udržet v
jednostranné duševní religiozitě, v ne-
jasných duševních zážitcích, jež snad-
no sklouzávají do exaltace a fanatis-
mu. Je to obraz luciferských sil, které
se snaží zakalit v lidské duši pravou,
čistě duchovní moudrost.

Na skice je však zároveň nazna-
čeno, jakým způsobem může člověk
proplout mezi Skyllou a Charybdou
ahrimanských a luciferských překá-
žek a obě nebezpečí překonat. Je to
obraz kříže s věncem sedmi růží, cen-
trální symbol esoterního křesťanství
a křesťansko-rosekruciánského zas-
věcení, o něž usiluje anthroposofie.

Je pozoruhodné, že kříž tu nemá
černou barvu, jak se užívá v meditaci,
ale je modrý jako postava anděla, z
jehož pravé ruky vychází. To zname-
ná, že je nositelem sil produhovněné
tvůrčí vůle, vycházející z duše vědo-
mé a přemáhající smrt, kterou hrozí
ahrimanský dvojník.

Sedm růží je symbolem objektiv-
ního, nesobeckého duchovního poz-
nání, k němuž nemají luciferské moci
přístup. Proto se Kentaur, působící v
astrálním těle, nyní však očistěném,
od člověka vzdaluje. Jeho síla však
přemožením není ztracena, ale pro-
měněna a mění se v čistou červenou
růž. Proto se jeho nohy směrem dolů roz-
plývají a lehce dotýkají kříže.

V přednášce "Co činí anděl v na-
šem astrálním těle" mluví Rudolf
Steiner o tom, jak se již v naší době
snaží andělské bytosti v lidských du-
ších podněcovat tři vlastnosti, které
nabudou svého plného významu až v
6. kultuře: bratrství, náboženskou

svobodu a úsilí o poznání v duchov-
ní vědě.

Onen pocit bratrství v sociálních
vztazích, který pouze abstraktně na-
značovalo jedno z hesel francouzské
revoluce a na zcela falešných zákla-
dech se pokoušel budovat socialis-
mus, naznačuje objímající gesto an-
děla. Právě bratrství je možno prožít
jen v uchopení vyššího, duchovního
já, v němž jsou všichni lidé navzájem
spojeni.

K náboženské svobodě ukazuje
vztýčená levice andělova, z níž prou-
dí duchovní světlo do astrálního těla
člověka, do "těla víry", jak je Rudolf
Steiner také označuje, a vede ho k to-
mu, aby v epoše duchovního já učinil
celý život výrazem nadsmyslové sku-
tečnosti, aby všechna jeho činnost,
každý jeho úkon se stal něčím kultov-
ním, sakramentálním. Všechny církve
ve své dnešní podobě pak zcela ztratí
svůj význam. Řeceno slovy Rudolfa
Steinera: "...každá církev, chape-li
sama sebe, může mít jen jediný úmysl:
učinít se na fyzické rovině zbytečnou".

Na duchovní vědu jako cestu zas-
věcení, vedoucí k těmto cílům, uka-
zuje pak pravice andělova, směřující
ke kříži s růžemi.

Na gestu anděla můžeme však po-
střehnout ještě jinou pozoruhodnou
skutečnost. Je totiž totožná s gestem
Kristovým na Steinerově sousoší s
Luciferem a Ahrimánem - gestem,
jímž odkazuje obě síly překážek do
jejich mezí a zjednává mezi nimi ro-
vnováhu, v níž je možná svobodná
existence člověka. Anděl tu tedy pů-
sobí jako představitel sil Kristových.
Vyjadřuje to skutečnost, že počínaje
naší dobou působí Kristus v duchov-
ním okruhu Země, především skrze
hierarchii Angeloi, jak o tom mluví
Rudolf Steiner ve svém "Duchovním
vedení člověka a lidstva". Pro člověka
příští slovanské kultury, který vystou-
pí k éthernému zření, uchopí své pra-
vé duchovní já a spojí se se svým an-
dělem, to bude zároveň znamenat
bezprostřední setkání s Kristem.

To vše je ovšem dáno jako mož-
nost, jako záměr duchovních mocí.
Uskutečnění je ponecháno svobodné
vůli člověka. To bychom měli mít na
mysli s pocitem odpovědnosti právě
my, kteří patříme ke slovanské větvi
lidstva, od níž se toto skutečně oče-
kává.

*V tobě se musí Bůh narodit
Byť Kristus v Betlémě
se tisíckrátě zrodil,
jsi ztracen, dokud
se i v tobě nenarodil.*

Přeložil Miroslav Matouš

*Hříšník není nikdy šťasten
Byť hříšník veselil
a smál se pod nebesy,
přec v duši potají se neustále děsí.*

*Jinak se věří, jinak jedná
Že blaženější - čteš - je dávat nežli brát.
A přec: jak převzácný je ten, kdo dává rád!*

Angelus Silesius: Cherubský Poutník

Neporaněné srdce

*To srdce, které Bůh svou láskou neporaní,
dív dívů, choré je a marně léky shání.*

Láska je mrtva

*Ach, láska mrtva je! - Jak, ta že zemřela?
Tak: nikdo nedbal jí a žít už nechtěla.*

Smrt a trýzeň lásky

*Bůh - láska jediná; by ztratil se z mé pouti,
pak zhasne srdce mé a duše má se zhroutí.*

Ráj ve strádání

*Kdo Bohu Věrný je a lásky pln ho chválí,
i v bídě největší má ráj svůj neustálý.*

Kříž zkouší lásku

*Jak zlato ve výhni když do ryzosti taje,
tak v kříži čistota tvé lásky zkoušena je.*

To nejnestálější

*Ať, lidé, trpíte, ať cítíte se šťastní,
to nejnestálější je vaše srdce vlastní.*

Pro spravedlivého není zákon

*Věz, Boží proroci jen pro zlé zákon psali,
dobří přec bližního i Boha milovali!*

*Bůh miluje jednoho jako všechny
Bůh miluje mne tak jak bytí světa všeho
a narodil by se i pro mne jediného.*

Pravá moudrost

*Až k bráně nebeské nás pravá moudrost vodí,
jež z lásky horoucí a z toužení se rodí.*

Z hledění vzniká láska

*Láska je z hledění: zrak k věčným věcem zvedni
a zamiluješ si je více než ty všední.*

O milování

*Hle, láska světa: vždy se skončí v utrpení;
tím více srdce mé si věčné krásy cení.*

Zlatý pojem

*Ten zlatý pojem, v němž ti všechno možné jest,
je láska. Miluj jen - jdeš po nejkratší z cest.*

Působení moudrého

*Těch lopot bláznových! Leč moudrý víc činívá
jen tím, že miluje, že zří, že odpočívá.*

Bůh netrestá hříšné

*Bůh netrestá: hřích sám je trestem bezbožníka,
vždyť o strach, peklo, smrt a úzkost sám si říká.*

Čo je médiumita. O rozdiel medzi slnečnou a mesačnou jasnovidnosťou

Emil Páleš

Dokončenie zo Sophie 14

Médium sa vyznačuje tým, že reprodukuje určité informácie bez toho, že by chápalo, čo znamenajú a mohlo prevziať zodpovednosť za to, čo hovorí. Človek však môže rásť iba tým, čo pochopil cez svoje vlastné ja, na čo prišiel sám.

V detských dobách ľudstva anjeli "spolumysleli" s človekom jeho myšlienkové obsahy. V súčasnosti môže pravá inšpirácia prísť až vtedy, keď človek plne využil všetky svoje sily - vrátane myslenia - nie skôr. Právě anjelské hierarchie sa prejavujú cez naše vlastné ja. Všetko, čo obchádza duchovnú podstatu človeka, "Krista v nás", je zvod. Žiaden svetonázor získaný prostredníctvom channelingu, kyvadiel, automatického písania a pod. nie je pravý a nemôže viesť k jednote medzi ľuďmi.

Zbavovaním sa zodpovednosti sa zbavujeme aj svojej slobody a pribíjame našu vyššiu duchovnú podstatu na kríž. Médiumita v oblasti informačnej, politickej, náboženskej a pracovnej je najzávažnejším spoločenským problémom súčasnosti.

V Sophii 14, leto 1997 sme si už vysvetlili, aký je rozdiel medzi jasnovidnosťou slnečnou a mesačnou, a ako vznikajú. Mesačná jasnovidnosť je pozostatkom starolemurského, resp. staroegyptského vývoja, a stala sa v súvislosti s príchodom Krista a vývojom slobodnej ľudskej individuality už niečím retardačným. V súčasnosti je časť anjelov, ktorí pôsobili za starého Egypta, opäť aktívna, a pokúša sa prostredníctvom obnovennej starej mesačnej jasnovidnosti opäť viesť ľudstvo. Títo duchovia sa skutočne usilujú zaviesť určitý bezkonfliktný stav, poriadok, "mier" na zemi, ale za cenu toho, že budeme všetci riadení z jedného centra, ako roboti. Navrhujú udržať "mier", "lásku", "pozitívne vzťahy" na zemi tak, že navždy zadržia ľudstvo v štádiu detstva, nesamostatnosti. Pôsobia totiž tak, že robia z človeka len médium, používajú ho len ako "kanál" a jeho vlastné duchovné ja ignorujú.

Médiumita v skutočnosti nie je žiaden "dar ducha". Je to skôr príznak

duchovnej zaostalosti. Už len z toho, že stará mesačná jasnovidnosť je viazaná na krv, musíme vidieť, že nejde v žiadnom prípade o dar "ducha". Mediálne nadanie sa dedí z matky na dcéru, vnučku atď. v rámci pokrvnej línie; mediálne nadané bývajú celé národy, ako napr. Romovia. Nie je to niečo, čo si človek musí vydobiť vlastným, individuálnym úsilím. S vlohou k medialite sa človek buď narodí, alebo k nej môže prísť v neskoršom veku celkom pasívne: po úraze hlavy, po zážitku prahu smrti, nejakej životnej traume, chorobe a pod.

Astrálna jasnovidnosť je niečo, čo sa dá vyvolať zvonka, celkom mechanickými prostriedkami; napr. prostredníctvom chemických látok alebo magnetickým pôsobením. Naozaj, človeku stačí zjesť indiánsky kaktus, peyotl, alebo slovenskú muchotrávku, aby "videl". Stačí vyfajčiť pár cigariet marihuany, aby sa steny stali priehľadné a človek doslova videl cez ne. Či však potom takto videnému aj rozumie, alebo či to vôbec má nejaký objektívny zmysel, to je už úplne iná otázka.

ČO ROBÍ MÉDIUM MÉDIOM

Je samozrejme, že každé médium, každý kanál sa automaticky ohradí, že ono nie je médium; ale že s tými bytosťami, čo ho vedú, len celkom vedome a slobodne "komunikuje". Bude tvrdiť, že nečerpá z astrality, ale z "vysokých duchovných úrovní"; že v jeho prípade nejde o temnú mesačnú jasnovidnosť, že predsa neupadá do žiadneho tranzu, že na jeho písaní nie je nič automatické - že celkom jasne a zreteľne počuje vo svojom vnútri hlas, ktorý dobrovoľne zapisuje, a je pritom v úplne normálnom stave vedomia.

Medzi staromesačným tranzom a tzv. normálnym stavom vedomia existuje súvislá škála prechodných, zmiešaných foriem: polotranz, ľahký tranz, alfa-hladina a pod., pri ktorých je človek len v mierne zníženom stave vedomia, ktorý mu nebráni vnímať aj jeho okolie. Médiám to však naopak pripadá, že sú vo "zvýšenom stave vedomia", lebo majú intenzívnejšie emocionálne zážitky, lebo vidia a prežívajú "viac".

Stará mesačná jasnovidnosť sa však nenazýva *temnou* preto, že by pri nej človeka nezaplavovali dojmy a obrazy plné svetla a zvukov. Naopak. Mesačná jasnovidnosť sa nazýva *temnou* preto, že nie je preniknutá významom. Význam videného a prijatého vystupuje len nejasne, akoby z hmiel, akoby nám len vzdialene čosi pripomínal, no nevieme prísť na to, čo. Mesačná jasnovidnosť je založená na vnímaní astrality, slov, obrazov, ktoré nie sú preniknuté duchom, významom, pochopením.

Niektoré kanály fungujú len v úplnom bezvedomí, ako napr. *Cayce, Jane Robertsová* (Set), *Sturé Johanson* (Ambres), *Jach Pursel* (Lazaris). Iné pracujú tak, že nemusia stratiť vedomý kontakt so svojím okolím, napr. *Pat Rodegastová* (Emanuel), *J.Z. Knightová* (Ramtha). U média však nie je ani tak rozhodujúce, či stráca alebo nestráca vedomie vonkajšieho sveta, ako to, že si neuvedomuje význam toho, čo hovorí. Médium si pravdaže uvedomuje, že jeho ruka píše, no neuvedomuje si *obsah* toho, čo píše. Počuje hlas, počuje jednotlivé slová, ale nechápe celkový zmysel a súvislosti toho, čo bolo povedané.

Žiak v škole sa môže napríklad namemorovať básničku v cudzom jazyku bez toho, že by jej rozumel; podobne ako v kostoloch kedysi odriekali celé litánie v latine, bez toho, aby vedeli čo i len slovo po latinsky. Niektorý sa môže naučiť naspamäť celého Platóna a Aristotela; to však ešte neznamená, že sa stal Platónom alebo Aristotelom.

Médium nás môže ohúriť nejakou múdrosťou vyslovenou mimo kontextu, no ak chvíľu sledujeme jeho súvislý prejav, výjde z neho zakrátko taká táranina, pri ktorej si uvedomíme, že dotyčná osoba si od samého začiatku neuvedomuje, o čom vlastne hovorí. **Podľa toho sa pozná médium: že nevie, čo hovorí.** Sprostredkuje informáciu, ale neuvedomuje si jej význam. Funguje automaticky, ako registračno-reprodukčný mechanizmus, ktorý zo seba celkom netvorivo vydá len to, čo do neho predtým vložili. Sprostredkovaná informácia prechádza celkom alebo čiastočne

Nevrav vždy, čo vieš, ale vždy sa snaž vedieť, čo vravíš.

Claudius

mimo jeho vlastného pochopenia.

Médium sa vždy prezradí tým, že prehlasuje rôzne naučené pravdy v úplne nevhodný čas a na nevhodnom mieste; že mu v rozličných životných situáciách uniká pointa. **Médium nie je v stave zopakovať vlastnými slovami pointu toho, čo bolo povedané, a nepoplietť pritom význam; ani nie je schopné dať ním sprostredkované správy do nejakej zmysluplnej a neprotirečivej súvislosti s faktickou realitou okolo seba.**

Naprostu vyvedené z konceptu je však otázku "prečo". Médium nikdy nie je schopné odpovedať na otázku, prečo by to, čo hovorí, malo byť vlastne pravdivé. Na túto otázku môže odpovedať jedine tak, že to hovorí onen hlas, oná autorita. Na otázku, prečo by ten hlas mal hovoriť pravdu, však môže odpovedať znova len tým, že ten hlas, tá autorita hovorí, že hovorí pravdu. **Médium samo nie je tvorcom toho, čo sprostredkuje, a preto nikdy nemôže vedieť, či je to pravdivé; nepozná pôvod svojich in-**

formácií, preto nemôže nikdy plne zdôvodniť svoje počínanie.

Pravidelne za mnou napríklad chodia ľudia, ktorí hovoria, že "vidia". Vidia napríklad fialový dážď, dve zelené gule a pod. Keď nejavím žiadne zvláštne známky nadšenia ani záujmu o ich videnia, spýtajú sa ma po chvíli, či viem, aký majú ich videnia význam, lebo oni sami to nevedia. Najčastejšie ide len o celkom bežné myšlienkové formy vytvorené ľuďmi, ktoré nemajú žiaden zvláštny význam. Mnohí títo senzibilní ľudia však z akéhosi dôvodu predpokladajú, že musí ísť o niečo veľmi významné, že si ich "vyvolili mimozemšťania" a pod.

Médium sa "otvára vesmíru" - v skutočnosti astromentálnej sfére Zeme - a dúfa, že sa otvára Bohu. Pravdepodobnosť, že do jeho duše spadne nejaká božská múdrosť, je asi taká, ako keby ste cestovali vo vlaku a opýтали sa náhodného spolucestujúceho na zmysel života a vesmíru a na existenciu Boha. Je tu istá pravdepodobnosť, že s vami v jednom kupé práve cestuje dajaký Sokrates alebo Einstein; ale s najväčšou pravdepodobnosťou sa takto dopracujete len k nesúrodej mase subjektívnych a protirečivých názorov a dohadov, ktoré vám v dobrej mienke narozprávajú naprosto nekompetentní ľudia. Aj keby bol jeden z nich skutočne Einstein alebo Tomáš Akvinský, nie je to médiu nič platné, lebo ho nespozná medzi ostatnými.

MÉDIUMITA AKO OBCHÁDZANIE KRISTA

"Ja som tie dvere. Ak vojde niekto cezo mňa, bude zachránený... Nikto nepríde k Otcovi, len cezo mňa." (Ján 10:9, 14:6) Tieto Ježišove slová, na ktorých si cirkvi tak rady zakladajú svoju výlučnosť, v skutočnosti znamenajú, že človek sa nemôže dostať k Duchu inak, než tak, že v sebe prebudí a začne používať svoju vlastnú iskrú ducha, svoje vlastné vyššie, duchovné ja, onoho "Krista v nás". Nie tým, že bude niekoho nasledovať, po niekom opakovať, môže jeho duch rásť! Len to, čo si vydobil sám cez seba, cez svoje vlastné poznávacie sily, o čom sa sám presvedčil, že je to pravda, čo sám prežil, len to sa mu môže stať spoľahlivou oporou a ďal-

šou priečkou na jeho ceste nahor. Len to, na čo prišiel sám, sa stáva navždy jeho večným vlastníctvom.

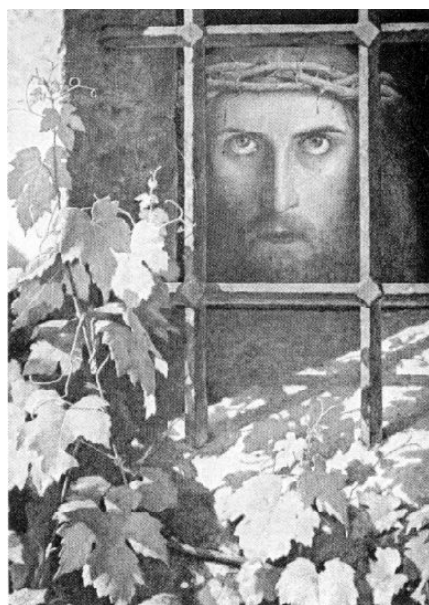
Povedzte, koľko tisíc strán sa zapísalo o tom, že človek musí hľadať tú pravú inšpiráciu v sebe samom, vo svojom vnútri? A ľudia si to znova predstavujú len tak, že majú začuť nejaký telepatický hlas, ktorý ich zase povedie ako slepých! Človek sa nikdy nestane slobodným, kým bude za neho niekto myslieť vonku!

Jednou z hlavných úloh celej árij-skej epochy je osamostatnenie, individualizácia myslenia; aby sa človek stal slobodným tým, že sa v myslení postaví na svoje vlastné nohy. **Až do konca staroveku anjeli stále ešte podopierali človeka v jeho myslení, poskytovali mu vnútornú barličku tým, že anjel do určitej miery "spolumyslel" s človekom jeho myšlienkové ob-sahy.** Asi tak, ako keď rodičia spolu-riešia so svojim školákom domácu úlohu z matematiky, aby ho kde-tu ešte mohli usmerniť alebo postrčiť dopredu, kde je to potrebné, kým sám neuchopí podstatu. Spomeňme si len na Scotusa Eriugenu, ranokresťanského mnicha, ktorý ešte v 8. storočí povedal: *"Anjel myslí vo mne."* Teda nie "ja myslím", ako by povedali ľudia dnes, ale: "Anjel myslí vo mne!" - lebo tak to ľudia kedysi skutočne prežívali. Prežívali svoje myslenie úplne iným spôsobom. Z inšpirácií, obrazov, ktoré vyššie bytosti vnárali do ich duší, zostavili svoje mytológie a bájoslovia, napísali z nich celé knihy plné múdrosti bez toho, aby vedeli, ako táto múdrosť vznikla.

V storočiach po Kristovi však anjeli definitívne prenechali myslenie a myšlienkovú substanciu človeku. Keď Kristova krv kvapkala z kríža na zem, vprúdilo rýdze zlato jeho Lásky do aury celej Zeme. Odvtedy každý človek má v sebe zárodok svojej vlastnej vyššej prirodzenosti, svojho vyššieho ja. Človek dostal vlastný zmysel pre Pravdu, pre Krásno, pre Dobro a podľa tohto Zmyslu má odteraz riadiť svoje myslenie už sám. To je sloboda človeka, ale aj jeho zodpovednosť. Nechať sa používať ako médium, je viac nedôstojné; znamená to ubíjať svoju vlastnú vyššiu podstatu, pribíjať Krista v sebe na kríž.

Médiomita nie je žiaden pokrok ani dar; je to pokus o retardáciu člo-

veka do stavu duchovného detstva. Praví anjeli už do astrálneho tela človeka nepôsobia; ale len cez jeho vyššie ja. Žiaden anjel už viac nebude "myslieť vo vás" a za vás. Keď to však niekto stále očakáva, a prenecháva svoju myšlienkovú substanciu k dispozícii "vesmíru", "Bohu" a pod., bez kontroly svojho vlastného ja, dočká sa skutočne toho, že myslenie v ňom prevezmú iné vesmírne inteligencie zaňho. V tomto prípade však už len inteligencie luciferské. Preto všetky tieto "mimozemské centrály" a inteligencie, ktoré samy od seba vnukajú ľuďom do hlavy rovno celé hotové balíky informácií, nemajú s pravými anjelskými hierarchiami nič spoločné!

WILLIAM SHAKESPEARE BURTON: THE WORLD'S GRATITUDE

Vďaka sveta

Pochopme aspoň toľko: vo vesmíre platí jeden nezvratný zákon: **človek má nárok na "nadprirodzenú" pomoc od anjelov vtedy a len vtedy, ak vyvíja úsilie v smere nejakého ušľachtilého zmyslu, a aj to až potom, keď celkom vyčerpá a plne využil všetky svoje vlastné možnosti a schopnosti!**

V zemskom vývoji dostal človek iskru ducha, zárodok svojho vyššieho ja, a schopnosť myslenia prešla do jeho vlastnej správy. Vo všetkom, čo teraz presahuje ľudské myslenie, je anjel dokonca povinný stáť človeku po boku so svojou inšpiráciou - ale až potom, keď človek ponamáhal svojho ducha a svoju vlastnú myšlienkovú schopnosť tak, ako len mohol - nie skôr! Až potom nastáva ten zázračný okamih - keď myšlienka

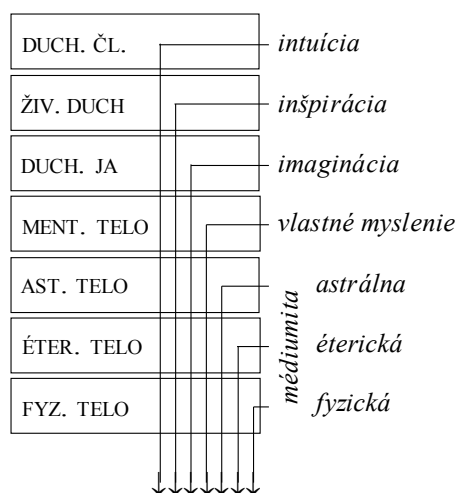
príde akoby na hranicu svojich možností, keď príde na koniec labyrintu všetkých alternatív a zmlkne - aby do toho ticha skanula krištáľová, zvonivá kvapka inšpirácie ako dar vyšších hierarchií. Ale takého človeka, ktorý hovorí, že túži po Poznaní, ale sa mu lení využiť aj jeho vlastné schopnosti, aby sa k Nemu dostal, nemôžu brať anjeli vážne.

Človek sa dnes už nemôže dostať k osvieteniu pasívnym posedávaním v bezmyšlienkovom stave; lebo to, čo do neho v akomkoľvek takom stave vstúpi, už nebude môcť byť to pravé. Povedzte, koľko sa povedalo a popísalo o tom, ako rozlíšiť pravé vnuknutia od nepravých. V astrálnom tele už nie sú žiadne pravé vnuknutia! Ten pravý anjel - vo vašom myslení - už nemá čo organizovať! Ak počujete nejaké nutkavé hlasy, ktoré sa ponúkajú, aj keď ste ich nevolali; ak dostávate odpovede na to, na čo ste sa nepýtali; ak prijímate za svoje akékoľvek hotové informácie, ktorých nie ste sami tvorcom, ktorých pôvod a zmysel nedokážete plne prehliadnuť - vzdajte sa nádeje, že vaše vnuknutia sú "pravé".

Pravé anjelské hierarchie sa prejavujú tak, že pri rýdzom, opravdivom vnútornom úsilí s tou pravou motiváciou človek na to jednoducho "príde"; jedného dňa sám "vie", s istotou a jasnosťou pozná odpoveď - a zdá sa mu, že na to "prišiel sám". To sa možno bude zdať niekomu málo "zázračné", málo "okultné", ničmenej je to tak. Niet krajšieho okamihu, ako keď človek na niečo "príde", keď niečo "objaví"; lebo *vtedy* sú pri nás všetci anjeli!

Pravé anjelské hierarchie sa prejavujú cez nás, cez naše vlastné ja! Čo všetko sa snaží do nášho ja zasahovať, manipulovať ho zvonku, nie je to pravé. Toto je význam onoho "tvrdého" a zdanlivo netolerantného výroku, o ktorom chceli niektorí dokonca pochybovať, či ho Ježiš naozaj vyslovil:

"Amen, amen vám hovorím, že ten, kto nevchádza dverami do ovčince, ale prechádza inokade, je zlodej a zbojník; ale ten, kto vchádza dverami, je pastier oviec... Amen, amen vám hovorím, ja som tie dvere oviec... Ja som ten dobrý pastier... všetci, koľko ich predo mnou prišlo, sú zlodeji a zbojníci..." (Ján 10:1,2,7,8,11)

JE NEMOŽNÉ, ABY MAL NIEKTO “VYŠŠIU INŠPIRÁCIU”, KTORÁ NEPREŠLA ANI JEHO VLASTNÝM MYSLENÍM.

Všetko, čo prichádza k nám mediálne, teda nie “cez dvere”, “Krista v nás”, ale obchádza naše ja, vkladá hotovú informáciu rovno do našich nižších obalov, a obchádza naše vlastné pochopenie zmyslu, je zvod. Pravé anjelské hierarchie sa dotýkajú svojimi voňavými perutami už len nášho vyššieho ja, o ktorého vývoj teraz jedine ide; a komunikujú s ním len prostredníctvom tej krásnej reči - čistých esencií zmyslu vecí, hodnôt, cností, krás a dokonalostí. Preložiť túto vyššiu podstatu, zmysel, hodnotu, cnosť do konkrétnych myšlienkových a aplikačných foriem v živote a usporadúvať myšlienky do zmysluplných súvislostí - je teraz už prácou človeka. Je nemožné, aby tu dnes niekto povedal, že prijal vnuknutie, inšpiráciu, ale nepozná jej zmysel; lebo ak nepozná jej zmysel, znamená to, že ju neprijal! Je napríklad absurdné hovoriť, že vrchný veliteľ mimozemšťanov Orthon je totožný s Kristom a podáva nám správy prostredníctvom médií, ktoré sú zaujímavé a “záhadné” práve tým, že nerozumieme ich zmyslu.

Kristus jasne povedal, že pri svojom druhom príchode na Zem nebude zastihnutelný na žiadnej adrese ani telefónnom čísle: “*Vtedy keby vám niekto povedal: Hľa, tu je Kristus! alebo: Tu! neverte!... Teda keď vám povedia: Hľa, na púšti je! nevychádzajte! Hľa v tajných chýžiach! neverte!*” (Mat 24:23, 26) Ku Kristovi si teraz môže a musí vybudovať vzťah každý sám cez seba, tým, že sa pozdvihne ku svojmu vlastnému vyššiemu ja.

Možno sa to bude zdať doktorému čitateľovi príliš tvrdé povedať nahlas, že *vôbec žiaden* svetonázor, získaný prostredníctvom channelingu, médiumity, automatického písania, virgúl, kyvadiel - z princípu - nie je ten pravý. Kto však toto nepochopí, že dnešný človek sa môže vo svojom živote v skutočnosti opierať už len o to, na čo prišiel sám, ten nepochopil to hlavné, tomu uniká zmysel života a celého zemskeho vývoja vôbec.

Keď sa vám napríklad v ruke hýbe kyvadielko, virgula, alebo špiritistický stolček, a odpovedá na otázky - ako môžete vedieť, či povie pravdu? Ktosi alebo čosi pôsobí rovno do vášho *podvedomia*, a odtiaľ hýbe vašou rukou. Kto, alebo čo to je, nevíete. ***Keď k nám prichádza nejaká inšpirácia z nadvedomia, môže prísť jedine cestou cez naše vedomie. Ak prechádza cez nás niečo tak, že to obchádza naše vedomie, neprichádza to z nadvedomia, ale z podvedomia.***

Ak o tom čitateľ stále pochybuje, nech si uvedomí len toľko, že každý

***Keď nijaké vetry nedujú,
aj kohút na kostolnej veži
má charakter.***

Nemecké príslovie

jeden kanál hovorí niečo iné; takže keby sme boli skutočne odkázaní len na tieto “kanály” a neexistoval by iný, objektívnejší spôsob, ako môžeme sami prísť na Pravdu, boli by sme navždy odsúdení škriepiť sa - a mier na Zemi by nikdy, nikdy nebol možný. *Žiadna z kanálovaných entít nie je tým prichádzajúcim “kniežaťom mieru”, o ktorom hovorí Izaiáš (9:6).*

Avšak pre čitateľa, ktorý postihne vo svojom vnútri tento rozdiel - medzi médiumitou a vlastným poznaním - je táto pravda taká oslobodzujúca, ako keby mu zo srdca padlo sto kameňov. Uvedomí si, aký nebetýčny rozdiel je medzi tou duchovnou vedou, o ktorú sa tu usilujeme v Sophii, a všetkým tým, čo bolo prijaté len mediálne. To, čo tu v Sophii prinášame, nie sú len nejaké “zjavené” pravdy, ktoré “spadli z neba” a dá sa im len veriť. Nie sú ani poodpisované z tradície a z výrokov autorít. Je to niečo živé, čo obstoje samo osebe, a odvíja sa zo života samotného. Preto je

v tom, čo hovoríme, taká moc; preto to dokážeme obhájiť hocikedy hocikde, a nepotrebuje na to nikoho tretieho. Čo v Sophii prinášame, je založené na *zjasnenom vnímaní* a pozorovaní tých najobyčajnejších skutočností života okolo nás, pomocou slnečného jasnozraku; a to tak, že môžete sledovať spolu s nami, spolu-prežiť, ako sme na to prišli, a získať tak vašu *vlastnú* istotu. Vlastné poznanie oslobodzuje, cudzie zotročuje. Nám tu v Sophii skutočne nejde o to, aby sme vás urobili od nás závislými, ale aby sme vás urobili od nás, a vôbec nezávislými.

V koho vnútri sa rodí ten slncový zrak ducha, ten si veľmi skoro uvedomí, ako je ezoterická literatúra plná zastaralých omylov; ako jeden autor odpisuje od druhého, tretieho, štvrtého... vrátane ťažkých omylov. Jedným mohutným mávnutím vlastných krídel sa povzniesie nad to všetko a povie si: keby všetky knižnice sveta teraz ľahli popolom, my by sme vyniesli všetku tú múdrosť - a ešte oveľa viac - na svetlo sveta len zo samotného obsahu sveta okolo nás a nášho vnútra. Je to úžasný pocit, vedieť to.

MÉDIUMITA AKO CENTRÁLNY PROBLÉM SÚČASNOSTI

Médiumita - to veru nie je len problém nejakej úzkej skupiny záujemcov o ezoteriku. Je to *ten* páľčivý problém súčasnosti!

V stredoveku bola väčšina ľudí stále ešte “médiami”. Spoločenské štruktúry však boli tomu aj prispôsobené: ľudia vykonávali vôľu pápeža a kráľa, šľachty a kléru, a tie v tých najdôležitejších otázkach mysleli a rozhodovali stále za nich. V novoveku, v demokracii, sa však všetky spoločenské štruktúry usporiadali tak, ako keby jednotlivec už myslel a rozhodoval sa sám. V skutočnosti je však jednotlivec vo svojom myslení a rozhodovaní stále ešte vo vleku vonkajších vplyvov: reklamy, tradície, propagandy a pod. Tlač, rozhlas, televízia - médiá nadobúdajú *rozhodujúcu* úlohu v spoločnosti. Keby ľudia mysleli *vedome*, nebolo by nič také možné!

Vô všetkých prípadoch, kedy nasledujeme impulzy, ktorých pôvod a zmysel plne neprehliadame - fungujeme ako médiá! Sebavedomím ne-

presvetlená časť našej astrality je mediálna.

Ľudia skupinovo nasledujú nielen náboženské, cirkevné hnutia a sekty, ale aj politické, ekonomické a iné hnutia bez toho, že by sami vedeli, čo je správne; a odsudzujú tých ostatných. Je to hrôza pomyslieť, že títo ľudia, ktorí nemajú žiaden vlastný názor, vlastnú chrbticu, sa dostávajú na všetky zodpovedné miesta v spoločnosti najľahšie, práve preto, že nie sú zodpovední. Práve preto, že nemajú žiadne vlastné ja, prispôsobia sa čomukoľvek a komukoľvek. Ale všetci tí, ktorí nesú vo svojom srdci nejaký vyšší ideál, a chcú mu zostať bezpodmienečne verní, sú všade prenasledovaní, nenávidení a všade prekážajú. (2 Tim 3:12)

Je najľahšie žiť bez vlastného ja, bez chrbtice. Taký človek sa všade vpasuje, všade uplatní, môže prijať všetky druhy práce. Možno, že sa vo svojej práci zúčastňuje na niečom, čo ubližuje státisícom. Avšak jemu je ľahko: on je iba vykonávateľ, médium; myslenia a zodpovednosti sa už zbavil v prospech niekoho druhého. **Spolu so zodpovednosťou sa však zbavujeme v prospech niekoho iného aj svojej slobody; a dávame mu do rúk moc, aby s nami robil, čo chce.** Za socializmu vymieňali ľudia svoje ja za lživú ideológiu; posluhovali režimu, a potom nariekali, že režim má takú veľkú moc. Presne ako v tom perzskom prísloví: *“Sú ľudia, ktorí v noci v opitosti vylomia zámok na vlastných dverách - a vo dne potom hromžia na zloděja.”* V súčasnosti zase predávame svoje vlastné ja za peniaze, a čudujeme sa, prečo všade o všetkom rozhodujú len peniaze.¹⁰

Ale pre takého človeka, ktorý sa skutočne zaujíma aj o *následky* svojho konania a svojich rozhodnutí, nekončia veci tým, že za ne dostane zaplatené. Kto nechce vo svojom vnútri ubližovať Láске, ak Ju nechce stále bičovať a nasadzovať Jej trňovú korunu, ak sa nechce vysmievať všetkým vyšším hodnotám, pre toho väč-

šina možností, ktoré mu svet ponúka, sa stáva neprijateľná - a jeho cestička sa úži. Ten vchádza “tesnou bránou”. (Mat 7:13,14)

Ten, kto chce dnes nasledovať Krista, a cíti sa zodpovedný aj za svoje okolie, za svoju krajinu, za celú Zem, ten sa cíti ako ukrižovaný; prežíva pocit, že sa nemôže pohnúť ani naľavo ani napravo, ako pribitý na kríži. Denne ho pribíjajú na kríž tí, čo iba bezmyšlienkovite vykonávajú; tí, čo ich jedinou starosťou je len to, ako čo najviac uľahčiť samému sebe, alebo svojej skupine, strane, firme, hoci aj na úkor zvyšku sveta.

Zakaždým, keď dáte prednosť pred tým, čo cítite ako krásne a pravdivé, tomu, čo chce komercia, predávajú Pána za tridsať strieborných. Skutočne, každý deň sa opakuje ten deň, kedy davy nahuckané neviditeľnými rozsievачmi hesiel kričali “Ukrižuj ho! Ukrižuj ho!” - a nevedeli ani koho. Preto keď uvidíte niekoho, kto si o sebe myslí, že je “dobrý člo-

Ak má človek zostať človekom, skôr či neskôr musí zaujať nejaké stanovisko.

Graham Greene

vek”, pretože všade “poctivo” urobí, čo od neho chcú a ostatné nie je jeho starosť, povedzte mu: “Takí ľudia, ako Vy, ukrižovali Krista!”. Keď niekde uvidíte človeka, ktorý bezducho opakuje nejaký myšlienkový stereotyp, povedzte mu: “Takí, ako Vy, mu nasadzovali trňovú korunu!”.

Prehadzujeme zodpovednosť za vlastné myslenie jeden na druhého, na organizáciu, vládu, cirkev, tradíciu... Voľných koncov našich myšlienkových nitiek sa v pozadí hneď ujímajú luciferské bytosti, ktoré nám spoza týchto inštitúcií, ideológií, hesiel a zaužívaných myšlienkových stereotypov organizujú naše životy.

Hromadná médiumita už bola príčinou fašizmov, komunizmov, poli-

tických a náboženských fanatizmov, na konci ktorých ľudstvo vždy precitlo ako zo zlého sna; a v súčasnosti sa opäť buduje taká mašinéria zla, aká tu ešte nebola - a všetci zase pomáhajú: nikto sa necíti byť ten, kto sa má zamýšľať nad celkovým zmyslom toho, kam to povedie.

V sci-fi filmoch sa stále znova objavuje téma, ako sa nejaké človeku cudzie inteligencie pokúšajú uchopiť vládu na Zemi do svojich rúk. Pritom tie najstrašnejšie sci-fi horory nie sú tie, kde mimozemšťania človeka zjedlia, zabijú, rozsekajú na malé kúsky; nie, tú najväčšiu hrôzu, ktorá ide až do morku kostí, pociťujeme pri tých filmoch, kde mimozemšťania ponechajú človeku fyzický život, ale vezmú mu jeho vlastné ja; premenia ho na robota, nástroj, vykonávateľa cudzej vôle; pomocou nejakého prístroja, chemickej substancie, alebo operácie ho zbavia vlastnej osobnosti, takže sa sám stáva čímisi, čo mu bolo predtým odporné; a snaží sa potom to isté urobiť aj svojim najbližším, ktorých mal rád. V jednom klasickom americkom sci-fi z 50-tych rokov sa ľudia nakazili akýmsi mimozemským vírusom, ktorý spôsoboval, že len čo zaspali, začali ich ovíjať pavučinové vlákna, ktoré ich celkom zakuklili, a keď z tej kukly vyšli, boli už bez ja: pohybovali sa strnule a mechanicky, ako roboti; tvár mala bezduchý výraz, hovorili monotónnym hlasom, vydávali odporný škrek; poslušne vykonávali akýsi gigantický, jednotný program, a chytali tých, čo ešte neboli ako oni. Poslední hrdinovia v tomto filme, ktorí boli ešte sami sebou, sa zúfalo bránili, aby nepadli do spánku...

Milí čitatelia, keby tieto filmy neboli pravdivé, nevzrušovali by nás! Preto je také dôležité, ***aby sme neboli len médiá; aby sme si držali informáciu prijatú a vlastné poznanie pekne oddelene; aby sme všetko, čo konáme, konali vedome; a aby sme každý náš pohyb prenikli jasným zmyslom.***

V budúcich číslach: Channeling, New Age a luciferskí duchovia

¹⁰ U špiritistických médií, ktoré nechali cez seba hovoriť duchov v hlbokom tranze, bolo fascinujúce pozorovať, ako sa menil výraz ich tváre. Keď sa vlastné ja média odpútalo, jeho tvár dostala celkom beztvárny, nevýrazný, bezmyšlienkový, tupý výraz. Keď vstúpil iný duch, a zaujal miesto v nervovej sústave média, celkom sa premenilo napätie a mimika svalov na tvári, farba hlasu, gestá, pohyby. Miera, do akej sa médium začalo fyzicky podobať na zomrelého, bola chvíľami šokujúca.

Duch dáva tvári výraz. U duchaplného človeka každá črta tváre vyjadruje nejakú myšlienku; každý i ten najmenší pohyb je výrazom nejakého duševného hnutia; jeho tvár akoby sa stala len priehľadnou okennou tabuľou do sveta ducha. Avšak tvár bezmyšlienkovitého človeka nie je výrazom ničoho, nezjavuje nič vyššie. Tvár mentálne zaostalej osoby je ničnehovoriaca, bezvýrazná. Tak môže pozorný čitateľ z tváre, reči a pohybov ľudí už dnes vidieť, z koho hovorí živý duch, a kto je len médium.

Mediálne umenie

Automatická kresba, hudba a literatúra

Emil Páleš

Rozdiel medzi mediálnym umením, ktoré vzniká automaticky, a skutočným umením, ktoré je vydobyté celým človekom, je ten, že neobsahuje žiaden morálny rozmer a nemá z ľudského hľadiska žiadnu hodnotu. Mediálne dielo vyvoláva len určité pocity, neobsahuje myšlienku; nezjavuje nič vyššie, objektívne, čo by malo trvalý, všeobecne platný charakter, ale je len výrazom momentálneho, subjektívneho stavu podvedomia autora.

Domnelé diela pripisované zosnulým majstrom zväčša nepochádzajú od nich samých, ale sú len fragmentami nižších zložiek ich osobnosti, nimi odvrhnutými v astrálnom svete, pospájanými bez hlbšieho zmyslu.

Luciferizácia kultúrneho života sa prejavuje v trende vytvárať diela, ktoré sú zamerané len na vyvolávanie určitých emócií, bez akejkoľvek hlbšej myšlienky. Masovo-komunikačné prostriedky sa stále viac stávajú médiami v špiritistickom zmysle tohto slova.

Azda najnázornejšie bude môcť čitateľ porozumieť rozdielu medzi slnečnou a mesačnou jasnovidnosťou na príkladoch z umenia. Právě umenie je vždy určitým druhom jasnocitu, lebo vynáša na povrch čosi z hlbších, neviditeľných rozmerov bytosti človeka a kozmu. Tým práve umenie prekračuje rámec všednosti a má v sebe čosi slávnostné, že dokáže zniesť čosi z neba na zem. V umení tu stojí pred nami niečo, čo sme vo svojom cite tušili, ale len umelec tomu dokázal dať konkrétnu formu.

Keď sa pozrieme naspäť do čias starého Egypta, zistíme, že niečo také ako jednotlivá umelecká osobnosť v starom Egypte ešte neexistovalo. Nástenné maľby a reliéfy v egyptských chrámoch vyzerajú všetky rovnako; či už ich začal otec a dokončil syn, vnuk,

pravnuke - po stáročia vyzerajú rovnako. Jednotná inteligencia tu pracovala rukami celých generácií. Osob-

nosť samotného umelca nebola dôležitá, bol viac-menej iba kanálom, prostredníkom niečoho, čo bolo mimo neho a nad ním. Dôraz v tých časoch všeobecne nebol až tak na jednotlivú osobnosť, ako skôr na bohoch, ktorí sa cez týchto jednotlivcov pozemšťanov prejavovali. Niečo také, ako osobný rozmer v umení sa plne rozvíja až v kultúre grécko-rímskej.

Automatická maľba

V súčasnosti sa tu opäť objavuje fenomén umenia, ktoré vzniká cel-

kom automaticky, mediálne. Napr. Stanislav Grof takto opisuje svoje zážitky s brazílskym jasnovidcom-maliarom Luizom Antoniom Gasparettom: "Gasparetto... dokáže v mierom tranze maľovať v štýle širokej škály maliarov rôznych historických období a krajín sveta. Pred niekoľkými rokmi som mal príležitosť pozorovať ho zblízka počas nášho mesačného seminára v Esalenskom inštitúte. Okrem jeho schopnosti tvoriť obrazy, zachycujúce základný charakter umenia týchto majstrov, na mňa zapôsobilá úžasná rýchlosť, s akou pracoval, keď "interpretoval" zosnulých majstrov. Počas demonštrácií v Esalene vytvoril až 25 plátien za hodinu. Gasparetto dokáže pracovať aj v naprostej tme alebo správne voliť farby pri červenom svetle, ktoré normálne znemožňuje rozoznať jednu farbu od druhej. Často som ho pozoroval, keď maľoval súčasne dva obrazy - každý jednou rukou. Občas maľoval nohou pod stolom obraz, skrytý jeho zornému poľu, a napriek tomu vytváral plátna, ktoré boli esteticky príjemné a pridržovali sa farieb, štýlu, formy a kompozície príslušného zosnulého majstra."

Brazílski špiritisti sú presvedčení, že duch zomrelého umelca môže prostredníctvom média z onoho sveta ďalej pokračovať vo svojom diele.

"To je predsa úžasné", rozsvieti sa teraz asi v hlave čitateľa, "veď potom stačí, aby niekto z nás zjedol indiánsky kaktus, v tranze sa spojil s duchom Leonarda da Vinciho, Rembrandta, Picassa - a umelecké diela nevyčísliteľnej ceny budú vznikať automaticky, jedno za druhým, a to dokonca aj potme!" Ako to bolo napríklad v prípade new-yorského remeselného rytca Thompsona, ktorý si v 20-tych rokoch otvoril ateliér pod značkou Thompson-Gifford Oils.

Americký maliar Robert Swain Gifford zomrel náhle na jar 1905. Thompson pocítil naliehavú potrebu maľovať obrazy. "Gifford chce zase

LEONARDO DA VINCI: SV. ANNA SAMOTRETA

Zatiaľčo mediálne kresby a maľby sú hotové v priebehu niekoľkých minút alebo desiatok minút, veľkí majstri svoje diela prepracovávali viackrát, aj celý život - a neboli s nimi spokojní.

maľovať!”, zvykol hovoriť Thompson svojej žene, keď bral do ruky štetce. Pri maľovaní zažíval vízie obrazov a mal pocit, že on je Gifford. Po dvoch rokoch, prenasledovaný víziami krajín so sukovitými dubovými stromami, sa Thompson začal obávať o svoje psychické zdravie. Psychiater *James T. Hyslop* podrobne preskúmal Thompsonov prípad a došiel k osobnému presvedčeniu, že cez Thompsona sa prejavuje Giffordov duch.

Načo sú potom vlastne dobré umelecké školy? Prečo sa človek učí maľovať alebo hrať na nejaký hudobný nástroj tak namáhavo, toľko rokov, keď môže to isté dokázať odrazu, aj bez toho?

Šrí Činmoj je napríklad známy tým, že v zmenenom stave vedomia namaľoval 140.000 obrazov (!), zložil desaťtisíce básní, skomponoval okolo 5.000 piesní a napísal vyše 700 kníh. Naproti tomu taký *Leonardo da Vinci* maľoval svoju *Monu Lisu* celý život - a nedokončil ju. Ešte posledné roky strávené na zámku *Cloux* pri *Amboise* ju stále opravoval.

Podstata mediálneho umenia

Aby sme pochopili podstatu tých diel, ktoré vznikajú mediálne, musíme sa na ne dívať očami toho, čo je v človeku najhlbšie. Médium namaľuje povedzme obraz od Rembrandta. Keby ste tento obraz podrobili dôkladnej umenovednej analýze, prišli by ste na

to, že skutočne téma, kompozícia, technika, výber farieb, pomer svetla a tmy, to všetko je presne tak, ako by to asi urobil Rembrandt. Naozaj sa vám môže stať, že nenájdete žiaden merateľný, dokázateľný rozdiel štýlov. Predsa však budete mať pocit, že vám čosi chýba; čosi podstatné, ak nie to hlavné.

Keď sa dívame na maľby od Rafaela, da Vinciho alebo dajme tomu od Gustava Dorého či Williama Holmana Hunta, pocítíme aspoň na chvíľu onú hlbokú vážnosť života, niečo, pred čím musíme mať veľkú úctu; tieto obrazy sprostredkujú našej duši určitý *morálny dojem*; niečo, čo sa nás dotýka tak, že nás to chce urobiť lepšími. Je z nich cítiť, s akou láskou a súcitom pre život boli namaľované. Nič také však nenájdete v automatickej maľbe.

Existuje celý maliarsky štýl, ktorý sa dnes pokladá práve za zvlášť “ezoterický” - nejasné krajinky so “záhadným” svetlom v pozadí - a ktorý je presne taký, ako k nemu prislúchajúca literatúra: neurčité pojednania o “duchovne”, o “Bohu” atď. Ako každé dielo, či už si to jeho autor uvedomuje alebo nie, aj tieto diela sú vynesené na povrch z určitej oblasti neviditeľného sveta. V tomto prípade nie z duchovného, ale z astrálneho sveta.

Mediálna maľba je vynesená na povrch z autorovho podvedomia procesom ekvivalentným mesačnej jasnovidnosti. Evokuje určité nezreteľ-

né pocity, no neobsahuje žiadnu myšlienku. Vyjadruje momentálny stav podvedomia autora, ale nevyjadruje nič objektívne, čo by malo nejakú trvalú hodnotu.

Preto ani v Sophii nedávame na obálku žiadne “rozmazané astrálne krajinky”, ale skôr konkrétnu maľbu, lebo taký konkrétny - a ešte viac - je aj skutočný svet Ducha. To, čo tu v Sophii prinášame slovom, je také konkrétne a zaostrené, má to taký jasný význam práve preto, že je to získané pomocou *sľnečného* duchovného zraku; a také majú byť aj naše obrazy.

Skutočný svet Ducha nie je hmlistý, neurčitý! V Duchu je všetko utvárané práve v tých najrýdzejších, najčistejších pojmoch! Je to stupeň jasnosti a určitosti, ktorý je ešte oveľa väčší, ako keď vnímame napr. fyzické predmety okolo seba. Je to ťažký omyl, ktorý prevláda medzi ľuďmi, že klesnutie do polo-podvedomých, snových stavov zamieňajú práve za vstup do duchovna.

Podobnou rozšírenou mediálnou technikou je aj automatická kresba geometrických obrazcov, línií a farebných plôch. K týmto obrázkom treba vždy osobitne zdôrazniť, že sú buď “liečivé”, alebo “majú energiu” alebo že sú nejakým posolstvom duše, mimozemšťanov a pod. Ani potom však nebýva zrejme, aký by mal byť obsah toho posolstva, a to ani samotnému autorovi. Majiteľ takého obrázku sa nachádza v situácii, kedy “verí”, že obrázok má nejaký zvláštny význam, i keď nikto nevie, aký.

Spoločným menovateľom mediálnej kresby je, že autor sám nevie, čo namaľoval. Sľnečný jasnovidec vie, aký majú tieto obrázky význam, a vie ho aj vyložiť; no práve preto vie aj to, že tieto obrázky neobsahujú nič, čo by malo nejakú objektívnu hodnotu pre širšie spoločenstvo ľudí, ale znázorňujú len subjektívny pocitový svet média; resp., ak je médium čisté, a naladí sa na druhú osobu, odráža sa v ňom subjektívny pocitový svet toho druhého. Médium teda skutočne môže namaľovať “dušu” druhého človeka, no pod “dušou” v tomto prípade musíme rozumieť len obsah jeho astrálneho tela. Duchovná individualita, to, kým ten druhý človek v hĺbkach svojej bytosti skutočne je, to automatickému kresličovi celkom uniká.

Preto ani takí maliari ako Gasparretto v skutočnosti nekomunikujú s duchom zomrelého da Vinciho alebo Raffaela; ale len s pozostatkami nižších duševných zložiek, ktoré títo duchovia práve od seba odvrhli v nižších rovinách astrálu; zatiaľ čo však ten svet pocitových, obrazových a farebných prvkov títo majstri používali len ako materiál, prostriedok na vyjadrenie niečoho vyššieho - spájajú mediálni umelci jednotlivé prvky z neho celkom bezo zmyslu. Takže sa tieto napodobeniny, získané mesačnou jasnovídnosťou, majú k dielu tých maliarskych veľkánov asi tak, ako tvár duchaplného človeka k tvári jeho mentálne zaostaleho brata. Dalo by sa povedať, že sú v podstate rovnaké; dve oči, nos, ústa; majú dokonca podobné fyzické črty. Len v jednej sa zjavuje duch - a v druhej nie.

Treba však povedať, že pojem mediálnej maľby nie je totožný, ani priamo nesúvisí s pojmom abstraktnej maľby. Abstraktná maľba nie je mediálna, ak je výsledkom umelcovho vedomého úsilia o zachytenie konkrétnej, objektívnej skutočnosti vyššieho sveta; a naopak, konkrétna maľba je mediálna, ak je výsledkom mdlého, nekonkrétneho ducha, ak nezjavuje nič vyššie.

Tak mnohá "ezoterická" maľba býva čisto luciferská - a to aj keď je celkom konkrétna, s postavami, krajinami, mystickými zátišiami a stavbami alebo plná ezoterických symbolov: je plná svetelných efektov, ligotu a trblietania, takže nás na prvý pohľad upúta. Keď sa však pozornejšie pozrieme postavám do tváre, zistíme, že nevyjadrujú nič; sú celkom bez života. Obrázok evokuje nejakú nepomenovateľnú atmosféru, vyvoláva pocity, ale nemá myšlienku. Nezjavuje žiadnu vyššiu pravdu, neprináša žiaden morálny obsah. Pocity, ktoré vyvoláva, sú účelom samy pre seba - sú samoúčelné.

Automatická hudba

Úplne analogicky, ako s mediálnou maľbou, je to aj s automatickou kompozíciou hudby a s automatickou literatúrou. Napríklad londýňčanka *Rosemary Brownová*, napriek svojmu obmedzenému hudobnému vzdelaniu, začala v roku 1970 komponovať zložité hudobné diela, o ktorých tvrdila, že prichádzajú od zomrelých skla-

dateľov: Liszta, Beethovena, Brahmsa, Debussyho, Schuberta, Chopina a Stravinského. Niektoré diela boli aj zaznamenané. Hudobní kritici uznali, že kanálované hudobné diela sledujú hudobný štýl uvedených skladateľov, no nie sú až také kvalitné, ako by sa očakávalo od týchto hudobných génirov.

Nedávno vyšlo v jednej komerčnej sérii ezoterickej hudby CD pod názvom "*The Spirit of J. S. Bach*" ("Duch J. S. Bacha"). V tejto organovej skladbe boli celé pasáže, ktoré Bacha pripomínali, avšak bol to práve *duch* J. S. Bacha, ktorý chýbal.

Keď sa totiž započúvame do originálnej Bachovej hudby, je v tom niečo

"Prehrešil som sa proti Bohu a ľudstvu, lebo moje dielo nedosiahlo takú kvalitu, akú malo."

Leonardo da Vinci, 1519

ako obehý nebeských sfér; keď sa započúvame do Beethovenových symfónií, cítime v nich jeho heroický zápas, je to hudba vybojovaná celým človekom; alebo do dušu drásajúcich Paganiniho huslí - je tam človek; keď si vypočujeme Korsakovu Šeherezádu, alebo huslovú meditáciu od Masseneta, je to hudba, ktorá k nám prehovára, chce nám vyrozprávať nejaký príbeh; zjasňuje nášho ducha, zúšľachtuje ho. Je to hudba, ktorá má na nás morálny účinok.

Médijská hudba je však presne taká, ako aj väčšina médijských prejavov pri automatickom písaní: je to niečo, čo nemá žiaden začiatok, stred ani koniec, len to stále ide ďalej, bez nejakej výraznejšej pointy, donekonečna. Pre-

tože taká hudba nezjavuje nič vyššie, žiaden príbeh, žiaden obsah - spočíva len vo vybičovávaní zmyslov, pocitov, opakovaním určitých pasáží, ktoré chvíľami ako keby chceli niečo povedať; sugestívne podfarbených, ale nezrozumiteľných hlasov a exotických zvukov, ktoré však nie sú pospájané do žiadneho zmysluplného celku, ale len celkom mechanicky. Ako sa o klasickej hudbe hovorí, že je večná, tak o automatickej hudbe platí, že v nej niet ducha, že v nej práve nie je nič večné.

Nie iný ako o hudbe bol aj úsudok umenovedných znalcov o automatickej literatúre. Charles Dickens mal vraj cez jedno médium dopísať svoj nedokončený román; cez iné médium napísal zase niekoľko zbrusu nových románov Victor Hugo. Tieto diela boli opäť uznané za očividne "v štýle" domnelých autorov, ale "nie až také dobré".

V špiritistických kruhoch médiá prijímajú celé filozofické pojednania, o ktorých sa verí, že sú nadiktované Sokratom, sv. Augustínom a pod. Úvahy týchto "duchov" však nedosahujú nikdy ani tú hĺbku, ako mali za života.

Luciferizácia masmédií

Prečo však o tom všetkom hovoríme: opäť určite nie preto, aby sme sa zaoberali len špecifickým psychickým fenoménom - médiumitou ako kuriozitou!

Literárne, výtvarné, hudobné alebo filozofické dielo totiž môže byť mediálne aj vtedy, ak ho sám autor za mediálne neoznačuje; aj vtedy môže byť len dielom podvedomých psychických síl, ktoré autora používajú len ako nástroj!

Prikladom na to môže byť komerčná kinematografia alebo literatúra. Už *Rudolf Steiner* upozorňoval na to, že existujú slávni spisovatelia, ktorých diela boli doslova nadiktované ich luciferskými alebo ahrimanskými dvojníkmi; diela, ktoré majú v sebe čosi senzačné, takže hypnotizujú ľudí, ale vznikajú celkom mechanicky, nemajúc v sebe žiadnu naozajstnú ľudskú hodnotu.

Stačí, ak si postavíme pred oči vývoj kinematografie za posledných 50-60 rokov; a vidíme, do akej veľkej miery sa už luciferské mocnosti zmocnili masmédií. Vidno tu na jednej stra-

ne pohyb, ktorý vedie k skvalitneniu a prehĺbeniu, ktorý sa však týka len užšieho prúdu; a na druhej strane mohutný pohyb, ktorý zachvacuje masy, a ktorý vedie k stále väčšiemu splytovaniu života. Najzaujímavejšie je porovnať jedno a to isté dielo, nakrútené viackrát v rôznych obdobiach; najlepšie také, ktoré vyžaduje trochu jemnejšie duševné procesy, aby mohlo byť pochopené: napr. Cervantesov "Don Quijote". So zdesením zistíte, že novšie verzie, aj keď mali k dispozícii oveľa lepšie technické prostriedky, sa nemôžu vyrovnáť tým starším. Zdanlivo, formálne urobili Cervantesovmu dielu zadosť, ale v skutočnosti z neho vyňali dušu a zahodili ju. Pri týchto filmoch - starých len niekoľko desaťročí - nás na chvíľu premkne pocit, že to ešte ani nie je tak dávno, čo život bol síce jednoduchší, ale opravdivejší, hlbší; že sa stávame médiami, posadnutými, že naše životy sú stále plytkejšie, automatickejšie.

Komerčné seriály ako Dallas, Denver clan môžu pokračovať donekonečna - ako to? - lebo tak či tak nikam nevedú, ale sú založené len na opakovanom vyvolávaní určitých dojmov a pocitov, ktoré sú spúšťané na základe obmedzených pocitovo-situčných schém a póz - takže nám začínajú silno pripomínať médiálnu literatúru. Ich zmyslom je len samoučelné vzrušenie. Niektoré najmodernejšie trháky si už nekladú za cieľ ani zachovať zdanie nejakej myšlienky alebo deja, ale sú programovo zostavené len zo série obrazov, ktoré majú vyvolávať iba určité dojmy.

Najkoncentrovanejšou podobou tohto moderného "mediálneho umenia" je reklama, ktorá je mimo akúkoľvek rozumovú kritiku; a video-clippy, kde sa striedajú sugestívne symbolické obrazy tak rýchlo, že človek ani nemá možnosť ich kontrolovať svojím bdelym vedomím a stáva sa tak totálnym médiom: komunikačný proces oslovuje automaticky priamo jeho podvedomie, a spôsobuje v ňom určité účinky, pričom človek sám je z celej veci už takmer vynechaný.

V modernej hudbe texty piesní sa nielenže nahrádzujú stále kratšími, nevedľa znamenajúcimi frázami, ktoré sa dokola opakujú, ale slová sa už začínajú z piesní vynechávať celkom: namiesto nich sa objavujú nezrozumiteľné vzdychy a citoslovčia, ktoré by

inak mali veľmi určitý význam, no nepôsobia už na vedomie, ale priamo do podvedomia človeka. Automatizácia už celkom programovo vtrhla aj do hudby, napr. v štýle "techno".

Steny komerčných rozhlasových štúdií sú počarbané a polepené samými strešteninami - ako keby chceli nahlas povedať: aury tejto miestnosti sa už zmocnili luciférske bytosti - a majú v rádiu "hektickú atmosféru". Túto "hektickú atmosféru" posielajú ľudom cez éter rovno do domovov. Zdá sa, že jedna z mála našich rozhlasových staníc, ktorá ešte nepodľahla tejto divnej horúčke, je rádio Devín.

Masovokomunikačné prostriedky sa stali skutočnými *médiami*, v špiritistickom zmysle tohto slova; namiesť to odvekého poslania umenia, bez ktorého umenie stráca svoj zmysel - povznášať ducha k večným hodnotám - stali sa priezorom do astrálnych pekiel a očistcov, do sveta plného desu a divokých vášní, ktoré sa takto doslova zhmoŕňujú - zatiaľ len na obrazovkách a plátnach kín. O tomto splošťovaní hodnôt a luciferizácii a prostitucii

Vo svete zbavenom ideí vládnú príšery.

Johann Wolfgang Goethe

izácii masmédií si môže myslieť, že je to nedôležité, len ten, kto nevie, že to, čo sa odohráva ponajprv len vnútri, v duši, a navonok len vo sfére umeleckej, v literatúre a pod., sa v priebehu niekoľkých generácií spravidla začne uskutočňovať naozaj.

Každý dobrý revolucionár, ktorý chce uchopiť reálnu moc, vie, že to prvé, čo musí urobiť, je obsadiť masmédiá: televíziu, rozhlas a tlač. Tak to aj bolo pri všetkých politických prevratoch vo svete za posledné desaťročia. Scenáre sci-fi filmov o mimozemšťanoch, ktorí chcú zotročiť ľudskú rasu a uchopiť moc na zemi vojenským útokom, nie sú celkom presné: mimozemšťania by totiž ako prvé obsadili masmédiá!

A skutočne: bytosti človeku cudzie, odporne, ktoré chcú človeka odľuďštiť a urobiť z ľudí len robotov - mocnosti luciférske, ahrimanské a asurické - už tieto masmédiá obsadzujú! ***Zatiaľ čo sú nám stále predkladané na riešenie rozličné neaktuálne veci - ako napr. boj národnostný a rasový - odohráva sa tu v skutočnosti***

už dávno niečo iné: boj dvoch nezlučiteľných hodnotových systémov! Zatiaľ čo by sme už dávno mali bojovať po boku archanjela Michaela o každú piad' zeme, aj o každý štvorcový meter v masovokomunikačných prostriedkoch, je naša pozornosť stále odvádzaná iným smerom.

Milí čitatelia, myslíte na to, že ak idete do kina na nejaký bezduchý, komerčný film - a potom na nejaký vzácny, hodnotný film - a myslíte si, že za jednu aj druhú vstupenku máte zaplatiť to isté a že to tak je samozrejme - tak zabíjate klinec do rakvy každému skutočnému umeniu; lebo skutočné umenie je vždy niečo, čo musí byť vydobyté len ako niečo úplne nové, a nedá sa vyrábať mechanicky na bežiacom páse, ako komercia. Nie že by ste, ako čitatelia Sophie, mali byť takí "mravní" a nesmeli ani poznať zlé; naopak, náš čitateľ by mal práve poznať všetky druhy zla čím lepšie; ale my chceme od vás, aby ste sa do tohto úžasného boja medzi anjelmi a padlými anjelmi, medzi dobrom a zlom, postavili *vedome*; tzn. aby ste oceňovali predovšetkým skutočné hodnoty a donútili svojou cnosťou tie projekty, ktoré iniciuje Lucifer a Ahri-man, živorit' z posledného groša. Lebo keby ste mali oceňovať falošné hodnoty viac, alebo len rovnako, ako tie pravé, urážali by ste tým všetky anjelské hierarchie, všetky ušľachtilé bytosti, a nezaslúžili by ste si potom nazoaj žiaden lepší svet, než v akom žijete teraz.

Čo to teda je, to, čo je pre špiritistické médiá aj masmédiá spoločné, charakteristické, keby sme to mali vyjadriť jedným slovom? Zbavili sa zodpovednosti za svoje činy, sú ako ľahké ženy, prostitutky, ktoré sa za úplatu nechajú používať každým; nemajú chrbticu, charakter. Nemajú žiadne vlastné ja.

To, čo dáva životu jeho hĺbku a vážnosť a človeku jeho dôstojnosť; práve to, čo je nám také drahé a posvätné; to, čo robí určité chvíle v živote nezabudnuteľnými, čo ich pozlacia večnosťou; to, čo zo života jedine má na jeho konci cenu; tá Láska a Naozajstnosť, akú sme videli v očiach toho, kto dal Zemi jej Zmysel - práve to je u médií vynechané. Jedným slovom: to, čo majú špiritistické médiá aj masmédiá spoločné, či presnejšie povedané to, čo im spoločne chýba - je Kristus.

EDWARD BURN-JONES, THE ATTAINMENT

Cesta Grálu Evropou

Harrie Salman

Vedle oficiálních dějin křesťanství existují ještě jedny: dějiny autonomních křesťanských tradic, které nebyly závislé na římské církvi. Tyto tradice patří ke spodním proudům kulturních dějin. Jsou spojeny s hledáním Svatého Grálu, s katary, Božími přáteli, templáři, rosikruciany a s dalšími duchovními proudy na okraji oficiálního křesťanství.

Od konce 12. století získává důležitější postavení ve francouzské a německé literatuře téma hledání Svatého Grálu. V tomto století se objevují velká díla o Grálu od Chretien z Troyes, Roberta z Boronu, Wolframa z Eschenbachu a Albrechta ze Scharfenbergu. Krátce po vynalezení knihtisku byl v roce 1477 vytištěn *Parsifal* Wolframa z Eschenbachu, ale s koncem středověku mizí také zájem o Grál. Trvalo potom až do r. 1879, kdy Richard Wagner svou operou *Parsifal* opět zviditelnil stopu Grálu v evropské kultuře.

Historie Grálu začíná, když Josef z Arimatie přináší do Evropy kalich z Poslední večeře Páně. Tento kalich je zároveň miskou, do které byla zachycena Kristova krev, když probodli jeho bok kopím. Josef z Arimatie poskytl Kristovi svůj vlastní hrob, a tak byl spjat přímo s jeho mrtvým tělem a se silami zmrtvýchvstání. Podle legendy přinesl kalich do keltské jihozápadní Anglie, a to do Glastonbury. Zde byl motiv Grálu přijat do vyprávění o králi Artušovi a do proudu keltské spirituality.

Druhý skrytý proud míří do jižní

Francie. Legenda ho váže s Lazarem, který měl přijít do Marseille se svými sestrami Marií Magdalenou a Martou veden andělem. Spolu s Josefem z Arimatie a Nikodémem patřili k intimním Kristovým žákům. V jižní Francii a severním Španělsku se rozvíjí v následujících stoletích proud esoterního křesťanství, který se v devátém století spojuje s keltským proudem, jenž přichází ze západu. Pak proudí téma Grálu dále na východ. Cesta Grálu Evropou prochází různými duchovními krajinami a různými generacemi rytířů Grálu, jež známe pod jmény Titurel, Anfortas, Parsifal, Lohengrin a Král - kněz Jan. Každý z nich je spjat s určitým historickým obdobím.

Titurel

Albrecht ze Scharfenbergu vypráví ve své básni *Mladší Titurel*, jak se králi Titurisonovi a jeho ženě Elysa-bele Aragonské po té, co vykonali pouť ke Svatému hrobu do Jeruzaléma, narodí syn, kterého pojmenují Titurel. Ten se stává vládcem Španělska a staví si hrad v Galicii, na hoře Montsalvat. Nad touto horou se vznáší Grál, nesen anděly. Titurel se rozhodne pro Grál vystavět chrám, který je hotov až po třiceti letech. Je to chrám kruhového půdorysu se 72 (podle jiné verze s 22) apsidami a je celý vystavěn z drahých kamenů, jež si Grál

sám vybral. Uprostřed stavby se nacházela miniatura velkého chrámu a v ní byl Grál umístěn.

S Titurelem se nacházíme v době kulturního rozkvětu germánského národa Gótů. Jeho duchovní působení zahrnuje dobu mezi 4. a 8. stol., v níž táhnou Vizigóti z Balkánu na západ a na jihu Francie a ve Španělsku zakládají vizigótskou říši, která je r. 711 dobytá Araby. Lze vytušit, že jméno Titurel je odvozeno od germánského jména Diether, jež zpětně nacházíme ve jménech dvou gótských knížat, totiž vizigótského knížete Theodorika z 5. stol. a ostrogótského knížete Theodorika Velikého, který zemřel roku 526 v Ravenně v Itálii a objevuje se na konci "Písně o Niebelunzích" jako Dietrich z Bernu.

Titurela si musíme představit jako osobnost, která v Galicii (severozápad Španělska), jižní Francii a v Pyreneích založila náboženská společenství, hledající spojení s chrámem Grálu, který se vznášel v nadzemských duchovních sférách. Jedno takové bratrstvo Grálu pravděpodobně působilo na místě, kde jsou dnes ruiny kláštera San Juan de la Peña, založeného koncem 8. stol. a ležícího v blízkosti města Jaca, jižně od Pyrenejí. Existuje tradice, která tento klášter váže s kalichem Poslední večeře Páně, jenž je opatrován v katedrále ve Valencii. Walter Johannes Stein o tom píše ve své knize "Deváté století". Druhé mysteriální místo můžeme snad lokalizovat na hradě katarů Montségur, na severních svazích Pyrenejí.

Anfortas

V 8. stol. gótská říše zaniká a duchovní elita franckého původu přebírá úkol dát mystériím Svatého Grálu místo v evropské kultuře. Proud Grálu prochází dnešní Francií do Alsaska, aby se cestou spojil s artušovským proudem. Vidíme nyní nemocného krále Anfortase s jeho bratrem Trevrecentem a sestrami Schoisianou, Repansou ze Schoye a Herzeleidou. Jsou to děti v mládí zemřelého rytíře Grálu Frimutela, syna Titurelova. S postavou Anfortase je spojena jistá tragika. Pro svou milostnou žádost onemocněl nevyléčitelnou ranou, když byl zasažen otráveným kopím do slabin. Může být uzdraven jen tehdy, pokud se najde někdo, kdo jeho osud rozuzlí správně položenou otázkou.

Je těžké říci, která osobnost se skrývá za postavou Anfortase. Ale můžeme předpokládat, že ji lze nalézt v okruhu lidí spojených s Karlem Velikým a zastupujících esoterní křesťanství. K tomuto okruhu patřili například opat Waldo z kláštera Reichenau (na ostrově v Bodamském jezeře, u Kostnice), který byl zpovědníkem Karla Velikého, a Hugo z Toursu, významný rádce Karla Velikého. Walter Johannes Stein spatřuje v postavě poustevníka Trevrecerenta, Anfortasova bratra, právě tohoto Huga z Toursu. Karel Veliký byl sám také spojen s proudem Grálu na svém dvoře, ale nakonec zvolil proud římský, což bylo vyjádřeno jeho korunovací na císaře papežem roku 800. Tím ztratil grálský proud svůj vliv a musel dále působit skrytě.

Nositelé tohoto proudu pocházeli ze zemí, které tvořily jádro francké říše, a proto si umíme představit, že v Alsasku, u Bodamského jezera, v Ardenách (jihovýchod Belgie a Lucembursko) a v oblasti Mosely existovaly malé spirituální kroužky, jimž klášter nebo hrad spojený s proudem Grálu sloužil jako mysterijní místo. Napadne nás při tom, že zvláště v těchto oblastech mělo keltské křesťanství, původem z Irska a Skotska, hluboké kořeny. Je to zásluha mnichů Kolumbána a Galléna, kteří zde pracovali spolu s mnoha dalšími. Musíme zde zmínit také svatou Otýlii, která založila koncem 7. stol. u Strassburgu klášter Odilienberg. Ten se stal centrem keltského křesťanství. Díky těm-

to okolnostem se keltské křesťanství stalo živnou půdou tradice Grálu, která se mohla rozvinout v době vlády Karla Velikého v oblasti, kde se prolínal francouzský a německý živel.

Parsifal

S Parsifalem, synem Herzeleidiným a Gamuretovým, přicházíme na nové území v jiné části střední Evropy, do Korutan, kde v 9. stol. osídlili švábští a bavorští rytíři a kolonisté z jihu Německa oblasti, do té doby jen řídky obydlené Slovinci. Herzeleida je sestra nemocného Anfortase. Gamuret je rytíř, který opouští zemi svého otce Gandina, aby prožil dobrodružství ve světě islámu. Wolfram z Eschenbachu ve svém *Parsifalovi* naznačuje, že Gamuret pochází z blízkosti slovinského města Ptuj. W.J. Stein a Viktor Stracke ze Štýrského Hradce probádali tuto věc dále. Prvním poukazem je zmínka města Gandin (nyní Hajdina) a Ptuje a potoka,

***Uchovajme v sebe dejiny
Pudstva, aby sme neboli len
ako strelka kompasu, ktorou
zbesilo myká okamih.
Lacroix***

ktej Ptuj protéká. Druhou indicií můžeme najít ve skutečnosti, že Gamuret měl nejprve na svém štítu jakožto erbovní symbol kotvu a později znamení pantera, které měl také jeho otec a které se stalo erbem Korutan a Štýrska.

Parsifal byl vychován svou matkou Herzeleidou. Nechtěla, aby táhnul do světa jako jeho otec, ale přesto se to stalo, když mladý Parsifal potkal rytíře, kteří mu vyprávěli o králi Artušovi. Parsifal jde za dobrodružstvím a nečekaně přichází do grálského hradu, kde je hostem nemocného krále Grálu, jímž je podle vyprávění vlastně jeho strýc Anfortas. Nezeptá se však na příčinu královny nemoci ani na to, co se kolem něho děje, a tak musí hrad zase opustit. Až o čtyři a půl roku později se mu podaří získat nové poznatky o grálském hradu a může Anfortase osvobodit. Parsifal se pak sám stává králem Grálu. Nejprve však musí zápasit se svým nevlastním bratrem Feirefisem, synem Gamureta a královny Belakany. Ve své knize *Grál a*

Fénix považuje Dick Koelman za pravděpodobné, že Belakane žila v dnešním Jemenu a byla zasvěcena do kosmických mystérií Fénixa.

Walter Johannes Stein se domnívá, že za postavou Parsifala se skrývá biskup Luitward z Vercelli, kancléř Německé říše, jenž přišel o život roku 900 v boji proti Maďarům a pocházel ze Švábska. Z tohoto germánského národa pocházejí také Hohenstaufové. Příslušníky této dynastie byli císař Friedrich Barbarossa a císař Friedrich II. (z 12. a 13. stol.). Hrad Grálu, kde Parsifal potkal svého strýce Anfortase, by mohl ležet v Alsasku, snad dokonce v blízkosti Arlesheimu u Basileje, jak se domnívá Werner Greub ve své knize *Wolfram z Eschenbachu a skutečnost Grálu*. Tím, že byl Parsifal přijat ke Kulatému stolu krále Artuše, mohl v Alsasku spirituální proud keltského západu konečně splynout s proudem Grálu z východu.

Scény z *Parsifala* by neměly být brány jen doslovně. Existuje více vedlejších významů a mimo to zastupují Titurel, Anfortas a Parsifal různé stupně působení Grálu, které se projeví na různých místech Evropy. Objevení Grálu Parsifalem a položení otázky nemocnému králi Grálu představují jisté duchovní zážitky, které se dějí vnitřně a byly připraveny v okruhu lidí, spjatých s Grálem. Parsifalovy zážitky se odehrály v polovině 9. stol. a nejsou přímo spjaty s Anfortasovou dobou. A tak nejsou Lohengrin a král-kněz Jan doslovně syny Parsifalovými či Feirefisovými, nýbrž představují nový vývojový stupeň grálského proudu procházejícího Evropou (a také Asií a Afrikou).

Lohengrin

O Lohengrinovi vypráví Wolfram z Eschenbachu velmi málo. K tomuto tématu musíme číst jiná středověká vyprávění. V nich se mluví o rytíři, který připlul v loďce tažené labutí do města Antwerpy (v dnešní Belgii). Oženil se s Elsou z Brabantu, ale ta se ho nikdy nesměla zeptat na jeho původ. Když tak přesto učiní, musí od ní Lohengrin odejít. Walter Johannes Stein byl přesvědčen, že Lohengrin zastupoval duchovní impulsy, které přišly z Anglie a vedly k zakládání svobodných měst v Německé říši. Tato města byla ochranou proti lou-

peživým nájezdům Maďarů. A v nich se rozvíjely formy samosprávy občanů a centra hospodářské činnosti. Stein vidí v anglickém kancléři Turketulovi, který žil v desátém století a stal se opatem kláštera Crowland na anglickém východním pobřeží, labutího rytíře Lohengrina. Turketul podnikl mnoho cest na evropský kontinent a přispěl k utváření nové městské kultury.

Král-kněz Jan

V "Parsifalovi" se Wolfram z Eschenbachu zmiňuje, že Feirefis s sebou vzal Repansu ze Schoye, sestru Parsifalovy matky, do Indie, a že se z jejich manželství narodilo dítě Jan, které později vládlo Indii jako král-kněz Jan. Ve středověku nebylo území Indie jednoznačně lokalizováno. Také Etiopie byla nazývána Indií a v kontextu Parsifala by to dobře odpovídalo. Ale i v Indii samé byla malá křesťanská společenství. Od r. 1145 přicházejí do Evropy první zprávy o králi-knězi Janovi, a to vedlo k přání najít jeho říši. Toto přání bylo o to silnější, že podle Wolframa z Eschenbachu přenesli strážci Grálu po Parsifalově smrti Grál do Janovy říše. To také osvětluje cesty evropských vyslanců, jako byl např. Marco Polo, do neznámých křesťanských zemí Asie. I pozdější objevitelské cesty Portugalců musí být takto chápány jako pokus najít království krále-kněze Jana.

Daleko v Asii byla všude křesťanská společenstva. Ve střední Asii, v Mongolsku a v Číně byly významné skupiny nestoriánských a manichejských křesťanů, kteří neměli žádné spojení se západními církvemi. Mongolské kmeny, jako Kerejtové a Najmané byli nestoriány. Turečtí Ujguři byli přechodně manichejci. Teprve v době Čingischána a jeho nástupců jsou tato křesťanská společenství na Hedvábné cestě odsouzena k zániku. Dříve než k tomu došlo, existovala velká středoaasijská říše, založená Jejujem Dašim (1143 - 1187), kterou považuje ruský historik Lev Gumiljov za říši krále-kněze Jana. Tato říše zanikla na počátku 13. stol. expanzí Mongolů.

Ale také blíže Evropě se objevovaly málo známé křesťanské říše, a to Arménie a Gruzie. V Gruzii panoval na počátku 12. stol. král David

Obnovitel. Mnozí v něm vidí člena řádu templářů, jenž byl právě založen. Je pozoruhodné, že v Arménii a v Gruzii mají kostely zcela jinou architektonickou strukturu než na západě. Jsou to stavby křížového půdorysu s kupolemi. Jejich základní tvar je vidět ve starém gruzínském kostele z Bany (východní Turecko) a v rekonstrukci palácového kostela z Cwarthnoce u Jerevanu v Arménii. Zde máme před očima obraz Titurelova grálového chrámu! Tyto kostely byly postaveny v 7. stol., což je také doba Titurelova. Můžeme se domnívat, že arménští stavitelé, kteří pracovali v raném středověku v Ostrogótské říši v Itálii, přispěli k rozšíření kostelních staveb kruhového tvaru na západě. Tyto sta-

Bájny etiopsky král-kňaz Ján

vební formy opakují typ kostela Svatého Hrobu v Jeruzalémě, který má tvar kruhové rotundy s miniaturou kostela nad hrobem Krista pod kupolí.

Severoevropský Grál

Vedle grálského křesťanství na Kavkaze a grálského proudu vedoucího od Titurela přes Anfortase a Parsifala k Lohengrinovi a Králi - knězi Janovi, můžeme v Evropě poukázat ještě na třetí tradici Grálu, a to na tradici skandinávskou, která vede do Ruska. Tento proud by mohl mít původ v keltském obraze magického kotlíku hojnosti, kotlíku Ceridwenově, který přinesl král Artuš z podsvětí a který ho učinil pánem přírodních sil a plodnosti.

V severní Evropě bylo dříve zvy-

kem dávat pocestným potraviny na kamennou lavičku při cestě a zakrýt je menšími kameny. Tuto potravu, jež se nazývala "ganganda greida", což znamená "putující chléb" mohl někdo v nouzi potřebovat. Ve Finsku se setkáváme v *Kalevala* s obrazem Grálu jako éterného mlýnu Sampo. Sampo mele vše, co lidé potřebují, a představuje současně bohatství životních sil přírody. Ve své knize *Grál v Evropě* poukazuje Gerhard von dem Borne také na to, že v životě ruského svatého Serafima ze Sarova, který žil v 19. století, hrála důležitou roli stavba mlýna pro mletí obilí.

Vedle toho žije v Rusku představa, že Země se sama stala Grálem, když krev Krista tekla ze Kříže do vyprahlé Země. Rolník, který zemi obdělává, zároveň pracuje na proměně Země, a obilí, které vypěstuje, obsahuje životní síly, jež pocházejí od zmrtvýchvstalého Krista.

Co je to Grál

Tyto tři grálské tradice mají vnitřní spojitost. V kavkazské tradici byl Grálu vystavěn chrám. Snad zde sehrála svou roli také inspirace iránskými svatyněmi ohně ze Zarathustrova náboženství. Na jih od Kavkazu, v severozápadním Íránu leží taková svatyně, jmenuje se Takht-i-Sulejman a pochází z konce 6. stol. Tuto tradici stavění chrámu nalézáme zpětně ve vyprávění o chrámové stavbě Titurelově. Keltsko-severoevropská tradice souvisí s pěstováním a ozdravováním životních sil: s miskou hojnosti a Sampem. Zde vcházíme do sféry nemocného Anfortase, jehož životní síly byly chaotizovány jeho žádostivostí a který zůstává při životě díky životodárným silám Grálu. Třetí tradice zahrnuje obě ostatní: po Titurelovi a Anfortasovi přichází Parsifal, jehož hledání Grálu je cestou, na níž rozvíjí určité ctnosti. Je to školení duše, sil astrálního těla. Každý, kdo šel touto cestou, byl pojmenován Parsifalem. U Anfortase jde o léčení éterného těla a u Titurela o stavbu chrámu fyzického těla.

Tím však není proudění Grálu Evropou ještě u konce. Když byla v evropské kultuře tradice Grálu přijata, mohla být na jedné straně vytvořena nová společenství ze síly vyššího Já, a na druhé straně mohly proudit síly

spirituálního křesťanství dále do Asie a Afriky, aby tam přijaly předkřesťanské kultury do vývojového proudu spirituálního křesťanství. To poslední je úkolem lidí zastupujících krále-kněze Jana. První úkol uvádí Lohengrin: založení nové městské kultury. Dnes má mít tato činnost pokračování v zakládání nových křesťanských společenství. Předobrazem budoucnosti je město Kitež, ruské město kultury bratrství a lásky. V opeře Rímského-Korsakova *Neviditelné město a dívka Fevronia* je vytvořen hudební obraz tohoto města, odkud se může dostat pomoci každému, kdo ji potřebuje na své cestě za Grálem. Tento obraz je dále rozpracován v knize *O Kiteži a ruských grálských legendách* od Munina Nederlandera.

V minulosti bylo spojení s duchovním chrámem Grálu, jenž se vznáší v éterném světě nad zemí, pěstováno zvláštními společenstvími. Všude v Evropě, od Španělska po slovanské země existovala takováto společenství: v klášteře San Juan de la Peña a na hradě Montségur na obou svazích Pyrenejí, v kláštorech a hradech v Ardenách (například v Bouillonu), v Alsasku a v německo-švýcarském pohraničí, na hradě Wildenberg v Odenwaldu, jižně od Frankfurtu (Wildenberg je překladem slova Montsalvat - hradu Titurelova), na hradě Trifelsu Friedricha Barbarossy, na hradech v Rakousku a Slovinsku a na hradě Karlštejně u Prahy. Kroužky lidí, kteří tato společenství tvořili, byly ve spojení se strážci Grálu, o nichž se zmiňuje Wolfram z Eschenbachu. Rudolf Steiner uvedl, že se zde jedná o zemřelé, kteří měli za svého života obzvláštní spojení s Grálem, a chtějí inspirovat vývoj kultury v jeho službách.

Vedle takovýchto společenství jsou také výjimečně inspirovaní jedinci. Esoterní křesťanství má pro ně obraz labutího rytíře. To je někdo, kdo je inspirován vyšším, duchovním bytím, jak tomu bylo u labutího rytíře Lohengrina. V historii se vyskytlo víc takových postav. Můžeme připomenout českého knížete Václava z počátku 10. stol., německého císaře Friedricha Barbarossu z 12. stol., ruská knížata Andreje Bogoljubského a Jurije Vsevolodoviče (z 12. a 13. stol. - oba jsou spojeni s městem Kiteží), a Alexandra Něvského, který r. 1242 bránil Rusko proti útoku řádu německých rytířů.

Všichni tito lidé byli ve službách esoterního křesťanství - Grál je jedním z jeho symbolů. Na jihu Evropy byl Grál chápán především jako kalich Poslední večeře Páně. Pro keltský Západ byl Grál miskou (slovo *Grál* pochází pravděpodobně z *gradalis* - stupňovitě - čímž je míněna miska, jež měla více vrstev). V Německu byl Grál popisován jako kámen, který vyrazil archanděl Michael z Lucifery koruny. V severní Evropě žil obraz Grálu jako putující chléb a jako mlýn. Rudolf Steiner nabízí ještě jiný obraz. Poukazuje na srpek Měsíce, jenž je někdy doplněn slabě svítící a většinou neviditelnou částí měsíčního kotouče. Je-li Sluncem přímo neozařená část měsíčního kotouče přesto viditelná, pak je to tím, že je Měsíc ozařen slunečním světlem odraženým Zemí. Měsíční srpek tak přijímá sluneční kotouč jako hostii - to je pro Rudolfa Steinera kosmický obraz Grálu. Stejným způsobem může být Grál prožit jako čistá lidská duše přijímající Ducha, jako lidská pospolitost (obraz města Kiteže), v níž mohou žít zesnulé služebníci Grálu, protože se lidé s jejich inspiracemi spojují, nebo jako samotná Země, která přijímá do sebe Krista, a tím se stává Kristovou planetou.

Duchovní význam květin:

Maceška

Alma Excelsior

Maceška (sl. fialka trojfarebná) jest signována pány karmy ve znamení Kozoroha. Jest zasvěcena Saturnu a vyzařuje zvláštní pomocnou sílu, z níž se duchovní člověk učí chápati příčiny vlastního osudu a své karmické vztahy. Počiná poznáváti sebe sama, odhadovati své vnitřní vlastnosti, a tak postupně dochází k vyvinutí sil, jimiž lze překonávati karmu. Překonáním karmy, sebepoznání a sebeočista jest jeho cílem. Odpoutává se od smyslového světa a aby ještě lehčeji se odpoutal, obyčejně jest mu prožiti nějaký životní otřes, nebo těžkou nemoc v různých dobách svého života. Kdo si to odbyl v mládí, nestihne jej to již ve stáří. Doba, kdy symbol macešek ovládá náš život, jest různá. Právě podle toho, jaká jest naše vlastní karma. A jelikož každý má karmu jinou, jest tato doba velice nestejná.

Soustředíme-li se na macešku, vytvoří nám tvář kostlivce. Tu vidíme za ní vystoupiti ducha Kozoroha, vládce karmického. Tito duchové se zobrazují jako kostlivci. Maceška jest tedy symbolem lidské karmy a současně všeho tragického, co nás v životě potkává. Dává však sílu projíti klidně tragikou života mocí poznání duchovních zákonů, příčin a následků světového dění. Božská Spravedlnost jest výslednicí božské Moudrosti a Lásky. Veškeré časné zlo jest pouze zastírajícím závojem božské Lásky, která nedovoluje člověku zničit sám sebe a proto, aby se musel zamysleti nad cenou svých skutků a jejich škodlivostí, posílá na něho karmu. Člověk žijící v nepravostech tohoto světa, musí je odložit, když vypoví mu zdraví a jest nucen oddati se z donucení pánů karmy askezi. Blahoslaven ten, který se rozhodl očistiti se dříve, nežli bude splatná jeho karmická směnka! Připraví si veliké ulehčení vlastního osudu a možnost vykoupiti vlastní karmu dříve, nežli ruka jeho pána karmy ho zasáhne. Přijmeme sílu macešky k veliké posile životní a k překonání své karmy.

Kresťania pred Kristom

Rôzne názory starých kultúr na nesmrteľnosť a život po smrti

Ak je pravda, že skoro všetky staré kultúry hovorili o akomsi pokračovaní života duše po smrti, neznamená to ešte, že verili v nesmrteľnosť duše (!) alebo jej individuálnu postexistenciu. U mnohých národov aj duša bola smrteľná, hrozila jej tzv. druhá smrť, alebo spĺývala s kolektívnym duševnom rodu.

*K pojmu individuálnej nesmrteľnej duše, nezávislej od hmoty, sa ako prvé prepracovali kultúry inšpirované Slnkom, predovšetkým Indoeurópania a potom kresťania. Zmysel života Árijcov a kresťanov neležal v tomto, ale v duchovnom svete. Zatiaľčo národy inšpirované Mesiacom predsa len prežívali tento svet ako najskutočnejší, a o živote po smrti si uto-
vili len veľmi nezreteľné pojmy.*

Od toho, v akej sfére ten-ktorý národ videl svoj pôvod a cieľ, bol vždy odvodený aj jeho hodnotový systém. Väčšina primitívnych prírodných národov svojím vedomím do sveta ducha ani neprenikla, ale len do neviditeľných oblastí tohto, hmotného sveta.

Doslov k Svetlu na reinkarnáciu

Blížime sa ku koncu nášho bádania o reinkarnácii. Videli sme, že otázka reinkarnácie je neoddeliteľná od otázky "kto som ja?". Ak máme hovoriť o prevtelovaní, musíme si najprv ozrejmiť, kto alebo čo sa prevteluje alebo neprevteluje. Rôzne kultúry vnímali odpoveď na túto otázku z rôznej perspektívy.

O reinkarnácii, čiže znovu-vtelení v pravom zmysle slova, má význam hovoriť iba vtedy, ak predpokladáme existenciu nejakej individuálnej a nesmrteľnej entity, ktorá sa prevteluje. Lenže **predkresťanské a hlavne predárijské a neárijské národy sa nikdy neprepracovali k nejakému jasnému pojmu duchovnej individuality, ktorá by bola nesmrteľná a nezávislá od hmoty!**

Emil Páles

Vieme, že skoro všetky kultúry verili v akési pokračovanie života po smrti, dokazateľne už v staršej dobe kamennej: "Rituálne pochovávanie mŕtvych", píše Eliade, "muselo mať nejaké opodstatnenie... je potvrdením viery v posmrtný život; inak by bola námaha vynaložená na pochovanie tela nepochopiteľná."¹ O tom sa zjednodušene povie, že sa verilo v existenciu "duše". Bolo by však veľkým omylom automaticky vychádzať z toho, že tieto kultúry verili v nejakú osobnú nesmrteľnú dušu, akú majú iba ľudia, a ktorá po smrti ide "k Bo-

Najmenej sa boja smrti tí, ktorých život má najväčšiu cenu.

Immanuel Kant

hu" a tam žije večne - ako sme na to zvyknutí z katolíckej tradície.

Keď sa v spojitosti s primitívnymi prírodnými národmi hovorí o "duši", ide spravidla len o nejaký druh živočísného fluida, ktoré sa v melanézštine nazývalo mana, v Malajzii kramat, v Indočíne deng, na Madagaskare hasina; v okolí Tanganiky ngai, na Kongu nkici. Austrálski domorodci túto silu nazývajú arungvilita, boolya alebo koochie. Medzi indiánmi najznámejšie pomenovania sú mani to u Algonkínov, orenda u Hurónov a Irokézov, wakanda u Siouxov, pokunt u Šošonov, inde sulia alebo tamanoa, u stredoamerických indiánov nagual atď.

Toto fluidum, manu alebo orendu, však nemajú len ľudia, ale aj zvieratá, rastliny a kamene; je vždy buď vtelená alebo prebývajúc v nejakom predmete. Je deliteľná, možno ju rozmnožovať a zhromažďovať, viazať na predmety, fетиše. Upútanie many je hlavnou úlohou kúzelníkov. Je magickou silou umožňujúcou diela čarodejov. Mana je nákazlivá, možno ju

ukradnúť alebo preniesť na iného človeka alebo vec. Možno ňou nabíjať talizmany a naopak amuletmi sa chrániť pred zlou manou alebo pred jej stratou.

Keď teda tieto prírodné národy hovoria o "duši", ide v skutočnosti o niečo celkom iné, ako keď o nej hovoria katolíci. Ich "duša" nie je ani nedeliteľná, ani nesmrteľná, ani od tela plne nezávislá. Pomocou magických síl môže byť poranená a dokonca zabitá. Podľa indiánov na rieke Frazer má človek niekoľko duší, od tela závislých. Hidatsovia rozoznávajú celú skupinu tzv. životných duší, ktoré sídlia v rôznych častiach tela, resp. v orgánoch a sú často stotožňované s krvou alebo dychom. Strata tej-ktorej duše znamená chorobu príslušného orgánu. Očividne sa tu pod "dušami" rozumejú len rôzne druhy životných éterov kolujúce v krvi a v telesných orgánoch. Inuiti hovoria, že človek má viac duší, ktoré sa postupne opotrebovávajú.

Duša šintoistov je tiež zložená: "je zložitou kombináciou dobrých a zlých tendencií a impulzov, je stavbou, na ktorej sa podieľali všetky ľudské pokolenia od základov siahajúcich až do nekonečne dávnej minulosti, v ktorej začal vývoj pozemského bytia".² Človek môže mať jednu alebo viac duší, najviac však deväť: "Ten, kto ich má málo, či dokonca len jednu, je nedokonalou bytosťou a ten, kto má duší mnoho, je zase nestály a roztekaný. Tieto duše sa u žijúceho človeka spravidla nikdy od seba neoddeľujú. Ak sa to však vo výnimočných prípadoch predsa stane, človek pre-

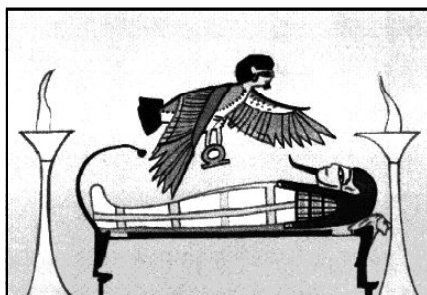
padne šialenstvu.”² Ani šintoisti teda nehovoria o nejakej nesmrteľnej individuálnej duši, ale o duši, ktorá je len určitým agregátom potenciálov z kolektívnej astrality, v ktorej niet žiadneho ja, ale takéto jednotiace ja potrebuje, aby sa nerozpadla.

Mnohé kmene a kultúry veria v dušu len zdanlivo samostatnú, ktorá síce pretrváva po smrti, lenže aj po smrti je stále viazaná na ostatky tela, závislá od pozemských predmetov a hmotného sveta vôbec. Tri duše Egyptanov - ach, ka a ba - neboli nesmrteľné; ale boli to len akýsi dvojníci tela, s ktorým nikdy nesmeli stratiť kontakt. Dvojník sa síce mohol cez deň voľne pohybovať po svete, ale v noci sa musel vždy vrátiť k telu, smädny a hladný. Keby sa ktorákoľvek časť tela poškodila, bola by tým rovnako poranená aj zodpovedajúca časť duše. Z toho vyplýva zvyk balzamovať mŕtvolu a stavať fantasticky nákladné hrobky, labyrinty a pyramídy:

“Egyptania verili, že ba sa rodil spolu s človekom a že jeho smrťou nevyhnutne nezaniikal. Mohol žiť tak dlho, ako dlho sa zachovalo telo človeka, ak bolo správne pochované, to značí trebárs večne. To platilo aj o ostatných nemateriálnych zložkách človeka, t.j. o Achovi a Kaovi... Na telo bol Ka viazaný iba svojou existenciou, ináč sa mohol voľne pohybovať ako vták a nemusel v ňom prebývať... Po tom, aby Ka žil večne, túžili všetci Egyptania. Kým totiž žil, bolo mŕtve len telo človeka, no jeho osobnosť žila aj naďalej... Ich večný život (acha a baa) udržiavali pozostalí po mŕtvych obetnými darmi vo forme potravín a nápojov... aby z nich čerpali silu podobne ako ľudia... Keď sa tieto obeť prestali prinášať, alebo keď sa zničilo telo mŕtveho, zomrel mŕtvý i v posmrtnom živote, čiže prestal definitívne existovať.”³

Aký to úžasný protiklad v

porovnaní s tým, čo hovorí Krišna v Bhagavadgíte - v “Speve Vznešeného”! Ardžuna zastaví svoj bojový voz uprostred bojiska a keď vidí svojich príbuzných, učiteľov, synov, vnukov a priateľov zomierať na oboch stranách, klesá na duchu. A tu “K slzíci-mu Ardžunovi, premoženému smutkom a lútosťou”, prehovori Krišna: “Ó Ardžuna, jak si mohl upadnúť ve sklíčenost tak nedůstojnou Árjů, která tě nepovznese, ale poníží? ... Neboť nikdy se nestalo, aby nebylo Mne, ani tebe, ani těchto králů. Ani nikdy nebude, abychom kdy přestali být... Nehynoucí je to, co tebou proniká... Kdo soudí, že duch, jenž sídlí v těle, usmrcuje nebo může být usmrčen, nedošel pravdy. Duch nikdy nezabije a nikdy není zabit... Šípy jej neprobodnou,

DUŠA STARÝCH EGYPTANOV (NA OBRÁZKU V PODOBE VTÁKA) NEBOLA NESMRTEĽNÁ. NA POSMRTEJ CESTE JU ČAKALO VELA NÁSTRAH A SKÚŠOK. AK V NIEKTOREJ Z NICH NEOBSTÁLA, ALEBO ZABUDLA NEJAKÚ MAGICKÚ FORMULKU, ZOMRELA PO DRUHÝ RAZ A NAVŽDY SA ROZPLYNULA V TEMNOTÁCH.

plameny nespáli, vody nepromáči a vetry nevysuší... Viš-li, že takový je duch, nermuť se více!”⁴ (Bg 2:2, 12, 17, 19, 23, 25)

“Starí Egyptania ani Chaldejci nikdy nedokázali oddeliť ideu duše od tela zomrelého a hrobky”, píše Swamí Vivekananda.⁵ Tatári vozili mŕtvolu svojich kráľov nabalzamované celou ríšou. Ani tie najušľachtilejšie predkolumbovské indiánske kultúry, čo uctievali slnko, ako Inkovia a Aztékovia, nedospeli k takej jasnej ideí o nesmrteľnosti a nezávislosti ducha ako Indo-iránci v Aveste alebo v Bhagavadgíte, ale len k jej matnému tušeniu. Inkovia poznali nesmrteľnosť duše aj vzkriesenie tela. A predsa: posledný Inka, Atahualpa, sa dal pred popravou pokrstiť len kvôli tomu, aby ho obesili a neupálili ako kacíra, aby jeho telo mohli zabalza-

movat’ a mohlo sa tak ľahšie spojiť s dušou pri vzkriesení. Indoeurópania však svojich mŕtvych naopak spaľovali - lebo nechápali dušu alebo ducha len ako nejakú vitálnu zložku tela, ale ako individuum, pravého človeka, ktorý je, alebo sa môže nad každú závislosť od hmoty povzniesť! Preto sa aj sami nazývali *árya*, vznešení, a svoju zem *Aryana*. Vznešenosť - to je nepohnutosť ducha, schopnosť byť vnútorne nezávislý, nenechať sa unášať zmyslovými vnemami sem a tam, a zotročovať hmotou. Galovia, Indovia aj Slovania spaľovali svojich mŕtvych na hranici; pôvodne aj Peržania, kým nezačali stavať tzv. *veže mlčania*, kde kosti mŕtvych do biela ohlodali supi. Veď čo môže poškodenie tela ublížiť duchu!?

Väčšina prírodných národov je však toho názoru, že môže. “Australští černoši se bojí zemřelých a tím se snadno vysvětlí jejich různá opatření, aby se mrtvý nemohl vrátiti k pozůstalým.” Uložia napríklad mŕtveho do hrobu poviazaného, alebo mu privalia nohy veľkým kameňom. “Jistě je vrcholem rafinovanosti, když vyoperují jablko z kolena mrtvého, aby nemohl choditi.”⁶ Z toho vidíme, že **tieto národy v skutočnosti nehovoria o duchovnej bytosti človeka, ale stále len o tých nižších vitálnych a astrálnych zložkách, ktoré sú zviazané s fyzickým telom.** Tieto môžu fyzické telo určitý kratší alebo dlhší čas pretrvať, ale nakoniec sa bez neho musia rozpadnúť. Väčšina týchto národov vôbec nevie o existencii ducha, o onom nesmrteľnom človeku v človeku, ani o existencii duchovného sveta - ale len o neviditeľnej časti hmotného sveta a neviditeľných hmotných zložkách človeka.

Hoci aj niektoré indiánske kmene telá svojich mŕtvych spaľovali, ba niektoré primitívne kmene o ne vôbec ani nedbali, len ich tak pohodili v prírode - ich mŕtvi predsa zostávali v tomto svete a od tohto sveta závislí. Zostávali len v neviditeľnej sfére *pozemského* sveta. Indiáni na ostrove Vancouver napríklad veria, že dediny ich zomrelých sú hneď vedľa ich vlastných dedín, ale sú neviditeľné. Mnohé národy, ako Etruskovia, stavali svojim mŕtvym nekropoly, mestá mŕtvych; domy s bohato vyzdobeným interiérom, vybavené zbraňami, šperkami a všetkým potrebným. Číňania

nosili svojim predkom varené mäso, obilniny, likéry; Arabi vylievali na hrob tekuté obetiny a volali mŕtveho so želaním, aby sa neodvracal od rodiny a nevzdal'oval sa od nej. Na hrobe zvykli niekedy zabiť aj ťavu, podobne ako indiáni "čunupiové, zabíjajú koně nad hrobem a všichni říkají, že duše Indiána bude po smrti jezdit na duši koně, stríletí dušemi luku a šípů duše zvířat, jísti duše banánů, kukuřice a manioky a píti duši vody neb kořalky na hrob nalité." ⁷ Mŕtvy žil ďalej s príbuznými na zemi a tí mu prinášali stále časť svojich životných prostriedkov. Predislamský Arab nemal nádej na nejaký večný život v nebi. Tak podobne japonskí duchovia mŕtvych (kami) zostávajú po smrti so svojimi rodinami; zdieľajú s nimi aj tie najmalichernejšie starosti a trampoty a treba im prinášať obete.

Slovania, pravda, tiež vedeli, že duša po smrti je smädná, hladná a túži ešte po pozemských slastiach - ale len dovtedy, kým sa neznaví svojich nižších tiel, ktoré ju pútajú k zemi. Potom odchádza do vyšších sfér. "*Slavnosti podobné ruským a litevským džiadlům konají se i jinde u Slovanů, ale starodávným způsobem zvláště v Bulharsku. V domácím kruhu vzpomíná se na mŕtvého člena rodiny zvláště třetí, šestý, devátý, dvacátý a čtyřicátý den po pohřbu. V těch dnech polévá se hrob vodou a kladou se naň pokrmy. Čtyřicátý den koná se hostina na hrobě jakoby na rozloučenou. Verí se totiž, že duše zemřelého po 40 dní téká po místech, kudy chodila za živa. Čtyřicátý den vrátí se k tělu, vidouc však, jak je nahnilé a ošklivé, odletuje pryč.*" Inde sa konali zádušné hostiny ešte po pol roku a posledný raz po roku »k níž zvou i duši zemřelého. Kousky jídla metají na zemi a ulévají nápoje... po jídle vymetají síň a vyhánějí duše zemřelých slovy: "*Jedly ste, pili ste, dušice, nu ven, jděte ven, leťte nyní domů. Řekněte, čeho vám ještě třeba? A lépe, leťte do neba!*" ⁸

V Číne otvárali dvere svojich domov, aby sa duše mohli k nim vrátiť - v pravom protiklade ku Slovanom, ktorí otvárali okná, aby duša mohla odletieť, a potom ich zavierali, aby sa už nevrátila!

Na relatívne vyššom stupni stojace národy, ako Aztékovia, vedeli, že

sú tu aj ďalšie, nadzemské sféry; ich hrdinovia alebo matky, čo zomreli pri pôrode, sa mohli dostať až do sféry slnka. Stále však hovorili len o vyšších sférach neviditeľnej časti *tohoto* hmotného stvorenia, ktoré je *pominutélné*; nie o tom Nebeskom kráľovstve, o ktorom je reč v evanjeliu, o ríši večnosti. Život v týchto sférach bol vždy len akýmsi krajším pokračovaním života na zemi, dočasným naplnením pozemských túžob. Avšak duch Árijcov, podobne ako neskôr kresťanov, smeroval ďalej, *ponad* všetky nebeské sféry. Indovia vedeli,

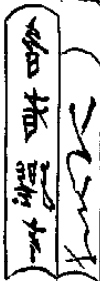
ATAHUALPA, POSLEDNÝ INKA. V DEŇ SVOJEJ SMRTI PRESTÚPIL NA KATOLICKU VIERU LEN KVÔLI TOMU, ABY NEZANIKLO JEHO TELO UPÁLENÍM A ON MOHOL BYŤ RAZ OPÄŤ VZKRIESENÝ.

že ten, kto robí za života dobré skutky, ide po smrti do jednotlivých sfér neba (devachan), kde užíva plody svojich dobrých činov, kde sa mu splní všetko, po čom na zemi túžil; ale len do času, kým sa jeho dobrá karma neminie, a potom sa musí vrátiť späť na zem. Preto skutočný mudrc netúžil ani po slastiach na zemi, ani v nebi, ale po tom, aby preklenul *celé* hmotné stvorenie a mohol vstúpiť do *bezhraničného svetla* za ním. Azda najnádhornejším spôsobom je to vyslovené v zoroastrijskej Aveste: Duša spravodlivého ostáva pri tele celé tri dni. Na sklonku tretej noci vanie voňavý južný vietor a zjaví sa *daéna*

mŕtveho "v podobe dievčiny krásnej, žiariacej, bielorukej, silnej, sošnej, urastenej, driečnej postavy, s pevnými ňadrami... pätnásťročnej". *Daéna* mŕtvmu zjaví svoju totožnosť a povie: "*Potom mňa, ktorá som bola milovaná, ešte milovanejšou si učinil dobrým zmýšľaním, dobrou rečou, dobrými skutkami, dobrým náboženstvom; ktorá som bola krásna, ešte krajšou, ktorá som bola vážená, ešte váženejšou si učinil...*". Potom duša tromi krokmi prekročí tri nebeské sféry a dostane sa do "*Svetla bez začiatku*". Duša zlého človeka sa naopak stretne v severnom vetre s odpornou ženou a dostane sa do pásma temnôt, kde Angra Mainju prikáže, aby jej dali jed. Spravodlivá duša však tromi krokmi preklenie sféry Mesiaca, Slnka a hviezd, ktoré sú v zoroastrijských textoch označené ako "nebo dobrých myšlienok, dobrých slov a dobrých činov" a dostane sa "*od života telesného k životu duchovnému, od života plného nebezpečenstiev k životu bez nebezpečenstva*". ⁹

Od toho, v akej sfére tenktorý národ videl svoj pôvod a cieľ, bol vždy odvodený aj jeho hodnotový systém. Koľké národy nevedeli ani o nebi, poznali len pozemskú sféru záhrobia, alebo len podsvetie, ako Papuánci. Niektoré juhoamerické pralesné kmene ani nemajú o posmrtnom živote vôbec žiadnu učitú predstavu; predstavujú si, že duše sa pravdepodobne potĺkajú po močiároch a po lese, kým sa zase nevtelia; v nejaké nebo nedúfajú. U takých národov sa potom pojmy "dobré" a "zlé" jednoducho zhodujú s pojмами "užitočné" a "škodlivé" z pozemského hľadiska; konajú sa obete a zaklínania, ale len s cieľom privolania dažďa, úrody, vyhnanie zlého ducha, prinavrátenia zdravia atď. Duchovne vyššie stojace národy potom vzťahujú svoj hodnotový a obetný systém na prí-

slušnú nebeskú sféru, ktorá im je známa. Pred kresťanmi to však boli len Árijci, ktorých hodnotový systém vôbec nebol odvodený z tohto sveta, ani z tzv. onoho sveta, ktorý je len neviditeľnou časťou pomínuteľnej, hmotnej prírody, ale bol zakotvený *nad* celým hmotným stvorením, v Duchu, vo večnosti. Árijský človek, podobne ako neskôr kresťan, vôbec nerobil to, čo bolo pre neho z pozemského hľadiska výhodné, alebo pre jeho klan, ale to, čo bolo v súlade s ideou vyššieho, božského zákona, s *dharmou*. Mahábharáta je plná hrdinov, ktorí boli ochotní prísť o život, o celý majetok alebo o niekoho blízkeho len kvôli tomu, aby dodržali raz dané slovo, alebo nejaký nepísaný morálny zákon. Nie to bolo dôležité, či človek žil dlho alebo krátko, či ako boháč alebo chudák, ale to, aby žil dobre, t.j. aby jeho život bol v súlade s *dharmou*.

Avšak starý Egyptan alebo Chaldec pokladá predsa len život v tele na zemi za najžiadúcejší, a aj po smrti ešte vrúcne dúfa v predĺženie existencie dvojníka, ktorý mu umožňuje, aj keď už nie plnohodnotne, zúčastňovať sa ďalej pozemského života z neviditeľnej sféry. V jednom staroegyptskom texte zosnulý dojímavo spieva: "*Ó, brat môj, jedz a pi, miluj a zabávaj sa, deň a noc, zažeň od seba zármutoť; lebo čo sú dni a roky človeka na zemi? Západ je krajinou spánku a ťažkých tieňov, ktorého obyvatelia driemu vo svojich múmiách a nikdy viac nebudú bdieť so svojimi bratmi, nespoznávajú svojich otcov a matky, ich srdcia zabúdajú na ich ženy a deti. Živá voda, ktorú zem dáva všetkým, čo na nej žijú, je pre mňa stojatá, zhnitá a mŕtva... Odkedy som prišiel do tohto pohrebného údolia, neviem ani kde ani kto som. Daj mi napiť čistej zurčiacej vody... ulož ma pri vode, s tvárou k severu, aby ma*

vánok pohladil, aj moje srdce, a osviežil v mojom žiali."

Aký to protiklad k Platónovi, pre ktorého je všetko mystické a umelecké nadšenie len spomienka na nesmrteľné pravzory bytia, na ktoré sa duša díva v ríši ideí medzi smrťou a novým narodením!

Babylonskému hrdinovi Gilgamešovi sa po smrti jeho najlepšieho priateľa Enkidua odnechce žiť: Sedem dní a sedem nocí ho oplakáva a odmieta pochovať. Dúfa, že ho svojimi nárekmí vzkriesi. Privolí, až keď sa Enikduovo telo začne rozkladať... Predstava smrti ho desí. Hrdinské činy ho už netešia. Jeho jediným cieľom je uniknúť ľudskému osudu a vyhnuť sa smrti. Vydá sa na cestu za Utanpištinom, ktorý jediný pozná tajomstvo nesmrteľnosti; iníciačne skúšky však nezloží a nesmrteľnosť nezíska. Príbeh sa končí náhle: po návrate do Uruku Gilgameš pozve Uršanabiho, aby spolu vystúpili na

***Toho, kto na tomto svete
konal dobro, uvítajú po
smrti na onom svete dobré
skutky ako milého príbuzného,
ktorý sa vracia domov.***

Dhammapadam

mestské hradby a obdivovali mesto. Nesmrteľnosť nie je údelom človeka. Opäť: aký protiklad k Zoroastrovi, ktorý vraj zakázal nariekať nad mŕtvymi, pretože to je výmysel Ahrimana!

Herodotos píše, že Trákovia nariekali pri narodení dieťaťa a svojich mŕtvych pochovávali veselo. Martianus Capella k tomu dodáva, že "*sa na smrť doslova tešili*", lebo "*im pripadalo krásne zomrieť*".

Pre Homérových súčasníkov bola smrť len zredukovaným a ponížujúcim posmrtným stavom v temnom podsvetí Hádu, ktoré obývali bledé tiene bez sily a pamäti. Keď sa Odysseovi podarí vyvolať Achilleov príznak, ten mu hovorí: "*Ako si sa odvážil zostúpiť sem, kde bývajú mŕtvi bez všetkých zmyslov, kde sú len obrazy zomretých ľudí? Len mi ti neskrášľuj smrť, nie, neskrášľuj, Odysseus skvelý! Chcel by som radšej sťa nádenný robotník pracovať v poli u muža s majetkom malým, kde nieto*

hojnosti jedla, ako byť vládcom tu nad tieňmi všetkých zomrelých."¹⁰

Egyptská kniha mŕtvych zdôrazňuje nebezpečenstvo "druhej smrti", dôležitosť zachovať si pamäť, pamätať si svoje meno atď. V akom protiklade je to vzápätí ku Grécku orfikov a stoikov, kde naopak, nie život po smrti, ale napitie sa z rieky Lété pred narodením sa stáva symbolom zabudnutia, telo je hrobom duše, smrťou len začína pravý život a filozofia je "prípravou na smrť", ktorá učí dušu, ako sa vyslobodiť z tela.

V Tutanchamonovej hrobke sa našiel poklad, ktorý pozostával z niekoľko tisíc exemplárov, ktoré v Káhirskom múzeu zaplňajú dvanásť miestností: tróny a kreslá, vojnové vozy, postele, ozdobné skrinky, rúcha, sochy, vázy, šperky, a zasa šperky, amulety, hračky, toaletné potreby, magické a úžitkové predmety... A oproti tomu slová Epiktetove: "*Aby sme získali slobodu, musíme sa zrieknuť všetkého: tela, majetku, slávy, kníh, moci - lebo človek je otrokom všetkého, po čom túži*" alebo slová Krista "*neskladajte si svoje poklady tu na zemi, kde moľ a hrdza kazí, ale v nebi*"!

Pojem nesmrteľnej duše pôvodne celkom chýbal aj u starých Židov. Starozákonné *nefeš* a *ruach* sa síce v biblii prekladá ako *duša* a *duch*, avšak dojem, ktorý tým vzniká, je celkom klamlivý. *Nefeš** je totiž len pojem pre *životnú silu* a *ruach* niečo ako *dych Boží*, ktorý Hospodin vdýchol do nozdier Adama z hliny; ale po smrti sa *dych života* vráti k Bohu, životná sila vyprchá, a je koniec: "*prach si a v prach sa obrátiš*" (1M 3:19) Preto je starozákonný Kazateľ ešte celkom pesimistický, čo sa týka nádeje na posmrtný život: "*Lebo ten, kto je zvolený ku všetkým živým, má vždycky nádej; lebo je lepšie živému psu ako mŕtvemu ľvu. Lebo živí vedia, že zomrú; ale mŕtvi nevedia ničoho ani nemajú viacej nijakej odplaty... Aj ich láska aj ich nenávisť aj ich revnivnosť dávno zahynula a nemajú viacej nijakého podielu na veky v ničom, čo sa deje pod slnkom... lebo niet die-*

* *Nefeš* je viazaná v krvi a v mäse: v Starom zákone sa hovorí aj o "duši hovíad" (Pr 12:10) a zakazuje sa "nebudeš jesť mäsa s ich dušou, to jest s ich krvou" (1M 9:4) lebo "duša tela je v krvi, krv je dušou" (3M 17:11, 5M 12:23)

la ani výmyslu ani vedomosti ani múdrosti vríši mŕtvych, kam ideš.”

Z toho potom vyplýva aj Kazateľov postoj k životu: to, “čo je človeku v živote k dobru”, má hedonistickú povahu: “Jedz svoj chlieb v radosti a pi svoje víno s veselým srdcom... užívaj život so svojou ženou, ktorú miluješ... lebo to je tvoj podiel v živote... lebo všetko je márnosť a honba za vetrom... ten istý údel postihne múdreho aj hlupáka, spravodlivého aj bezbožného, človeka aj zviera... ako zomiera toto, tak zomiera i tamto, a všetko má jedného a toho istého ducha, ani nemá človek nič viac ako hovädo, lebo všetko je márnosť”. (Kaz 2:15, 3:19, 9:2-10)* Predstava zmŕtvychvstania sa objavuje po prvý raz až v knihe Daniel a Ezechiel, ktoré boli obe napísané počas vyhnanstva Židov v Babylone a sú teda veľmi pravdepodobne zoroastrijským vplyvom. O tomto zmŕtvychvstaní tela potom mali starí Židia aj dosť kuriózne predstavy: “Či ožijú tieto kosti?... tu povstal zvuk... a hľa, bolo počuť hrkot, a kosti sa približovali, kosť ku svojej kosti... ukázali sa na nich žily, a vystúpilo mäso, a koža ich potiahla zvrchu... A vošiel do nich duch, a ožili a postavili sa na svoje nohy...”. (Ez 37:3-10) Pojem duše nachádzame jasne vyhranený až v židovskej gnóze (v kabale). V čase Ježišovho života mali svoje predstavy o duši farizeji, avšak saduceji, ako vieme, stále ešte tvrdili, že po smrti nie je nič.

Ako píše Bondy, “v starozákonnej dobe Židia nikdy nedospeli k jasnému riešeniu otázky existencie duše a tým menej jej nesmrteľnosti. V talmudskom období sa začína nesmrteľnosť individuálnej duše predpokladať, ale ani potom nie je dogmatizovaná... Židovské predstavy o postmortalite boli vždy veľmi voľné... Židia dokázali žiť bez hypotézy o nesmrteľnosti individuálnej duše docela dobre”¹¹

K nejakému jednotnému a jasne definovanému názoru na individuálnu postexistenciu duše nedospela ani arabská filozofia: Ibn Sína ju skôr pripúšťa, Ibn Rušd a iní sa však klonia k tzv. monopsychizmu, podľa ktorého vyššie intelektuálne schopnosti duše po smrti síce pretrvávajú, ale splyvajú s neosobným aktívnym intelektom mesačnej sféry. Nesmrteľnosť individuálnej duše je pevnou súčasťou len islamskej teológie, odvodennej od Mohameda, ktorý ju prevzal z kresťanstva.

2. časť na str. 36

* K tomu poznamenáva Jan Kefer: “Charakter náboženstvá židovského jest, že sestupuje od transcendentných představ k člověku a na naši zemi. Metafysické oblasti stojí zde cele ve službě každodenních potřeb člověka. Důsledek nutný tohoto názoru jest, že víra v Boha a jeho řád jest člověku prospěšná v prvé řadě pro dosažení pozemského blaha. Dodatek čtvrtého přikázání sinajského: »abyš dlouho živ byl a dobře se ti vedlo na zemi«, možno postaviti za každý mosaický náboženský příkaz. Arijský duch pomíjí zem, mocným vzмахem chce dobýti nebesa, za jejichž prostory tuší nejvyšší ideál, Absolutno dobra, pravdy a krásy. Spor těchto dvou principů zračí se dodnes v evropské kultuře.”²

Modlitba

Neprosím o zázrak, Pane, ale o silu pre všedný život. Nauč ma umeniu malých krokov. Sprav ma vynaliezavým a vynachádzavým, sprav ma sebaistým v správny čas. Obdar ma jemnocitom, aby som dokázal odlíšiť prvoradé od druhoradého. Prosím o silu kázne a miery, aby som len tak neprekĺzol životom a svoje dni si rozumne rozdelil; aby som neprespal záblesky svetla a vrcholy, a aby som si aspoň tu a tam našiel čas na umelecký zážitok. Dovoľ mi utvrdiť sa v tom, že snívať o minulosti či budúcnosti mi nepomôže. Pomôž mi čo najlepšie zvládnuť to, čo je najbližšie, pomôž mi pokladať práve prežívanú hodinu za najdôležitejšiu.

Ochráň ma pred naivnou vierou, že v živote musí ísť všetko hladko. Daruj mi triezve poznanie, že ťažkosti, porážky, neúspechy a sklamania sú prirodzenou súčasťou života, že vďaka nim rastieme a dozrievame.

Pripomínaj mi, že srdce sa často stavia proti rozumu. Pošli mi v pravej chvíli niekoho, kto má odvalu povedať mi pravdu s láskou. Chlieb každodenný daj mi pre telo i dušu, prejav Tvojej lásky, priateľské echo, a aspoň tu a tam náznak, že budem užitočný.

Viem, že veľa problémov sa rieši nekonaním; daj, aby som dokázal čakať. Nech vždy nechám Teba i ostatných dohovoriť. To najdôležitejšie si človek nehovorí sám, to najdôležitejšie mu býva povedané.

Ty vieš, ako veľmi potrebujeme priateľstvo. Daj, aby som dorástol tejto najkrajšej, najťažšej, najriskantnejšej a najnežnejšej záležitosti života. Vnukni mi pravú chvíľu a pravé miesto, kde môžem zanechať balíček dobra, slovami či bez slov.

Chráň ma pred strachom, že by som mohol premárniť svoj život. Nedaj mi to, čo si želim, ale to, čo potrebujem.

Nauč ma umeniu malých krokov!

Antoine de Saint-Exupéry

Kresťania pred Kristom 2.

Zrod nesmrteľnej individuality v duši človeka.

Emil Páles

Nadväzuje na str. 35

Je teda niečo pravdy na tom, čo hovorí Svamí Vivekananda, že “*neárijské národy sa nikdy neprepracovali k jasnej idej o nesmrteľnej individualite sami, bez pomoci Árijcov*”.⁵

Ako je to možné? Ako to, že ľudia nepoznali osobnú nesmrteľnosť od začiatku, odjakživa? Nevedeli o nej? Nevedeli! Pretože to nesmrteľné v nás, naše vyššie ja, tu nebolo odvždy, ale sa ešte len *má zrodiť!* Nový, nesmrteľný človek sa rodí v duši, ktorá je panensky čistá. To je to Jezuliatko, ktoré sa má narodiť z panny, na ktoré čaká celý svet. Na začiatku pozemských dejín človeka tu bolo len kolektívne zvieracie duševno, v ktorom niet individuálnej nesmrteľnosti. Na konci - duchovná individualita, ktorá vznikne premenením smrteľných schránok na nesmrteľné. “*Seje sa duševné telo, zmyselné, vstane duchovné telo... Prvý človek, Adam, sa stal živou dušou, posledný Adam oživujúcim duchom... Prvý človek bol zo zeme, zemský, druhý človek - Pán z neba... Hľa, všetci budeme premene- ní... lebo toto porušiteľné musí obliecť neporušiteľnosť a toto smrteľné obliecť nesmrteľnosť.*” (1Kor 15:44, 45, 47, 51, 53)

Ľudia sa pýtajú: ak existuje reinkarnácia, tak prečo si nepamätám na svoje minulé životy? A ako by si aj, povedzte, na nejaké minulé životy mohli spomenúť!? “*Tieto hmotné princípy, ktoré označujeme ako fyzický, éterický... sa po smrti rozpúšťajú na svoje základné zložky, vrátane pamäte spolu s mozgom. Táto zmiznutá pamäť zmiznutej osobnosti si nemôže*

ani spomenúť, ani zaznamenávať nič v ďalšej reinkarnácii ega. Reinkarnácia totiž znamená, že putujúce ego dostane nové telo, nový mozog a novú pamäť. A preto by bolo absurdné od tejto pamäte očakávať, že si bude pamätať niečo, čo nikdy nezaznamenala*”, píše Blavatská a dodáva: “*Aby sme sa presvedčili o fakte reinkarnácie a minulých životov, musíme prísť do styku so svojím skutočným, večným ja, a nie so svojou miznúcou pamäťou.*”¹³

Lenže ako si má človek uvedomiť, kde bolo jeho skutočné ja v minulosti, keď si ho nevie uvedomiť ani v prítomnosti? Ako si má svoje večné ja uvedomiť, keď tam ešte žiadne nie je, keď sa žiadne ešte nesformovalo, neprebudilo k životu!? “*Jestvujú celé životy, v ktorých nikoho niet*”, píše Aurobindo; “*aby si duch mohol zapamätať vonkajšie udalosti, nutne sa musí zúčastniť na našej vonkajšej činnosti. V opačnom prípade sa stáva podobný slepému kráľovi. Až potom, a len potom môžeme hovoriť o reinkarnácii a spomienkach na minulé životy... Preto ťažko môžeme hovoriť o reinkarnácii skôr, ako sa dosiahne určité štádium rozvoja.*”¹⁴

“*Sú naozaj ľudia živí, alebo sa len uchádzajú o život?*”, pýta sa Aurobindo. “*Naše skutočné ja môže vystúpiť na povrch za tragických a výnimočných okolností... podobá sa ohňu bez dymu... treba ho trpezlivo oslobodzovať (oddelovať) od svojho tela, hovorí sa v Katha upanišade, je to “dieťa skryté v tajomnej jaskyni”, o ktorej hovorí Rgvéda (I 20:2), “syn nebies s telom zeme”, “ten, ktorý bdie v tých, čo spia” (Katha upanišada V.8), “on je ako naše večné dieťa”, žiarivý Kráľ, ktorý bol pred nami*

* Blavatská nazýva večné, reinkarnujúce sa individuálne jadro našej bytosti *egom*; až neskôr sa - najmä v jogínskych kruhoch - termín *ego* zaužil práve na označenie nášho nižšieho ja; teda niečoho, čo stojí ako prekážka medzi nami a našim pravým JA, a čo treba preto “rozpustiť”. Takým istým chytákom je aj Aurobindov termín “psychické”. Význam takýchto ezoterických termínov musíme chápať vždy z kontextu celého diela daného autora. Inak sa čitateľ, ktorý nepracuje so živými obsahmi slov, ale len so slovami samotnými, z ezoterickej literatúry nevie vysomáriť.

Nesmrteľnosť duše nie je niečím samozrejým. Duša sa len môže stať nesmrteľnou tým, že do seba prijíma ducha. Duch robí dušu nesmrteľnou a duša obohacuje ducha o individuálnu skúsenosť.

Zrod nesmrteľnej individuality v duši človeka je spojený so zostupom kozmického Krista planetárnymi sférami na Zem. Preto o reinkarnácii, ak ju nemáme zamieňať s metempsychózou primitívnych národov, má zmysel hovoriť jedine v spojitosti s kresťanstvom. Skutočne aktuálna bude až v kultúre Slovanov, ktorých úlohou bude pozdvihnúť svoje vedomie k svojmu vyššiemu ja.

skrytý... Ak sme v živote len na chvíľu pocítili toto Slnko vnútri nás, tento oheň, tento živý život, všetko ostatné bledne pred touto spomienkou. To je tá Pamäť... dotkli ste sa niečoho, čo je nanajvýš pravdivé a krásne. Nikdy to už nestratíte... Tieto "okamihy duše" môžu uchovávať spomienky na fyzické podmienky, ktoré ju sprevádzali. Môžeme si spomenúť na životnú situáciu, miesto, oblek, ktorý sme v tej chvíli mali na sebe, bezvýznamné detaily, ktoré ako keby boli pozlátené večnosťou v tej chvíli, keď sa odohráva vnútorné odhalenie. Všetkým nám sú známe - dokonca v tomto živote - chvíle akejsi čistej priezračnosti alebo nečakaného rozkvetnutia a ani o dvadsať alebo o štyridsať rokov nenachádzame nijaké zmeny na tomto momentálnom obraze. Všetko zostáva nedotknuté - odtieň neba, malý kamienok pri ceste, či drobný kolotoč malicherných starostí, ktorými bol ten deň poznamenaný a všetko je také, ako keby to bolo večné. Ono je to naozaj večné. Sú to jediné momenty, ktoré sme žili, kedy z množstva hodín nebytia vyšlo na povrch skutočné »Ja«...»¹⁴

"Potom, čo sme odhalili vnútorné kráľovstvo ducha, musíme postupne a trpezlivo vybojovať a pripojiť k nemu kráľovstvo vonkajšie... musíme zjednotiť okolo nového centra všetky druhy mentálnej a vitálnej aktivity a dokonca, ako uvidíme, aj celú našu fyzickú podstatu. Len za tejto jedinej podmienky budú žiť ďalej. Len tie druhy aktivity, ktoré budú takpovediac »preduchovnené«, stanú sa nesmrteľné spolu s duchom."¹⁴

Uvedomme si, že človek si nepamätá ani čo prežil v tomto svojom živote. Tak ako si má na to spomenúť ešte v ďalšom vtelení? Prvé tri roky života si nepamätá vôbec. A to ostatné? V šedivej mase dní svieti len nie-

koľko slnečných okamihov; spomienky na zážitky, ktoré sa nás dotkli úplne v centre našej bytosti.

Platónovo "anamnesis", čiže "rozpomínanie sa" na to, čo bolo pred narodením, zrejme neznamená rozpomínanie sa prostredníctvom obvyčajného, fyzického mozgu, lebo ten sme pred narodením nemali; ale skôr prepracovávanie sa do hĺbky, k tomu jadru našej bytosti, ktoré je nezrušiteľné aj v čase medzi inkarnáciami, pomocou filozofie a náboženstva.*

Len až od chvíle, keď sa človek prepracuje k vedomiu vo svojom prvom nesmrteľnom, duchovnom tele, keď sa v ňom zrodí ono dieťa večnosti, na ten život už nikdy nezabudne - ale bude si ho pamätať aj vo svojej budúcej inkarnácii. Človek si teda začína pamätať svoje inkarnácie až odvtedy, čo sa vypracuje na určitý stupeň duchovného vývoja, a to na stupeň duchovného ja, alebo tzv. vyššieho manas. Vtedy získa tzv. kontinuitu vedomia, čiže schopnosť nestratiť bdelé vedomie v spánku, ani v čase medzi smrťou a novým narodením.

Kto verí, ten je. Novalis

"Ja som to nezabudnuteľné", hovorí Kristus v evanjeliu**.

Herodotos píše, že trácki Getovia sa neboja smrti, lebo veria, že sú nesmrteľní.¹⁵ Avšak *Eliade* dobre spresňuje, že slovo *athanatizein* je sloveso a neznamená teda "veriť vo svoju nesmrteľnosť", ale skôr "učiniť sa nesmrteľným". Onen nový človek, "plod nesmrteľnosti", ako ho nazývali alchymisti, je výsledok "Veľkého diela", trpezlivej, celoživotnej práce a obrázky v alchymických príručkách ho zobrazujú ako malého človečika, ktorý sa rodí v baňke (fyzického tela).

Kde nachádzame o tomto druhom

človeku, čo sa ešte len má narodiť v našej duši, prvé zmienky? V Rgvéde! Už v staroindickej Rgvéde sa hovorí: "*nachádza sa vnútri ako dieťa, ktoré sa má narodiť*". (RgIX. 83:3) Už indickí bráhmáni nazývali seba samých *dvídža*, dvojzrodení; vedeli teda, že človek sa musí narodiť *dvakrát*; vedeli, že nad celým stvorením je ešte *druhé*, duchovné stvorenie; a že človek tak, ako teraz je, nemá na ňom žiadnu účasť, ale musí odumrieť vonkajšiemu svetu, aby sa ešte raz narodil, dovnútra, do kráľovstva Ducha. Celkom v kresťanskom duchu "*Amen, amen ti hovorím, ak sa nenarodí niekto znova, nemôže vidieť kráľovstvo Božie*" (Ján 3:3) No ako to, že sa tu hovorí o Jezuliatku toľko tisíc rokov pred Kristom?

V starej Atlantíde, tí najlepší z najlepších, ktorí sa nechali ovládnuť čiernou magiou, ale ani sami nikoho neovládali, sa zhromaždili okolo *slnečného orákula*. Túto hŕstku vybraných vyviedol bájný praotec *Manu* pred zánikom Atlantídy severnou cestou do strednej Ázie, kde potom založili prvú *árijskú* - pra-indickú kultúru. To boli prví *predchodcovia* kresťanov!

Tá duchovná bytosť, ktorú nazývame *kozmickým Kristom*, vtedy pravda ešte nebola na Zemi, ale nachádzala sa v tzv. vyššom *devachane*, vo sfére slnka. Starí Indovia ako prví - síce nemohli ešte presne vedieť - ale tušili prítomnosť tejto kozmickej bytosti nad sebou. Duchovnou intuíciou

* Šrí Aurobindo: "Prerodí sa, zrejme, nie malá frontálna bytosť, čo možno sklame tých, čo si predstavujú seba ako stále toho istého pána Duponta - najprv s galskou bedernou rúškou, potom v zamatových nohaviciach a nakoniec v riflách (čo by predsa len bolo fádne). Skutočný význam prerodu je hlbší, aj širší. Po smrti sa vonkajšia frontálna bytosť rozkladá. Všetky nahromadené mentálne vibrácie, ktoré nás obklopovali a neustálym opakovaním formovali naše mentálne ego, mentálne telo, sa rozpadajú a vracajú do všeobecného Rozumu. Rovnako vitálne vibrácie, ktoré tvorili naše vitálne ego, alebo vitálne telo, sa rozkladajú vo všeobecnom Vitálnom, tak isto ako fyzické telo sa rozkladá na svoje prírodné komponenty vo všeobecnej Hmote... Z jedného života do druhého za frontálnou bytosťou rastie duchovné... V rôznych životoch človek môže byť moreplavcom, hudobníkom, revolucionárom, kresťanom, mohamedánom i ateistom, no v každom živote sa v ňom bude prejavovať napríklad láska, energia, radosť, čistota len jemu vlastným spôsobom, čo dáva osobitný kolorit každému jeho konaniu. A v každom živote táto zvláštnosť jeho sebayvyjadrenia bude markantnejšia, čistejšia, širšia."¹⁴

** Ján 15:1 nájdete doslova "Ja som ten pravý vinič". V gréčtine *aletheia*, vinič, znamená zároveň *nezabudnuteľný*. Toto miesto má teda okrem vonkajšieho podobenstva ešte (aspoň) jeden vnútorný význam. Oba významy sa do slovenčiny nedajú preložiť súčasne.

KRISTUS AKO NEPORAZITEĽNÉ SLNKO (SOL INVICTUS) NA RÍMSKEJ MOZAIKE Z 3. ST. PODOBNOSŤ POHANSKÝCH SLNEČNÝCH KULTOV S RANOKRISTÁNSKYM OBRADOM (OČISTNÝ KÚPEĽ AKO SYMBOL ZNOVUZRODENIA, PODÁVANIE CHLEBA A VÍNA, HOSTIA V TVARE SLNEČNÉHO KOTÚČA) BOLA TAKÁ VEĽKÁ, ŽE CIRKEVNÍ OTCOVIA AKO JUSTÍN MARTÝR ALEBO TERTULLIÁN PÍSALI, ŽE "DIABOL NAPODOBŇUJE BOŽIE SVIATOSTI V MYSTÉRIÁCH POHANSKÝCH BOHOV".

PŮVOD TEJTO PODOBNOSTI AKO AJ VEĽKÁ POPULARITA MITROVHO KULTU NA ZAČIATKU LETOPOČTU ZOSTÁVA PRE HISTORICKÚ RELIGIONISTIKU ZÁHADOU.¹²

vycítili, že tak ako v makrokozme Slnko je niečo ako "ja" slnečnej sústavy, okolo ktorého obiehajú planéty, tak v človeku, v mikrokozme, "ja" je čiastočka veľkého JA, je s ním tej istej podstaty. "Tat tvam asi", "To si ty", "átman je brahman", večný princíp vo mne je ten istý, ako večný princíp v kozme.

Pre starých Indov však tento nesmrteľný princíp v človeku ešte nemal žiadne jasné kontúry, nebol individualizovaný, ale len neosobný; *átman* (ja mikrokozmu) splyva s neosobným *To* (ja makrokozmu). Tento sklon chápať vyššie ja ako neosobné absolútno pretrval v Indii bezmála do dnešných čias, najmä v učení *advaity*: *Ramakrišna* napríklad hovorí, že cesta individuálneho ducha (*džív-átma*) k dokonalému splynutiu s Univerzálnym duchom (*átma*), je ako

cesta bábiky z kamennej soli na dno oceánu: kým dôjde, stratí individualitu.

Vidíme, že ešte ani Budha nehovoril o nejakom individuálnom vyššom ja, ale len o nižšom ja, *egó*, ktoré sa po smrti rozpadá a o vyššej, ale bližšie neurčenej, neosobnej sfére *nirvány*. Budha nevedel o žiadnom nesmrteľnom vyššom ja, ktoré putuje životmi, ktoré sa učí a zhromažďuje skúsenosti - a preto ani nevidel v pozemskom živote žiaden zmysel. Nevedel o Kristovi v nás, lebo ten tam - v časoch pred Kristom - ani nebol. Ľudia nenachádzali pri pohľade dovnútra svoje individuálne vyššie ja.

Keď sa v sedemdesiatych rokoch joga smela cvičiť ešte iba v rámci telesnej výchovy, chodili sme v lete ráno o piatej do zarosenej trávy cvičiť v dejinách ľudstva najstaršiu známu rannú rozcvičku - *súrya namaskar*, pozdrav slnku. Vtedy niektorí "kresťania" poznamenávali na našu adresu, že uctievanie slnka je pohanstvo, že starí Indovia boli len "pohania". Nie, starí Indovia uctievali Krista takým spôsobom, akým to bolo vtedy možné; a uctievali ho v Slnku, teda tam, kde aj skutočne bol, predtým, než zostúpil na Zem.

Tak, ako stupeň za stupňom zostupoval kozmický Kristus až kým sa nenarodil vo fyzickej sfére, tak spolu s ním jedna iskierka nesmrteľného ohňa zostupovala zo slnka, kým sa nevtelila do nášho fyzického tela. Kúsok slnka sa individualizoval v nás.

Stále zreteľnejšie sa rysuje predzvesť Kristovho príchodu v slnečných kultoch a mystériách staroveku.* V druhom poatlantskom kultúrnom období, praperzskom, vstúpil Kristus do mentálnej sféry Zeme. A tu akoby v myšlienkovvej sfére ľudstva vyšlo slnko, ktorého jas sa odrážal v akomsi "kresťanstve pred Kristom", v ideológii veľkého Zoroastra** - "Zlatej hviezdy": Zoroaster po prvý raz hovorí o *Aura Mazda*, o veľkej Aure Slnka, ktorá(ý) sa blíži k zemi; kto-

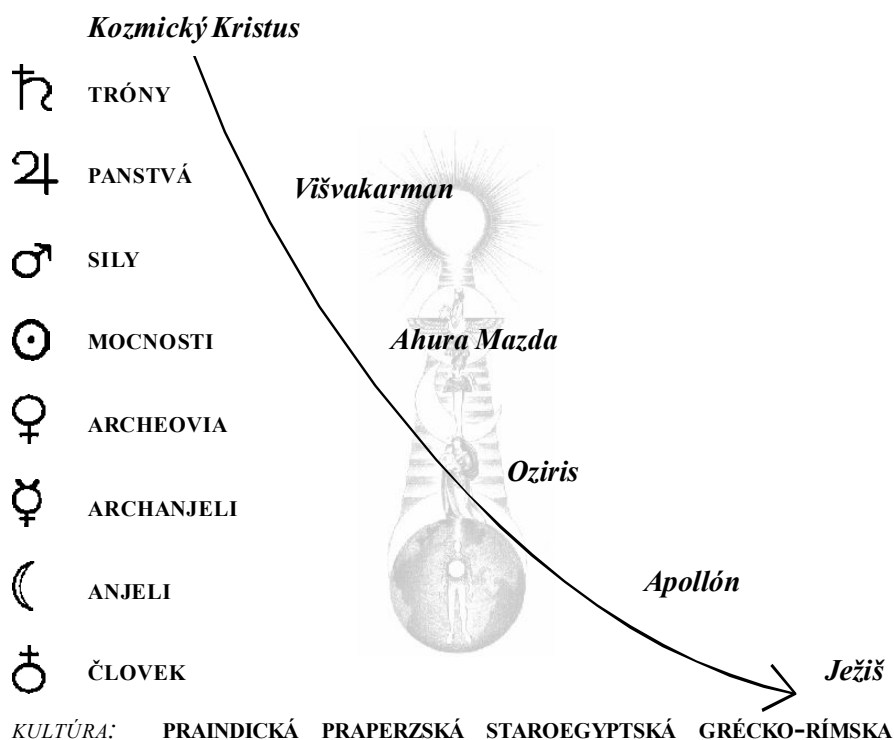
rého "spoznal svojou myslou ako prvého a posledného" (porovnaj "Ja som alfa i omega" - Zj 1:8); ako prvý hovorí o boji dobra a zla, o *Saošjantovi* - tom, ktorý má prísť, o poslednom súde, o premene a obnove sveta, o vzkriesení tela. Zoroastrizmus je aj jediný zo štyroch svetových náboženstiev (popri budhizme, islame a kresťanstve), ktoré dnes prakticky stratilo vplyv, pretože jeho "duch" sa "prevtelil" do kresťanstva.

V treťom poatlantskom kultúrnom období - egyptsko-chaldejskom - potom zostúpil Kristus až do *astrálnej* sféry Zeme. A tu sa prekrásnym spôsobom črtajú už celkom jasné kontúry Kristovej bytosti v akomsi "Kristovi pred Kristom" - v staroegyptskom slnečnom božstve *Ozirisovi*; a predzvesť panny *Márie* v staroegyptskej *Izide*. *Oziris*a, zradou jeho brata *Setha*, zavraždia a rozsekajú na kusy. Jeho manželka, *Izis*, však predsa akosi panensky od mŕtveho *Oziris*a počne a privedie na svet *Hora*. *Horus* je korunovaný za kráľa a tým *Oziris*a opäť vzkriesi k životu: "Usire! odišiel si, ale si sa vrátil; zaspal si, ale si precitol; umrel si, ale znova žiješ." ¹⁶ Porovnaj: "A bol som mŕtvy, ale hľa, som živý na veky vekov". (Zj 1:18) V jednom pozoruhodnom texte zo sarkofágu stojí: "Hy-niem v tebe a rastiem v teba", teda celkom v zmysle "On musí rásť a ja sa menšiť". (Ján 3:30)

"Usire sa stáva vzorom pre všetkých tých, ktorí dúfajú, že premôžu smrť... Podľa Usirovho príkladu a s jeho pomocou sa zosnulým podarí premieňať sa na »duše«, teda na dokonale integrované, nezničiteľné duchovné bytosti... Ide o odvážne valorizovanie smrti, ktorá je odteraz ponímaná ako akási povznášajúca transmutácia inkarnovaného bytia. Smrť završuje prechod z bezvýznamovosti do sféry významu. Hrob je miestom, kde sa dokonáva transfigurácia (sach) človeka, pretože mŕtvy sa stane Achom, »transfigurovaným duchom«." ¹

* V antickom Ríme to bol kult slnečného boha Mitru: "Vidíme, že mithraistický rituál vykazoval analógie s kresťanským kultom. Byla to rituálna očista pri zasväcovaní, analógie s biřmovaním a prijímaním, slavenie nedele (dies Solis, den slunce)... víra v posledný súd. Najväčším sviatkom v Mithrově kultu byl 25. prosinec, den zimního slunovratu... Na tento den byl později přenesen den narození Krista... Mithru ovšem s Kristem sblížovalo nejen narození, ale především jeho kosmické postavení jako prostředníka mezi Bohem a lidským pokolením... Mithra vzkřísí mrtvé a oddělí dobré od špatných... Důvody, které vedli Řím k přijetí mithraismu, lze dnes vysvětlit jen v domněnkách." ¹²

** Hovorí sa, že tri dni predtým, ako Zoroaster prišiel na svet, dedina tak žiarila, že obyvatelia ju opustili v domnienke, že je v plameňoch.

KRISTUS PÔSOBIL AJ VO VEĽKÝCH, TZV. POHANSKÝCH NÁBOŽENSTVÁCH PRED KRISTOM, KTORÉ TVORILI PREDSTUPNE, PRÍPRAVU KU KREŠŤANSTVU. TIETO NÁBOŽENSTVÁ BOLI INŠPIROVANÉ VŽDY DUCHOVNÝMI HIERARCHIAMI TEJ SFÉRY, KTOROU KRISTOVA BYTOSŤ PRECHÁDZALA PRI SVOJOM ZOSTUPE NA ZEM: STAROINDICKÉ SATURNSKÝMI DUCHMI VÔLE, PANSTVAMI A SILAMI; STAROPERZSKÉ SLNCOVÝMI MOCNOSTAMI (PERZ. AMŠASPANTOVIA); STAROEGYPTSKÉ A BABYLONSKÉ ANJELSKÝMI KNEŽATAMI, GRÉCKE ANJELMI A ARCHANJELMI ATĎ. TAK MÔŽEME POZOROVAŤ NIEČO AKO ODLESK BUDÚCNOSTI, PREDZVEŠŤ BLÍŽIACEJ SA KRISTOVEJ BYTOSTI V SLNEČNÝCH KULTOCH POHANSKÉHO STAROVEKU: V PERZSKOM AHURA MAZDOVI/MITROVI, V EGYPTSKOM OZIRISOVI A NAKONIEC V GRÉCKOM SLNEČNOM BOŽSTVE APOLLÓNOVI.

Oziris preberá od Rea aj funkciu sudcu mŕtvych, stáva sa Pánom spravodlivosti (podobne ako Kristus - Zj 1:18).

Vyššie sme už hovorili o tom, že egyptské predstavy o živote po smrti ponajprv neobsahujú žiadnu ozajstnú individuálnu nesmrteľnosť ducha, ale len akési predĺžené existovanie duše na zemi, v závislosti od múmie v hrobke. Zároveň sa tu však objavuje úplne protikladná idea - o skutočnej nesmrteľnosti ducha, nezávislého od tela, ktorý odchádza po smrti k hviezdám. *“Duše sa po smrti dostávajú na hviezdy a zdieľajú ich večnosť... smrť sa rovnala novému narodeniu, inak povedané, znovuzrozeniu v hviezdnom svete. V tom... bola obsiahnutá predstava, že mŕtvy musel byť počatý druhý raz.”*¹

Táto “hviezdna” nesmrteľnosť a nanebevstúpenie však boli najprv vyhradené len faraónovi, jeho manželke, resp. blízkym príbuzným: *“Oni sú stotožnení s hviezdami a nazývajú sa »oslávení«... Faraón ako jediný požíva solárnu nesmrteľnosť...”*^{*1}

Faraón nepodliehal pod právomoc Vládcu mŕtvych: *“Otváraš svoje miesto na Nebi medzi nebeskými hviezdami, pretože si hviezda... hľadíš ponad Usira, rozkazuješ nebohým, si ďaleko od nich, nepatríš medzi nich...”*¹⁷

V niektorých pasážach nachádzajú

* V starom Egypte sa zvykla za každým vyslovením faraónovho mena pripojiť aj formulka: “Nech žije večne!”.

me narážky na stotožnenie faraóna s Ozirisom: *“Tak, ako žije Usire, žije kráľ Unas, tak ako neumiera Usire, neumiera ani kráľ Unas”*¹⁸

Popredný rumunský religionista, *Mircea Eliade*, sa podivuje nad touto zvláštnou protikladnosťou staroegyptských predstáv o živote po smrti: *“Nachádzame tu istú opozíciu medzi paralelnými a niekedy antagonistickými koncepciami. Väčšina formu-*

Ľudské duše pochádzajú zo slnka.

Leonardo da Vinci

*lácií dôrazne opakuje, že faraón nemôže umrieť; iné texty však ubezpečujú kráľa o tom, že jeho telo nepodľahne rozkladu. Ide podľa všetkého o dve rozličné, ešte nedostatočne integrované náboženské ideológie.”*¹

Nachádza sa tu však skutočne nejaký ozajstný rozpor? Na tomto príklade opäť vidíme, ako sa religionistika dostáva do slepých uličiek a nevysvetliteľných rozporov, keď nechce vidieť za náboženskými predstavami a ideami nejaké ozajstné skutočnosti, ale práve vždy len prázdne predstavy.

V staroegyptskej kultúre priemer-
ný človek prežíval sám seba na úrovni duše pociťovej, ktorá je úzko spojená s astrálnym telom; teda s jednou z tých zložiek osobnosti, ktoré sú ešte viazané na telo, a smrťou sa rozpadajú. Starý Egyptan sa so svojou poci-

tovou dušou stotožňoval. Nemohol tak vnímať seba samého inak, než tak, že jeho osobnosť po smrti, resp. po druhej smrti (po rozpade múmie) mizne.

Vieme však aj to, že **v každej epoche existujú zasvätení, ktorí môžu stáť až o dva stupne duchovne vyššie ako priemer, sú teda o celé dve kultúrne obdobia popredu pred ostatnými.** Faraón, ako vládca a zároveň najvyšší zasvätenec, mohol teda už v tom čase stáť na úrovni duše vedomej, ktorá sa už otvára nahor, k duchu, odkiaľ mu do nej vžarovalo tušenie jeho večnej individuality. Obyčajný starý Egyptan nemal ešte vyvinutú dušu rozumovú ani vedomú (ba a cheybi); ale mohol ich získať, keď sa stal Ozirisom. Preto Eliade píše, že *“v textoch Starej ríše sa hovorí len o ba faraónov. Inak povedané, Egyptania raného obdobia nemali ba. Mať ba sa stalo všeobecným javom až od Prvého prechodného obdobia.”*¹

Faraón tu teda skutočne mal podiel na nesmrteľnosti ako prvý už vtedy, keď tu pre obyčajného Egyptana ešte byť nemohla. Len on dokázal nestratiť vedomie vo sfére hviezd. S pokračujúcim vývojom sa *“Oziris postupne stáva vzorom nielen pre panovníkov, ale aj pre každého jednotlivca”*¹, čo sa v egyptológii nazýva procesom “osirizácie” alebo “demokratizácie Usira”.

Na základe tej istej zákonitosti mohol aj Zoroaster ako prvý hovoriť

o *Saošjantovi* (Spasiteľovi). Ako najväčší zasvätenec perzskej epochy mohol vnímať dve kultúrne obdobia dopredu - teda až po epochu grécko-latinskú. Lebo to, čo sa v jednom kultúrnom období pripravuje v mentálnej sfére, to sa v nasledujúcom kultúrnom období odohráva v astrále a to sa v ďalšom kultúrnom období uskutoční fyzicky. Zoroaster mohol teda vidieť v mentálnej sfére narodiť sa Krista, ktorý sa fyzicky narodil až o dve kultúrne obdobia neskôr.

Tu - uprostred grécko-latinskej kultúry sa potom Kristus narodil na zemi. Vianoce v Betleheme boli predzvesťou vianoc v duši každého jedného z nás. Až odteraz mohli mať ľudia pri pohľade dovnútra už nielen tušenie, ale po prvý raz aj jasný zážitok svojej nesmrteľnej, vyššej individuality, ono "*nieja ale Kristus vo mne*" (Gal 2:20), ktoré sv. Pavol zažil na svojej ceste do Damašku a po čom "*na tri dni oslepol, nejedol ani nepil*". Tu opäť svätý Pavol zažil po prvý raz niečo, čo bude pre široký kruh ľudí aktuálne až o dve kultúrne obdobia neskôr - v slovanskej epoche, ktorá má za úlohu vyvinúť *duchovné ja* - onoho "Krista v nás".

Slovania budú žiť tak, že sa nebudú dívať na veci z perspektívy svojej vlastnej osoby, ale budú nad sebou cítiť prítomnosť nádhernej bytosti, a budú sa učiť dívať na svet jej očami - celkom v zmysle Pavlovho "nieja ale Kristus vo mne". Budú sa krok za krokom učiť presúvať ohnisko svojho vedomia zo svojho nižšieho do svojho vyššieho ja; a nedívať sa na veci z pohľadu svojej fyzickej osoby, ale z hľadiska nadosobných hodnôt, čiže "sub speciae aeternitatis". Slovonom prípadne tá krásna úloha po prvý raz precitnúť vo večnosti a zadívať sa na svet očami svojho anjela.

Zhrňme to podstatné: ***Predkresťanské a predárijské* národy v skutočnosti nikdy nehovorili a ani nemohli hovoriť o reinkarnácii, ale len o tzv. astrálnej metempsychóze***

AKO SA NAŠE VYŠŠIE JA UČÍ A RASTIE, OSAMOSTATŇUJE SA Z NÁRUČIA SVOJHO ANJELA, AKO DIEŤA SA RODÍ Z LONA MATKY.

(*palingenéze, odovzdávaní psychických síl*); pritom tie, ktoré stáli na stupni nižšom ako je duša rozumová, pripúšťali aj metempsychózu do zvierat a rastlín. Tie najprimitívnejšie ná-

Človek sa líši od zvierat a koniec koncov iba tým, že má Krista.

Hegel

rody potom hovorili len o "sťahovaní životného dychu", *many* alebo *oren-dy* do všetkého možného.

Národy a kultúry, ktoré prežívali hlavne svoju astralitu, napr. v starom Egypte alebo v Indii, cítili v sebe prúdiť tie isté vášne a pocity ako vo zvieratách. Avšak také náboženstvo ako *katolícka cirkev* - je celkom stavané pre človeka na stupni *duše rozumu a srdca* (tieto rozdiely možno najkrajšie vnímať z charakteru architektúry chrámov a katedrál). Na tomto stupni sa človek po prvý raz stotožňuje prá-

ve už s niečím, čo zvieratá nemajú: s rozumovou dušou (*anima intellectiva*). Na astralitu (*anima sensitiva*) sa díva ako na nižšiu zložku v sebe, ktorú chce práve svojím rozumom ovládať (preto tá posadnutosť kresťanských svätcov a rehoľníkov ovládanim svojich vášní). Ostro vníma svoju "dôstojnosť" a nadradenosť nad zvieratá. Je samozrejmé, že z tejto perspektívy už nemôže hovoriť o prevtelení "seba" do zvierat, resp. si musí uvedomiť, že predtým vôbec nešlo o žiadne prevteľovanie, ale len o astrálne spojnice, vplyv psychických síl z kolektívneho podvedomia - t.j. "pokúšanie diabla".

Pretože však ešte nie je na stupni duše vedomej, netuší nič o svojom ozaistnom, vyššom ja, ktoré *skutočne* prechádza viacerými životmi. Katolík sa na svoje vyššie ja díva ako na svojho anjela, bytosť, ktorá je nad ním a ktorá ho vedie za ruku. Katolicizmus nemôže, naozaj nemôže zo svojej pozície hlásať reinkarnáciu: tú indickú už nie - a tú slovanskú zase ešte nie!

Preto sv. Augustín - po dlhoročnom uvažovaní o reinkarnácii - sformuloval katolícku náuku konečne tak, že "človek" sa nereinkarnuje (veď duša rozumová sa ani nie!) - ale onú "*gratia praeveniens*", teda to, čo prichádza človeku z minulosti "k dobru" alebo "k zlu", mu prináša jeho anjel. Lebo anjel zastupuje, supluje naše vyššie ja, kým sa toto zrodí!

Preto má *Helena Petrovna Blavatská* vo svojom *Kľúči k teozofii* jednu veľmi mäťucu vetu, že totiž "*v kresťanskej teológii sa (reinkarnujúce) ego nazýva anjelom, ktorého nám Boh dáva, keď sa narodíme, aby »chránil našu dušu«*".¹³ Naše vyššie ja nie je náš anjel; ale je v náručí nášho anjela asi tak, ako dieťa pred narodením v lone matky. Vyššie ja človeka na úrovni duše rozumovej nie je zatiaľ v duchovnom svete samostatnou bytosťou, ale splýva s jeho anjelom. Anjel ho v duchovnom svete takpovediac "poslepiačky vedie za

* Ak chceme pochopiť, kde sa v Indii ako v árijskej kultúre vzala myšlienka prevteľovania do zvierat, musíme si uvedomiť, že hinduizmus je výsledkom tisícročnej syntézy árijských a neárijských prvkov: šamanizmus a animizmus, ktoré sú dedičstvom predárijského obyvateľstva Indie a árijská idea putovania nesmrteľnej individuality sú tu spletené do jedného kľbka: "*Stěhování duší do zvířat, rostlin a nerostů a různá tomu podobná východní »okultní« tajemství, nelze označiti za plody árijského ducha.*"²

** Tak čo tu potom vlastne zostáva, čo sa reinkarnuje? Kým sa nezrodí onen Kristus v nás, tak - prísne povedané - nič. Naše nižšie ja sa *neprevteľuje*; a naše vyššie ja sa ešte vôbec *nevteluje*, ale je u anjelov. Naše vyššie ja zatiaľ nie je *vtelené* v nás, ale sa iba vznáša *nad* nami a *zostupuje* k nám. Veď keby už bolo v nás, už by sme neboli viac naším nižším ja, ale vyššie ja by bolo naším obyčajným ja - a z nás by žiarili všetky cnosti.

ruku”, takže je od neho neodlíšiteľné, kým je ešte malé, asi tak ako embryo alebo novorodeňa nechodí, než tam, kde chodí jeho matka a nerobí nič, než to, čo s ním robí jeho matka.

Ako sa toto vyššie ja samo učí a rastie, osamostatňuje sa postupne od svojho anjela, až kým ho tento prepustí celkom na slobodu. Tu človek precitá vo svojom vedomí medzi anjelmi ako medzi seberovnými. Dovedy je tu však jeho vyššie ja len ako *zárodok*, ako idea, myšlienka v myslí jeho anjela. **

Z človeka, ktorý žije celým svojím vedomím vo svojej nižšej osobnosti, nezostane po smrti skutočne nič, celý sa rozplynie do ničoty, ako hovorí Budha - ale to najlepšie z neho, zlaté zrnká, zostávajú v kauzálnom vedomí anjelov, ktorí s prihliadnutím na to v ďalšej inkarnácii poskladajú novú osobnosť. Človek bez vlastného vyššieho ja zostáva medzi inkarnáciami takpovediac len “v pamäti svojho anjela”. Ale keby tento anjel snád' niekam odišiel, alebo zmizol ešte skôr, ako sa vlastné vyššie ja človeka v duchovnom svete osamostatní, tak by toho človeka viac nebolo.

Teraz budeme môcť pochopiť dokonca aj to, prečo ešte arabskí filozofi tak vážne polemizovali o tom, či človek existuje po smrti v duchu ako individualita, alebo splyva s tzv. *aktívnou inteligenciou* (al- 'akl al-fá 'il) *mesačnej sféry* - čiže s anjelmi. Mohamed aj kresťanské cirkvi síce už hlásali osobný vedomý život v nebeskom kráľovstve - ale to len ako náš smer a cieľ! Preto keď v 14. storočí došlo k onomu historickému sporu medzi *Tomášom Akvinským* a *Ibn Rušdom* o individuálnu existenciu duše po smrti - vyjadril sa Tomáš Akvinský nie tak, že Ibn Rušd nemá, ale že *nesmie* mať pravdu! Lebo pokiaľ aj Ibn Rušd mal pravdu, Akvinského pravda bola predsa väčšia ako pravda Ibn Rušda; lebo tá Rušdova vyjadrovala len to, čo v prítomnosti je; ale tá Akvinského hovorila o tom, čo *má byť*! Rušdova pravda bola len pravdou prítomnosti, Akvinského pravdou budúcnosti; preto dostala prednosť.

Z uvedeného dôvodu sa aj katolícka cirkev stále díva na svojich veriacich ako na *duchovne nesamostatné* “ovečky”, ktoré musia len poslú-

Je reinkarnácia démonický výplod fantázie?

Povedali sme si už, že tie predkresťanské a predárijské národy, ktoré nevedeli o existencii *duchovného* sveta a o tom, že človek má nesmrteľnú duchovnú individualitu, nevedeli a nemohli nič vedieť ani o reinkarnácii; ale hovorili vždy len o *metempsychóze*, sťahovaní psychických síl, many a pod. Preto sa každé ušľachtilejšie náboženstvo (vrátane budhizmu) ako aj každá pravá ezoterika od *tejto* reinkarnácie dištancovali.

Špiritizmus, channeling, regresná hypnoterapia, “jasnovidnosť”, ufo-kontaktérstvo, slovom najmenej tri štvrtiny všetkých tých rozmanitých javov, ktoré sa niekedy zahrňujú pod široký pojem *new age*, si predstavujú reinkarnáciu ako návrat *osobnosti*.

Návrat *osobnosti* je však ilúziou. Vo všetkých takýchto prípadoch sa v skutočnosti nekomunikuje s *duchom* zomrelého, ale len s pozostatkami jeho *psychických* síl; po odchode jeho duchovnej individuality však s opustenými psychickými schránkami, kým sa celkom nerozpadnú, manipulujú už úplne iné bytosti, ktoré sa v kresťanstve nazývajú *luciferskými* bytosťami. Nieže by tieto bytosti chceli vždy len zlé alebo nikdy nehovorili pravdu, to nie; ale ich názory a impulzy sú vždy nejakým spôsobom deformované, jednostranné, polopravdivé. A podľa toho to aj s celou ezoterickou subkultúrou, ktorá na týchto luciferských bytostiach stavia, tak aj vyzerá.

V Sophii 11 sme už vysvetlili, že v súvislosti s rozvojom *duše vedomej* a vedomia individuálnej zodpovednosti, ako hlavnej úlohy tejto kultúrnej epochy, začína človeku svitať povedomie o jeho večnej individualite a tým aj o reinkarnácii; *duša vedomá si potrebuje ujasniť seba samú ako bytosť prechádzajúcu viacerými vteľnami*, inak sa so svojim obrazom o svete a o sebe samej dostáva do krízy,

ktorá sa stáva brzdou jej ďalšieho duchovného pokroku. *A luciferské bytosti teraz tejto potrebe, ktorá sa rodí v povedomí ľudstva, vychádzajú v ústrety tým, že ponúkajú nie reinkarnáciu, ale onú pseudo-reinkarnáciu, ktorá vo svojej podstate nie je ničím*

iným, ako krokom naspäť k znovuoživeniu niekdajšieho šamanizmu a animizmu.

To platí - pri všetkej úcte, ale treba to povedať - aj o transpersonálnej psychológii - ktorá je inak veľmi vítanou protiváhou proti hrubozrnnému materializmu - že s jej pracovnými metódami - ktoré sú znovuoobjavením indiánskeho, černošského a sibírskeho šamanizmu v 20. storočí - sa *nemôže* dostať do duchovného sveta, ale vždy len do neviditeľných sfér tohto hmotného sveta; čoho filozofickým dôsledkom *nemôže* byť nakoniec nič iné, ako návrat k arabskému monopsychizmu; teda k tomu, že človek nemá duchovnú individualitu, ale je spolu so zvieratami, rastlinami a celou biosférou prestúpený len akýmsi spoločným (transpersonálnym) psychickým. Avšak stotožňovať človeka s jeho nižšími, jemnomotnými zložkami, ktoré má spoločné so zvieratami, znamená vo svojich dôsledkoch popieranie morálnej bytosti človeka, ignorovanie onoho “Krista v nás”. Transpersonálna psychológia, keby že mala zostať len tak, ako teraz je, bola by vlastne len prechodom od hrubomaterializmu k jemnomaterializmu, ale nie k duchovnosti.

Všimnite si, milí čitatelia, ako blízko sú teraz už naše slová k slovám pátra *Antona Hlinku*, ktoré sme uverejnili v *Sophii 10*: “*Reinkarnácia je démonický výplod fantázie spred tritisíc rokov, ktorý podkopáva každé skutočné náboženstvo a vieru v osobného Boha*”. S tým rozdielom, že za tými našimi slovami je závažná studnica poznania všetkého toho, čo sme tu povedali. Tak je to, najmilší moji čitatelia, s Pravdou. Sophiine slová sa nakoniec líšia od slov pátra *Hlinku* len o vlások. Ale či to nestojí za to, prísť na to, čo nám bolo tak dlho hlásané, vlastným poznaním?

Pravdivé slová sa podobajú svojmu protikladu. Lao-c'

chat' a byť vedené; t.j. nepočíta s existenciou vlastnej duchovnej individuality človeka. Nehovorí o *duchu človeka*, ale len o Svätom Duchu, ktorý pôsobí v duši; lebo anjel supluje vyššie ja človeka, kým sa v ňom nezrodí Kristus. Treba povedať, že z hľadiska vývojového stupňa duše rozumu a srdca, na ktorom sa väčšina obyvateľov Slovenska stále ešte nachádza, je to čosi celkom oprávnené. Nie je to však oprávnené z hľadiska budúcnosti, z hľadiska *výchovy* do budúcnosti!

Preto keď tu my, v Sophii, hovoríme o reinkarnácii, sme si (na rozdiel od veľkej väčšiny ostatných) vedomí, že hovoríme o niečom, čo takpovediac ešte nie je pravdou v plnom zmysle slova; resp. začína to byť pravdou ešte len pre niektorých z nás. Pretože všetko, čo v Sophii robíme, je prípravou na slovanskú kultúru, v ktorej mystériá *Sofie* budú mať kľúčovú úlohu. A všetky pravdy, ktoré Sophia prináša, sú pravdivé a pochopiteľné len až z perspektívy *duchovného ja* (strieborných Popoluškiných šiat). Tak reinkarnácia začne byť v skutočnosti aktuálna až v budúcich tisícročiach - v slovanskej kultúre, keď sa ľudia začnú stotožňovať so svojou večnou individualitou! Potom nebude viac predmetom sporov, ale živou skutočnosťou, vlastným zážitkom, neodškriepiteľným ako slnko na oblohe.

Ľudia dnes chodia za jasnovidcami, médiami a ufo-kontaktermi pýtať sa: "Kto som?", "Aká je moja životná úloha?". Nevedia *kým* sú, *či* sú ani *načo* tu sú; *nemajú* zážitok svojho vyššieho ja. Ten im majú nahradiť jasnovidci. Lenže pýtať sa niekoho druhého na vaše vlastné ja - to zásadne nemá zmysel! Povedzte, keď vám nejaký jasnovidec alebo veštica povie, kým ste a čo máte robiť, alebo keď pri hypnotickom regrese alebo holotropnom dýchaní zažijete svoje "minulé životy" - či to stačí, aby sa vo vás vytvorila tá istota, ktorú potrebujete na to, aby ste sa podľa toho mohli v živote v tých najvážnejších veciach rozhodovať? Či nepôjdete opäť za druhým, tretím a piatym jasnovidcom, na desiate a pätnáste holotropné a hypnotické "ležanie", aby ste si potvrdili, či je to pravda - a nedostanete zakaždým iné, protichodné informácie?

Vy nemôžete svoje pravé *ja* nájsť vonku, vo fyzickej sfére, ale ani *vonku* v kolektívnej astralite - tam žiadne ja nie je! Môžete ho nájsť iba v duchu; keď sa doň vedome prebudíte. Slovanskému človeku bude v duchu pred očami planúť obraz tejto nádhornej a ušľachtilej bytosti tak mocne, že nebudú môcť než povedať: "Ty si tisíckrát pravejším mojím ja ako ja sám!" Akékoľvek pochybnosti o tom, *kto som* alebo *čo mám robiť* sa v tej chvíli stanú celkom bezpredmetné, lebo tento človek bude už aj tak rozhodnutý: "akže nemám byť *taký*, ak sa nemám usilovať byť týmto cnostiam podobný - tak potom sa mi nechce žiť vôbec!" Rozumiete? Lebo to bude zážitok *neoddeliteľný* od nás, niečo, čo pre nás ani *inak nie je mysliteľné*. Po prvý raz človek zažije *svoje ja svojím ja*; jednoducho tým, že sa duchovne prebudí. *To* bude potom *poznanie*, nielen *informácia*. Všetky ostatné zážitky, čo k nám prichádzajú zvonku, a je jedno či cez fyzické alebo astrálne telo, sú len *informáciami*,

**Toho dňa, keď sa živí na-
učia vkladať svoj život do to-
ho, čo v nich nemôže zomrieť,
nebude viac mŕtvych.**

Maeterlinck

a ak nie sú poznaním v našom vlastnom ja, sú od nás *oddeliteľné*. Informácie, ktoré získate cez ufo-kontakty, jasnovidcov, automatickým písaním - ako viete, že sú pravdivé? Ako vôbec môžete vedieť s istotou, či nejaká informácia je pravdivá, ak nie ste od začiatku do konca *sami* jej tvorcom, ak nie je vašim *vlastným poznaním*? Ak sa tu pred vami odrazu objaví mimozemšťan a povie: "Vy ste ten a ten a Vašou životnou úlohou je robiť to a ono!" - tak ako viete, či to je pravda? To nie je *vaše* poznanie! Povie: "Mám *vlastný* zážitok, *sám* som zažil, ako mi to povedal!" Dobré, ale ste ochotní kvôli *tomu* preorientovať celý svoj život? Skočíte za to do ohňa? To nemáte obavu, že onedlho príde nejaký druhý mimozemšťan alebo pozemšťan a povie niečo iné? A zase nebudete vedieť, čo chcete a kým ste. Slovanský človek bude vedieť *kým je*. Akákoľvek snaha pomýliť takého človeka zvonku, aby nebol sám sebou, zostane neúčinná; uvidí

pred sebou v duchu veľkolepú panorámu dejín jedného duchovného ideálu, pravzoru, ktorý je individuálny a predsa sa vinie celými dejinami, a teraz planie nad jeho čelom ako iskra večného ohňa. A títo ľudia, nepodplatiteľní, nezastrašiteľní, vznešení, ktorí budú mať toľko lásky, že budú chcieť jeden za druhého zomrieť, položia v budúcich tisícročiach základy celkom novej kultúry - kultúry Slovanov.

Azda teraz pochopíte, milí čitatelia, že bola potrebná taká dlhá príprava (od jari 1996 do jesene 1997), aby sme tu nakoniec mohli povedať tri jednoduché vety: ***Skutočná reinkarnácia, ak ju nemáme zamieňať s metempsychózou primitívnych národov, je mysliteľná jedine až v spojitosti s kresťanstvom. Ale skutočne aktuálna začína byť až v epoche Slovanov. Lebo to večné, čo putuje, je onen "Kristus v nás", ktorý sa ešte len má narodiť.***

¹ Mircea Eliade: Dejiny náboženstiev predstáv a ideí I. Agora, Bratislava, 1995.

² Jan Kefer: Syntetická magie. Trigon, Praha, 1991.

³ Vojtech Zamarovský: Bohovia a králi starého Egypta. Mladé letá, Bratislava, 1986.

⁴ Bhagavadgíta neboli Zpěv Vznešeného. Lyra Pragensis, 1989.

⁵ Swami Vivekananda: The complete works IV. Advaita Ashrama, Calcutta, 1989.

⁶ Josef Wolf: Poslední předkové pravěku. Svoboda, Praha, 1970.

⁷ Čestmír Loukotka: Náboženství indiánů. Vesmír, Praha, 1926.

⁸ Jan Máchal: Bájessloví slovanské. Votobia, Olomouc, 1995.

⁹ Hadócht Nask, Jašt 21-22

¹⁰ Homéros: Odysseia. Slovenský spisovateľ, Bratislava, 1966.

¹¹ Egon Bondy: Středověká islámská a židovská filosofie. Vokno, 1995.

¹² Růžena Dostálová, Radislav Hošek: Antická mystéria. Vyšehrad, Praha, 1977.

¹³ Helena Petrovna Blavatská: Klíč k theosofii. Stratos, Praha, 1995.

¹⁴ Satprem: Šrí Aurobindo alebo putovanie vedomia. Shambala, Opava, 1994.

¹⁵ Herodotos: Dějiny (IV.93). Praha, 1972.

¹⁶ Texty pyramid 1004 a nasl.

¹⁷ Texty pyramid 251.

¹⁸ Texty pyramid 167 a nasl.

STVOŘENÍ SVĚTA A ČLOVĚKA

v POZNÁNÍ duchovní vědy

Dokončení z *Sophie 14*

V tomto bodě se dostáváme k místu, kde se naskytá možnost srovnání toho, co vypovídá o stvoření světa a člověka duchovní věda a co zjevuje ve svých mohutných obrazech biblická Genese. Především je třeba si uvědomit, že to, co se odehrává v sedmi dnech stvoření, není nic smyslově vnímatelného. Není to tvoření fyzického světa, ale jsou to ještě nebeské dějiny, vnímané z nadmyslového zření. Jsou to jen obrazy, které mají opět vyvolat nadmyslové zážitky, z nichž vyplynuly. Nelze je chápat proto naivně materialisticky, jak se donedávna v církevních kruzích dalo a mnohde ještě děje. V tom případě musí nutně dojít ke konfliktu s materialistickou přírodní vědou.

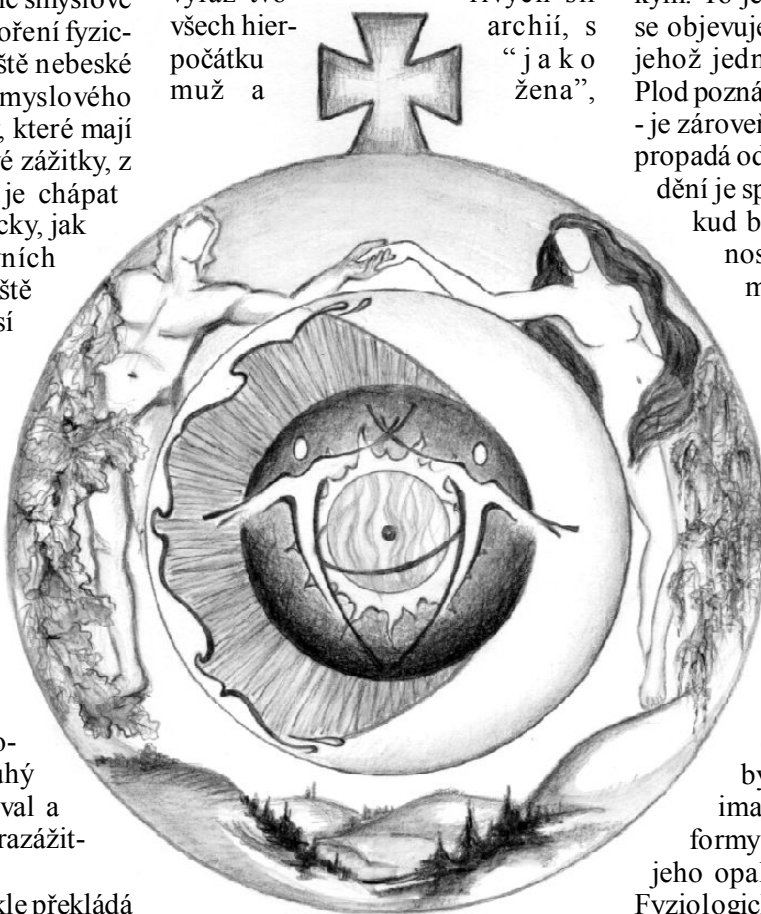
Nejde tu však pouze o obrazy, ale svůj význam mají i slova a hlásky, které jsou seskupeny tak, že přímo už svým zvukem vyvolávají příslušný obraz: *“Berešit bárá elóhím et haššamajim vét haárec”* - V prapočátku stvořili božové nebe a zemi. Již pouhý zvuk těchto slov rezonoval a probouzel v lidské duši prazážitky stvoření.

Výraz *elóhím* se obvykle překládá jako *Bůh, Hospodin*. Ve skutečnosti však jde o množné číslo od *eloah*, - ve vědomí zřícího to bylo množství božských bytostí - hierarchie, o nichž mluví duchovní věda. *B.rešith* je počátkem této Země (tedy 4. stupně vývoje). Slovo *bárá* znamená tvořivé přemítání, rozpomínání - všechno, co se odehrává v šesti “dnech” stvoření je vlastně znovu probouzením, tj. opakováním předchozích stavů, jak jsme si tu popisovali: starého Saturnu (temnota); starého Slunce (“budiž světlo”); starého Měsíce (rozdělování vod, rostliny a zvířata jsou tvořeny

ZDENĚK VÁŇA

podle “druhů”, tj. ještě ve své étherné, nadmyslové podobě).

Teprve šestého dne přichází něco nového: vyšší zvířata, vázaná na pevnou zemi, a jako dovršení všeho člověk - bytost “k obrazu božimu”, jako výraz tvořivých sil všech hierarchií, s počátku “j a k o muž a žena”,

tj. ještě s nerozděleným pohlavím a smyslově ještě nevnímatelný. K rozdělení obou principů dochází později (2. kapitola Genese) ve stavu “spánku”, tj. při sestupu do pozemského vědomí, který je zároveň zatemňováním původního božského vědomí. “Adamovo žebro” je obrazem toho, co má člověk ve svém nitru (nedá se tu mluvit ještě o kostře) a co se nyní z něho odlučuje a stává jeho protějškem.

O podstatě “pokusení a pádu do hříchu” jsme se již zmiňovali. Začíná

rovněž ještě jako nadzemská událost, ale zároveň jde o proces, který se táhne celými dějinami lidstva: Sestup do zemského elementu probudil člověka k vědomí já. Tento dar já je však dvojsečný - vzhledem k podobnosti s bohy je též dána možnost postavit se proti božské vůli, stát se egoistickým. To je ono jablko, jehož obraz se objevuje i v pohádkách - jablko, jehož jedna polovina je otrávená! Plod poznání - rozlišování dobra a zla - je zároveň plodem smrti, již člověk propadá odloučením od božství. Vědění je spojeno s odumíráním. Pokud byl člověk pouze v nevinosti stromu života, byl mimo dobro a zlo i mimo sféru smrti. Na cestě k zemi se člověk odlučuje od “stromu života”, odumírá životu a “strom poznání” se proměňuje z nevědomé skutečnosti ve vědomou stínovost, tj. strom poznání usychá: původní živé myšlení se proměňuje v mrtvý intelekt, stínovou abstrakci.

Svědce v podobě hada s lidskou hlavou, jak bývá často vyobrazován, je imaginací duchovní lidské formy na starém Měsíci a při jeho opakování v lemurské době. Fyziologicky se tato forma zrcadlí v člověku ve tvaru mozku s míchou - nyní vědomý orgán poznání a zároveň obraz hada v člověku. Je to zároveň sféra, ve které působí Lucifer, opozdilá bytost starého Měsíce - a proto i ta je vyjádřena touto imaginací. Je pozoruhodné, jak ve starých mýtech měl had význam zároveň dobrý i zlý: v Řecku byl atributem Demétér, Hermovým i Asklepiovým, zároveň však obrazem zla u Erinyí nebo Medusy; ve starém Egyptě zdobil sluneční korunu faraonovu (Lucifer = Světloňoš), ale byl také znamením Tyfonovým, jenž usmrtil Osí-

rida. Člověk cítil, že bytost, kterou zobrazuje, je v kosmických silách opozdílá, zároveň však silou, která působí tvořivě v novém bdělém vědomí já - jako světlo pozemského poznání.

“Pád” byl vlastně nutným děním ve vývoji lidstva. Vlna spočívá v sobecké pudovosti, ženoucí lidské já k předčasnému poznání, kdy člověk není ještě duševně zralý k samostatnému rozlišování dobrého a zlého. Kleśá proto hlouběji do pozemské hmoty, než by měl. To je ono “vyhnání z ráje”, který nebyl na zemi, ale v étherné sféře života. Do této sféry vstupujeme každou noc, když usínáme. Její bránu však střeží cherub s plamenným mečem - strážce prahu, který zabráňuje každému vstoupit do duchového světa - vrátit se ke stromu života - pokud pro to nedozraje a nevyrovná účinky pádu. Setkání s ním v meditaci však zároveň znamená poznání vnitřní reality obrazů Genese.

Uschlý strom poznání se může opět oživit (tj. spojit se stromem života) a zazelenat, jestliže člověk přijme Kristův impuls a promění jím chladný, odumřelý intelekt v živou moudrost nazíravého, čistého myšlení. To také naznačuje - kromě jiného - symbol kříže s růžemi.

Vraťme se však nyní k dalšímu vývoji člověka, jak jej sleduje duchovní věda.

Velký mezník ve vývoji Země i člověka představuje 4. období Země - *atlantské*. O Atlantidě bylo už napsáno mnoho knih - vážných i méně vážných - duchovní věda však její existenci potvrzuje, a to tam, kde ji jako ostrov Poseidónův uprostřed Okeánu hledal spolu s egyptskými kněžími už Platón; také jeho datování zániku do 9. tisíciletí souhlasí přibližně s geologickým datováním konce doby ledové, který se v jižních končinách projevoval jako *pluviál* - období dešťů a záplav. O tom, že zánik Atlantidy byl světovou a ne nějakou lokální záležitostí, např. pouze v Mezopotámii nebo na řeckých ostrovech, svědčí velké rozšíření pověsti o potopě - od amerických Indiánů až po Asii.

V první polovině atlantské doby byla země ještě z tvárné, proměnlivé substance, teprve od poloviny se plně prosazuje její mineralizace, což se tý-

ká i tělesnosti člověka. Teprve od této doby se také objevují první kosterní zbytky - zprvu však jen vedlejších vývojových článků (pithekanthropus, sinanthropus, neandertálci apod.), tj. bytostí, které předčasně sestupují k zemi a vytvářejí pevnou kostru.

Nemůžeme si představovat, že by vědomí atlantského člověka se podobalo našemu: jeho smyslové vnímání bylo nejasné, vědomí probíhalo ve snových obrazech, ve spánku ve spojení s božskými bytostmi, za dne v niterném spojení s přírodou, v níž prožíval projevy bohů. Jeho řeč odrážela přírodní procesy a měla proto magickou sílu, jíž člověk ovládal síly života, růstu a rozmnožování.

Velký význam měla mystéria - duchovní centra, kde byly přejímány impulsy z božského světa pro vývoj lidstva a kde byli vychováváni nositelé těchto impulsů - zasvěcenci. Hlavním cílem vývoje atlantského lidstva byl vývoj vlohy k já, k indivi-

***Na počiatku Boh rozdelil
Človeka na ľudí, aby si mohli
byť navzájom nápomocní;
práve tak, ako rozdelil ruku
na prsty, aby lepšie plnila svoj
účel.***

Ralph Waldo Emerson

dualitě. To bylo posláním centrálního mystéria slunečního, zatímco planetární mystéria ovlivňovala utváření étherného a fyzického člověka - tak vznikaly zárodky pozdějších ras.

Zánik Atlantidy byl historickou událostí, způsobenou zejména geologickými posuny kontinentů, zároveň se s ní však dovršují účinky pádu, definitivní sestup člověka do dnešní zhutněné formy. Nejvyšší zasvěcenec Atlantidy *Manu*, jehož jméno zachovala indická tradice a který odpovídá biblickému *Noemovi*, odvádí nejkročilejší část atlantského lidstva do střední Asie, kde se vytvořilo jádro poatlantského vývoje, jehož centrum se pak postupně posouvalo od Východu na Západ.

Jeho první fázi představuje *praindická* kultura, pro níž byla příznačná ryze náboženská duchovnost, cele obrácená k duchovnímu světu, pro níž pozemská skutečnost byla jen iluzí - *máyá*. Tento postoj se spolu s vě-

děním o reinkarnaci uchovával i do pozdější doby, vlastně do jisté míry až dodnes. Zásadním obratem byla následující fáze *praperské* kultury, vědomě a aktivně obrácené k zemi, k jejímu obdělávání, jež se stává v učení Zarathuštrově svatou povinností. Člověk začal uchopovat pozemský svět, zakládá hospodářský život, jehož archeologickým dokladem jsou první neolitické zemědělské kultury Předního Východu.

Ještě v praperské době se v Mezopotámii vyvíjela sumerská kultura, jež představuje jakousi přípravu *babylónské* kultury, která spolu s *egyptskou* kulturou tvoří 3. fázi poatlantského vývoje. Člověk této doby už ztrácí postupně své nadsmyslové schopnosti, obrací se ke smyslovému světu, odkrývá jeho zákony, v nichž hledá zjevení duchovních mocí. Vznikají tak první vědy - matematika, geometrie, astronomie, chemie (či spíše alchymie) a z nich vyplývající technické schopnosti, zvl. v architektuře a v umění. Kulturní vývoj dostává impuls vytvořením obrazového nebo klínového písma; rozhodující impulsy však vycházejí z mysterií, zejména Osiridových a Isidiných, v nichž byla uchovávána hluboká moudrost, inspirující i následující kulturní období - řecko-latinské.

V této 4. poatlantské kultuře dosahuje člověk ve svém sestupu do hmoty a tělesnosti jakési rovnováhy mezi světem smyslů a světem ducha. Projevuje se to především v klasickém řeckém umění, jehož nenapodobitelná krása, vyzařující ducha, promlouvá jak z architektonických forem chrámu, který je skutečným příbytkem boha, tak i z dokonalých tvarů plastik, v nichž jakoby doznívalo samo božské tvoření. Druhým aspektem zmíněné rovnováhy je myšlení, jež dosahuje vrcholného stupně v řecké filosofii, předznamenávající celý další kulturní vývoj lidstva. Učení starých mysterií tu bylo poprvé vyjádrěno v pojmech. Řecká filosofie poskytla také myšlenkové roucho impulsu Kristovu, k němuž dochází právě v této době. Mysteriem na Golgotě se dovršují a uzavírají všechna stará mysteria a člověk jím dostává základní podnět ke svému dalšímu duchovnímu vývoji.

Nyní žijeme v 5. poatlantském

kulturním období. Lidstvo se v něm ocitá jakoby na rozcestí. Na jedné straně klesá svým vědomím ještě hlouběji do hmoty a odděluje se zcela od duchovního světa, z něhož na počátku svého vývoje sestoupilo. "Soumrak bohů" předchozího stupně se proměnil v temnou noc. Tím ostřeji mu září denní světlo smyslového světa, jež považuje za jedinou skutečnost, na níž soustřeďuje všechnu svou schopnost myšlení a buduje svou civilizaci. Pronikl sice hluboko do tajemství hmoty a naučil se ji ovládat, uvědomil si více než kdy předtím svou tělesnost, odcizil se však duchu, svému božskému původu. Všechny tradiční kulturní hodnoty, dokonce i včetně křesťanství, zvláště v jeho církevní podobě, ztrácejí svoji sílu, svou působnost a stávají se většínou pouhou frází. Člověk dnešní doby má pocit, že se ocitl v jakémsi nultém bodě, v němž se sice cítí plně svobodným, nevázaným žádnými dogmaty minulosti - a v tom je největší pozitivum jeho současné situace - zároveň si však uvědomuje prázdnotu své existence, kterou se snaží přehlušit vystupňovanými smyslovými zážitky. To však vede jen k ještě větší prázdnotě.

Na druhé straně se však právě nultý bod může stát odrazovým můstkem k novému vzestupu, k opětnému pronikání do ztraceného světa ducha, jež může vyvážit přílišný sestup do hmoty a zjednat znovu potřebnou rovnováhu, tentokrát však z vlastního svobodného úsilí, ze svobodného individuálního já, jež stojí v popředí současného vědomí člověka. Tuto možnost nového vzestupu mu dává právě Kristův impuls, nejvýznamnější událost ve vývoji Země a lidstva.

Tím se také dostáváme k otázce smyslu celého dosud popsaného dění i jeho budoucích cílů.

Ve svém skicovitém přehledu jsme uvedli nejprve čtyři stupně velkého vývojového cyklu od starého Saturnu přes staré Slunce a starý Měsíc k dnešnímu stupni Země; dále pět etap dosavadního vývoje Země: *polárního, hyperborejského, lemurského, atlantského a poatlantského*; u posledního pak jeho pět kulturních období:

praindické, staroperské, egyptsko-babylonské, řecko-latinské a současné páte.

V dalším výhledu budeme postupovat obráceně: od kultur k etapám vývoje Země až k jejím velkým inkarnacím. Ve všech těchto cyklech se opakuje jedna velká zákonitost všeho časového dění: rytmus 7, který je číslem času, jako je číslo 12 číslem prostoru (viz 12 znamení zvířetníku, jež obklopuje náš vesmír).

Číslo 7 se projevuje nejen v sedmi dnech týdne, výbrž i v sedmiletých etapách tělesného i duševního vývoje člověka a právě i ve vývojových cyklech, proto vždy sedm kultur, sedm

Nová a stará láska

*Když láska nová je, jak mladé víno kvasí,
až věkem nabývá své jasné, tiché krásy.*

etap Země i sedm stupňů planetárního vývoje (jejich názvy odrážejí názvy dnů v týdnu: sobota - starý Saturn; neděle - staré Slunce; pondělí - starý Měsíc; úterý+středa - Země - 1. pol. Mars, 2. polov. Merkur; čtvrtek - Jupiter; pátek - Venuše).

Sled jednotlivých kulturních období souvisí s kosmickým rytmem, tzv. precesí jarního bodu Slunce, který prochází jednotlivými znameními přibližně za 2160 let. V naší 5. poatlantské kultuře se nachází jarní Slunce v *rybách*; v době řecko-latinské bylo v *beranu* - odtud symbol "zlatého rouna" v řeckém mýtu, beránek Boží v křesťanství; v době egyptsko-babylonské byl jarní bod Slunce v *býku* - proto kult býka Apise, "zlatého

telete" u starých Hebreů; *bliženci* v praperské době naznačují dualismus světlých sil Ahura Mazdy a temných sil Ahrimana; *rak* v praindické kultuře je znamením obratu (dvě spirály!), přechodu od doby atlantské do období poatlantského.

Ryba, v jejímž znamení je naše doba, byla jednak obrazem zasvěcení (Jonáš v břiše ryby!), jednak symbolem Kristovým v raném křesťanství. Naznačuje úkol 5. poatlantské kultury - produchovnit schopnost myšlení, proměnit je ve zřivou sílu, aby bylo možno prožít Krista v éterné sféře, odkud nyní vyzařuje. Podmínkou je postupné překonávání egoismu, který je pro současný stav individuálního vědomí příznačný.

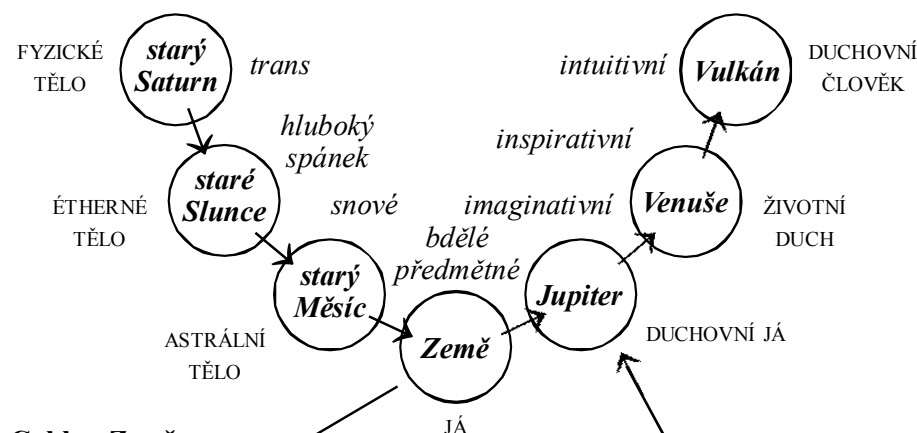
V následující 6. kultuře, jejíž duchovní centrum se má přesunout ze střední Evropy na Východ do slovanského prostředí, vystoupí tento vývoj na vyšší stupeň, na němž by měl člověk přijímat do své duše vědomě první vyšší duchovní článek, své *duchovní já*, vytvářet tak rovnováhu mezi jástvím a nesobectvím, uskutečňovat pravé lidské bratrství. Ta část lidstva, jež toho dosáhne, bude pak tvořit základ 6. vývojové etapy Země, zatímco 7. kultura by měla být určitým regresem a přechodem k tomuto většímu období.

Po celé toto dění bude zároveň charakteristické postupné dělení lidstva na část, která bude procházet normálním vzestupným vývojem a část, jež se bude opožďovat ("rasu" dobrých a "rasu" zlých) - to se nazývá v Evangelii "posledním soudem" - ne jako jednorázová událost, ale jako vývojový proces, který se bude stupňovat v 6. a 7. období Země, než přejde do pralajy. Po ní se objeví nové, duchovnější světové těleso - "nebeský Jerusálém" Janovy Apokalypsy či "*Jupiter*" v názvu duchovní vědy. Pokročilá část lidstva s imaginativním vědomím a plně vyvinutým duchovním já (tj. s produchovněným astrálním tělem) vystoupí na stupeň odpovídající hierarchii andělů; opoždlá část vytvoří přitom kolonii na hmotnější oběžnici kolem "*Jupitera*". Nutno však zdůraznit, že opoždění neznamená "věčné zatracení", ale skutečně

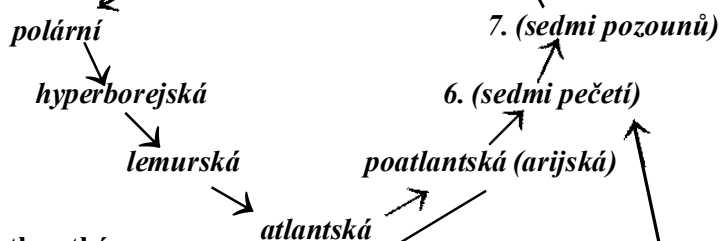
CELKOVÝ PŘEHLED

Velký vývojový cyklus:

Články Světové Vědomí
člověka: těleso: člověka:

Cyklus Země:

Cyklus poatlantické kultury:

jen opoždění ve vývoji, jež bude postupně vyrovnáváno pomocí těch, kdo sami vystoupili výše - až do vykoupení sil zla. Vykoupený se tak bude sám stávat postupně Vykupitelem.

V 6. inkarnaci Země - "Venuši" - dosáhne člověk v normálním vývoji inspirativního vědomí s plně vyvinutým 2. duchovním článkem - "životním duchem", tj. s produhovnělým éterným tělem.

V 7. inkarnaci Země "Vulkánu" bude lidstvo jako celek na stupni intuice, dovrší proces produhovnění fyzického těla v nejvyšší duchovní článek "duchovního člověka".

Dokončení tohoto vývoje neznamená ovšem "konec světa", nýbrž pouze uzavření určitého vývojového cyklu, po němž bude následovat další - zatím v nedohlednu i pro zasvěcené, který na stupni intuice je schopen přehlédnout jen vývoj od starého Sa-

turnu až po Vulkán. Budoucí stavy je přitom možno zřít proto, že v určitém smyslu již existují v nadsmyslových sférách: nejbližší v astrálním světě, vzdálenější v nižším a vyšším "devachanu", odkud postupně sestupují do nižších sfér ke své realizaci (viz. celkový přehled).

Takto se tedy jeví - ve značně zjednodušených obrysech - vývoj světa a člověka zřivému poznání duchovní vědy. Ukazuje nám mnoho-vrstevnost bytí světa a člověka, závratné hlubiny našeho kosmu, které se zrcadlí i v nás a umožňují tak jeho poznání, duchovní podstatu a bytostnost vesmíru, jehož prvotním činitelem jsou bytosti na různých stupních vědomí - substance a formy smyslového světa jsou jen jejich přechodným projevem a výronem. Na závěr si můžeme položit otázku: Jaký pos-

toj má zaujmout k tomuto monumentálnímu kosmogonickému obrazu člověk s běžnými poznávacími schopnostmi, jenž nemá zatím možnost si ověřit tato sdělení z vlastní zkušenosti?

V žádném případě duchovní věda neočekává, že její poznatky budou přijímány se slepou důvěrou. Nepředkládá žádná dogmata, protože respektuje lidskou svobodu jako drahocenný plod tisíciletého vývoje člověka. Věří však, že člověk, který začne sám na sobě pracovat, může postupně do oněch hlubin pronikat a sám si určité poznatky osvojovat nebo alespoň vytušit hlavní souvislosti.

Zatím může přijímat tato sdělení jako možnost, jako určitou hypotézu, s níž může zkusit žít - bez závazků nebo předpojatostí. Člověk má dnes možnost žít buď s představou mechanicky fungujícího vesmíru, který vznikl "velkým třeskem", vyvíjí se podle fyzikálních zákonů a skončí jednou v "tepelné smrti", jak to předpokládá dnes vládnoucí teorie astronomické vědy, která kalkuluje jen s hmotným, smyslově vnímatelným vesmírem a není přitom schopna uspokojivě vyřešit vznik života, natož existenci vědomí a zejména nedovede vysvětlit smysl a cíl lidské existence v oněch obudných vesmírných mechanismech, kde se lidský život jeví jen jako jakási nahodilá absurdita. - Anebo zaměří všechnu sílu své poznávací schopnosti sám na sebe, uvědomí si v opravdovém sebepoznání, že je především bytostí duchovní a duševní, pro níž vlastní hmotná tělesnost je sice významným, ale dočasným vnějším hávem. A protože je součástí velkého vesmíru, který se v něm zrcadlí, pozná, že tento velký, smyslově vnímatelný vesmír, se všemi svými tělesy, mlhovinami, galaxiemi a kvasary není ničím jiným než rovněž vnějším hávem, vnějším projevem velkého duchovně-duševního světa božských bytostí, božského "Slova, skrze než všechno učiněno jest".

Jen s takovouto představou či "hypotézou", která se postupně může proměňovat v jistotu, lze smysluplně žít - s důvěrou ve smysl všech duchovních a morálních hodnot, jež člověk ve svém životě a ve svých dějinách vytváří.

Sedem prednášok o vnútornom vývoji človeka:

6. Ezoterné skúšky

Valentin Tomberg

Vážení, milí priatelia!

Predmetom našej včerajšej úvahy boli stupne kresťansko-rozkruciánskej cesty zasvätenia. Na záver sme hovorili o dvoch základných zážitkoch na tejto ceste - o stretnutí s oboma strážcami prahu. Išlo o to, popísať vnútornú dramatickosť tejto cesty.

Dnes chceme podať predovšetkým praktický podklad toho, o čom sme hovorili včera. Budeme pri tom vychádzať z knihy Rudolfa Steinera „Poznávanie vyšších svetov“. Všetci nepochybne viete, že k nevyhnutným činnostiam, potrebným k vnútornému vývoju duchovného žiaka, patrí takzvaných *šesť cvičení*. Hovorí sa o nich v „Poznávaní vyšších svetov“, v „Pokynoch pre ezoterné školenie“ a v „Tajnej vede“, a patria k základom meditatívnej praxe.

Cvičenia na rozvoj srdcovej čakry

Je to nasledovných šesť cvičení: prvým je *kontrola myšlienok*. Ide v ňom o to, že človek rozvinie čo najväčšiu myšlienkovú silu o nejakom pre neho nezaujímavom predmete. Teda bez toho, že by v ňom túto silu vyvolal samotný predmet, vyvíja sám zo seba všetky myšlienky, ktoré súvisia s týmto pre neho úplne ľahostajným predmetom. Tak sa do určitej miery cvičením rozvíja „sila svalov“ myslenia. Táto sila sa prejavuje v tom, že človek má časom svoje myšlienky v rukách tak, že ich môže ľubovoľne predstavovať a usporadúvať, a v tom, že do neho prúdi istá sila vnútornej odvahy, že sa v ňom rodí istý druh odvahy k poznávaniu.

Druhým cvičením je takzvaná *kontrola činov*. Tu ide o to, že človek v určitom ním samým stanovenom čase vykonáva činnosti, ktoré vôbec nie sú nevyhnutné, ktoré robí len z toho dôvodu, aby splnil svoje vlastné predstavy. Aj toto cvičenie prináša celkom určitý výsledok. Je ním pocit, že človek má sám seba v rukách, že môže svoje myšlienky nasmerovať tak, ako sám chce, a aj napriek všetkým prekážkam a pokušeniam, ich nasmerovať inak. Možno povedať, že do človeka prúdi sila sebaovládania.

Tretím zo šiestich cvičení je *kontrola citov*. Človek sa učí ovládať svoje pocity tak, že mu nezakaľujú dušu, ani radosťou, ani utrpením. Pociťuje síce radosť a utrpenie, no nachádza silu stáť oproti nim a dívať sa na ne bez toho, aby sa v nich utopil. To je sila sebaovládania vzťahujúca sa na pocity.

Štvrté cvičenie je cvičením *pozitivity*. Človek rozvíja schopnosť vnímať vo všetkom, čo ho obklopuje, to pozitívne. Ide teda o úsilie, nachádzať niečo dobré alebo pekné vo veciach, voči ktorým je človek naladený negatívne.

Piate cvičenie je cvičením *nepredpojatosti* alebo dôvery. Človek sa cvičí v tom, hľadiť na všetky udalosti a veci a načúvať im s dokonalým vnútorným mlčaním, s vylúčením všetkých svojich predchádzajúcich skúseností.

Šieste cvičenie je cvičením *rovnováhy* alebo vnútornej vyrovnanosti. Tu ide o to, že je možné naplňať všetkých päť predchádzajúcich cvičení súčasne, že človek ovláda klaviatúru všetkých piatich cvičení a zjednocuje ich v šiestom. Z toho vyplýva rovnováha, o ktorú ide.

To je šesť cvičení. Môžeme si položiť otázku, prečo je týchto šesť cvičení základom, prečo sa týkajú začínajúcich i pokročilých duchovných žiakov a sú pre nich nevyhnutné. Aby sme odpovedali na túto otázku, pokú-

sime sa teraz zaoberať sa cestou, ktorou má ísť duchovný žiak, a to najprv z hľadiska *skúšok* tejto duchovnej cesty a nie z hľadiska jej stupňov.

Skúška ohňom alebo skúška odvahy

Keď sa človek dostatočne dlho vnútorne pohyboval na stupni prípravy a očisťovania, skôr či neskôr sa dostane k skúške stretnutia so „strážcom prahu“, ktorá sa tiež nazýva „*skúška ohňom*“. Myslí sa tým oheň, ktorý pozostáva zo studu, a ktorý je vnútorným výrazom prebudenej svedomia. Týmto ohňom musí človek prejsť. Inými slovami, človek spoznáva svoju vlastnú nižšiu prirodzenosť, to znamená svojho zo seba vysadeného dvojníka. Má ho pred sebou a hľadá na neho v jeho nezahalenej podobe. Tento pohľad na ľudského dvojníka v nezahalenej podobe znamená *skúšku odvahy*.

Človek musí nájsť silu, nerezignovať nad sebou samým a nad svojou karmou, ale nájsť odvalu si povedať: to si ty, si taký! Avšak bez ohľadu na to sa stále budeš snažiť robiť to najviac, čoho si schopný, aby si očistil svoju nižšiu prirodzenosť a premenil ju na dobré. Budem to robiť, aj keby to malo trvať tisícročia, a som si istý, že to dosiahnem. Je to taká nesmierená veľká úloha, že sa človek môže zľaknúť, že je nespľniteľná; môže sa mu zdať, že je nemožné, aby bola táto práca kedy zavŕšená ľudskými silami. A predsa si musí povedať: chcem to robiť, budem to robiť a dokončím to.

Toto je sila, ktorá nevznikla z pohľadu na to, čo stálo pred človekom. Možno ju čerpať len zo sily ja samotného človeka. Nepomôže mu nadšenie, nenačerpá pomoc z myšlienok a zo spomienok; musí nájsť vlastnú silu, ktorá nemá nič spoločné so želaniami a pocitmi, vlastnú silu odvahy, ktorá sa zakladá len na sile jeho ja. Ja

je silné, pretože *je*. Nepočíta sa so žiadnou pomocou. Ja musí dokázať svoju vlastnú odvalu. Táto skúška ohňom je *skúškou odvahy*.

Človek pri tom neprekonáva len skúšku, ale i skúsenosť: skúsenosť zrodu veľkej odvahy, ktorú predtým nepoznal. Táto sila odvahy je silou, ktorá v človeku vytvára imaginácie, ktorá je potrebná pre to, aby človek mohol v duchovnom priestore "maľovať". Pre imaginatívne vedomie je preto nutné rozvinúť odvalu. Obsah skúšky - poznanie vlastnej prirodzenosti - dáva možnosť rozlišovať imaginácie od ilúzií. Človek potom pozná zdroje ilúzií, a môže ich vylúčiť.

Skúška vodou alebo skúška sebaovládania

Ak človek obstál pri skúške odvahy, jeho duša sa ocitne v stave, v ktorom už nemá okolo seba žiadnu pevnú pôdu. Je obklopená nekonečnými možnosťami pohybu všetkými smermi súčasne. Je ponorená do ríše všetkých možných vplyvov a volaní, ktoré ju oslovujú. Má možnosť zaoberať sa tisíckami vecí a oddávať sa im. Ide tu o to, aby bola vytvorená sila, ktorá bude dušu držať a dávať jej smer. Schopnosť obmedziť sa v plnosti možností na jedinú, rezignovať na plnosť duchovných vplyvov: to je to, čo musí duša vyvinúť sama zo seba. To je skúška *sebaovládania* a súčasne skúsenosť sebaovládania. Je nevyhnutná pre *inšpiratívne* poznanie. Inšpiratívne poznanie je totiž založené na tom, že človek sám seba privádza do stavu čoraz hlbšieho mlčania, stále viac sa ovláda, že drží sám seba v rukách, že sa stáva dokonale tichým a mlčanlivým.

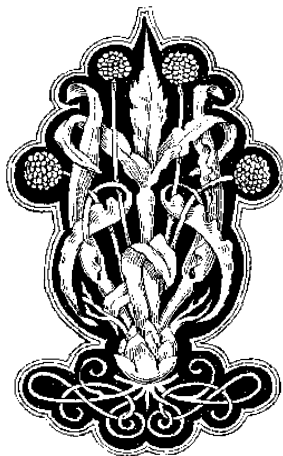
Skúška vzduchom alebo skúška duchaprítomnosti

Ak človek prejde "*skúškou vodou*", rozvinie sebaovládanie, jeho duša vstúpi do takej osudovej sféry, kde nie len že nemá žiadnu pôdu pod nohami, kde musí sama sebe udávať smer istým druhom "plávania", ale vstupuje do vzduchoprázdného priestoru, do úplnej osamelosti a púšte duševného života: to je "*skúška vzduchom*".

Pri "*skúške vzduchom*" ustávajú impulzy k mysleniu, čítaniu a chce-

niu. Duša sa podobá plachetnici, ktorá sa v bezvetrí kolíše s ovisnutými plachtami. Vstupuje do stavu zániku *všetkých* zážitkov. Nemá žiaden dôvod prežívať, cítiť, chcieť. Je úplne osamelá. Tu ide o to, aby duša v sebe samej našla prítomnosť ducha, silu vyvolať impulz ku konaniu bez toho, že by sa odovzdávala pasivite. V okamihu zaspávania prebúda samú seba. Bez akýchkoľvek motívov ostáva bdela prostredníctvom sily svojej vlastnej vnútornej podstaty, prostredníctvom sily samotného ja. To je *prítomnosť ducha*. Duša je duchaprítomná, keď zotrúva v mlčaní. Sila duše, uchovať si bdelosť v okamihu zaspávania, je duchaprítomnosť. Je nevyhnutná pre *intuitívne* poznávanie. Za pomoci tejto sily je možná intuícia.

Tieto tri prvé skúšky a tri prvé skúsenosti sprevádzajú výstup človeka do duchovného sveta. Tento výstup

sa uskutočňuje prostredníctvom nich, nimi sa človek učí tomuto výstupu a nachádza silu odvahy, sebaovládania a duchaprítomnosti. Tak sú možné zážitky imaginácie, inšpirácie a intuície.

Avšak pred človekom, ktorý dospel k možnosti vystúpiť do duchovného sveta, a ktorý do neho skutočne vystúpil, vyvstáva úloha: obhajovať svojím životom to, čo videl a prežil v duchovnom svete.

Stupne po vstupe do slnečného chrámu

Potom začína cesta skúseností tohto obhajovania. Človek vstupuje do chrámu, to znamená, že je pripustený k uskutočňovaniu tajomstiev, ktoré sú spojené s chrámom ľudstva.

O chráme sme už hovorili, je to ten istý chrám, ktorý sa v mystérij-

ných drámach Rudolfa Steinera označuje ako "*slnečný chrám*". Človek vstupuje do slnečného chrámu. Potom, čo pri skúške ohňom prekonal mesačnú sféru, pri skúške vodou sféru Merkúra a pri skúške vzduchom sféru Venuše, vstupuje do sféry Slnka, a tým do slnečného chrámu alebo "*chrámu vyššieho poznania*".

Cesta, ktorou človek putuje pri duchovnom školení je tá istá, akou prechádza i po smrti. Pozostáva zo štyroch stupňov.

Slnečný chrám je ideálom ľudstva budúcnosti. Je to duchovné miesto, ku ktorému človek nachádza vstup po skúške vzduchom. Tu má prekonať novú skúsenosť. Na uskutočňovaní tohto chrámu, tohto ideálu budúcnosti môže spolupracovať len potom, keď zloží prísahu, že neprezradí tajomstvo chrámu.

V knihe "Poznávanie vyšších svetov" je jasne uvedené, ako rozumieť tejto prísaha. Nejde o to, niečo zamlčovať. Oveľa viac ide o to, že sa človek musí učiť rozvíjať v sebe novú vlastnosť, vlastnosť duchovného taktu. Je to teda skúška, ktorú môžeme označiť aj ako "*skúšku taktu*". Človek sa učí, čo môže vysloviť v prítomnosti rozličných ľudí. Vyslovené môže byť toľko, koľko morálneho človek prináša ako protiváhu. Najvyššie veci môžu byť vyslovené, keď sú preniknuté srdečným tónom morálnosti. Tajomstvo je prezradené, ak sa sprostredkuje ako mechanické, rozumové poznanie. Vtedy je niečím iným, ako by malo byť.

To ďalšie, čo je nevyhnutné pre obhajobu tohto chrámu, do ktorého človek vstupuje, je skúsenosť, ktorá sa označuje ako pitie "*nápoja zabudnutia*". Tak, ako bola prísaha skúškou taktu, takzvaný nápoj zabudnutia nie je ničím iným ako "*skúškou nezaufanosti*", to znamená skúškou dôvery voči ľudstvu. Potom, čo človek do seba prijal vyššie poznanie chrámu, ide o to - nezúfať, že ľudom nemožno vždy sprostredkovať toto poznanie, a byť si istý, že obhajovanie pravdy nie je beznádejné, napriek všetkým skúsenostiam, ktoré svedčia proti tomu. Musí sa učiť dôverovať ľudskej prirodzenosti, pretože v nej žije túžba po pravde, po chráme. Musí apelovať na túto túžbu a nestrácať nádej, že svetlo sa prederie cez všetky vrstvy, ktoré ho zahaľujú. S dôverou v toto sa musí

odvážit' obhajovať tieto veci tak, ako mu to prikazuje jeho takt.

Posledná skúška sa uplatní v konaní a v skutkoch. Mohli by sme ju označiť ako "skúšku totálnosti". Tu ide o to, že človek pije "nápoj pamäte". Kým pri poslednej skúške sa musel učiť zabudnúť na zvyčajné skúsenosti, aby mohla byť v jeho vedomí stále prítomná hlbšia skúsenosť vyššieho ja druhého človeka, a aby mal dôveru k ľudstvu, tak tu sa musí učiť nepretržite sprítomňovať spomienku na všetko poznanie a všetky skúsenosti, ktoré prúdia z duchovného sveta. Človek musí konať s jasným vedomím, a nie tak, ako je to bežné, v temnote vedomia. Duch sa musí stať inštinktom. Človek koná zo slnečne jasného vedomia, no nie na základe úvahy, ale s istotou inštinktu, a predsa s jasnosťou ducha. Táto totálnosť je dôsledkom toho, že vo vôli človeka je sprítomnená celá jeho dovtedajšia skúsenosť. Sú to plody jednotlivých poznatkov a skúšok, ktoré ležia na ceste človeka. Ide tu o to, že *nikdy* nezabudne, čo prežil, že je to stále prítomné v jeho vôli i v jeho krvi tak, že zodpovedajúce poznatky sa rýchlosťou blesku stávajú skutkami.

Tak máme obraz šiestich skúšok. Tri z nich vedú nahor do duchovného sveta, k chrámu. Ďalšie tri znamenajú obhajobu duchovného sveta vo svete fyzickom.

Ak sa teraz vrátíme k našej otázke, prečo má šesť cvičení taký podstatný význam pre všetkých duchovných žiakov, odpoveď znie, že každé zo šiestich cvičení rozvíja silu, ktorá je nevyhnutná, aby človek neskôr obstál pri zodpovedajúcich skúškach. V týchto šiestich cvičeniach je obsiahnutá celá cesta zasvätenia.

Sila vyvinutá kontrolou myšlienok, ktorá prúdi do štruktúry človeka, je silou, ktorá sa prejaví pri skúške ohňom alebo skúške odvahy.

Výdrž a vnútorné sebaovládanie, ktoré sa rozvíja pri kontrole konania, sa osvedčuje pri skúške vodou.

Ovládanie pocitov, tento vnútorný pokoj zoči-voči radosti a utrpeniu je silou, ktorá sa potom ukáže ako nevyhnutná pri skúške vzduchom.

Pozitivita, snažiaca sa rozpoznať to pozitívne v každom jave, tolerancia, trpezlivosť je silou, ktorá je nevyhnutná pre skúšku taktu zoči-voči ľudstvu: vnútorná pozitivita umožňuje

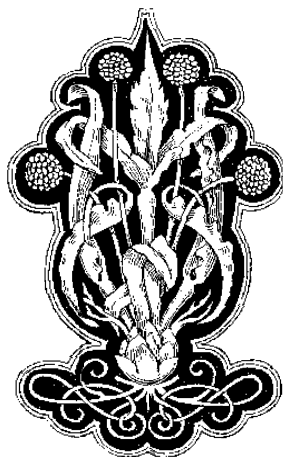
je taktosť pri obhajovaní chrámu vo svete.

Cvičenie nezaujatosti, vnútornej dôvery vytvára silu, ktorá je prípravou pre plný rozvoj schopnosti pitia nápoja zabudnutia pri skúške nezaujatosti.

Šieste cvičenie je cvičením vnútornej rovnováhy, ktorá premieňa päť predchádzajúcich cvičení na schopnosť prijatia nápoja pamäte, keď je človek celkom prítomný tam, kde si vždy môže spomenúť na všetky tajomstvá, ktoré sú nevyhnutné pre plnenie jeho povinností.

Analógia šiestich cvičení so spismi kresťansko- rozikruciańskiej školy

Vidíte, v čom spočíva podstata týchto cvičení. Vždy je to tak, že vedúce, vyučujúce osobnosti rozpozna-

jú cestu, ktorou sa má ľudstvo uberať. Táto je zhrnutá do jednoduchých cvičení. Nimi sa vopred vyvíja sila, ktorá neskôr musí obstáť pri skúškach na ceste duchovného školenia a životných skúseností.

Tak zodpovedá šesť cvičení šiestim skúškam, ktoré sú charakterizované v "Poznávaní vyšších svetov". Šesť cvičení je prípravou na tieto skúšky. Už oni samé sú v elementárnej podobe, v malom týmito skúškami, veľké nasledujú potom.

Avšak týchto šesť cvičení zodpovedá aj šiestim skúškam alebo stupňom cesty kresťansko-ezoterického zasvätenia. A síce prúd, ktorý sem prúdi, prúd odvahy, ktorý sa rozvíja prostredníctvom prvého cvičenia kontroly myšlienok, je tou istou silou, o ktorej sme už z niekoľkých strán hovorili ako o sile *omývania nôh*.

A tá sila, ktorá sa rozvíja cvičením

kontroly konania je identická s tou, ktorá je nevyhnutná pre unesenie stupňa *bičovania*, pre prechod týmto stupňom. Bičovanie je totiž útokom na človeka sprava a zľava. Lucifer a Ahriman útočia na človeka súčasne; človek však musí nájsť silu nenasledovať ich, ale smer, ktorý si sám vytýčil.

Tretie cvičenie, cvičenie ovládania citov, je vnútorným výrazom sily, ktorá je nevyhnutná pre dosiahnutie stupňa *korunovania trnám*. Tu totiž ide o to, ovládať pocity, menovite pocit súcitu natoľko, že ním nie je ohrozená z lásky a z pravdy vyplývajúca povinnosť.

Štvrté cvičenie, pozitivita, trpezlivosť, je tým, čo neskôr človeku umožňuje *nesenie kríža*. Je prípravou pre rozhodnutie stať sa "strážcom svojich bratov". Kríž možno uniesť len tak, ak je človek schopný rozpoznať všade to pozitívne, ak cvičil pozitivitu tak, že sa stala vlastnosťou jeho duše. Potom je schopný niesť kríž bez reptania.

Piate cvičenie nezaujatosti a dôvery je prípravou pre budúci stupeň *ukrižovania*. Je najvyšším aktom dôvery, ktorý je vôbec mysliteľný, keď človek prekoná silu strnulosti, istú podobu Golgoty. Keď potom nájde silu, protipostaviť útokom Lucifera a Ahrimana nepohnutosť, ktorá je však trpezlivosťou a čakaním, tak je to najvyššia miera dôvery voči ľuďom a karme, ktorá z takých ľudí vychádza.

Cvičenie vyrovnanosti alebo rovnováhy je prípravou pre budúci vzdialený stupeň *uloženia do hrobu*. Je totiž pokračovaním križovania. Tu ide o to, že človek ako strážca svedomia nie len že stojí nepohnuto voči pláňam smrti, ale sám sa tejto riši smrti odovzdáva. To je jeden zo základných kameňov pravej ezoteriky, že človek seje na pláňach smrti, že sa stáva rozsievateľom na týchto pláňach, a neočakáva udalosti *ihneď*. Vie totiž, že to, čo ním bude vytvorené, musí najprv prejsť smrťou. A vyrovnanosť v tej miere, aká môže byť dosiahnutá len na tomto stupni, je nevyhnutná, aby človek nevzdával svoju prácu, aj keď odumiera všetko, čo z neho vychádza. Ukladanie do hrobu nie je len imaginatívnou silou, ale určitým postojom k činnosti. Človek je vedome pripravený robiť ďalej to, čo má

vniesť do sveta, hoci vie, že to padne za obeť smrti. Robí to, lebo sa má stať ešte jedno: zmŕtvychvstanie.

Najvyššia vážnosť je najvyššou zodpovednosťou, a najvyššia zodpovednosť sa ukáže, keď človek nepracuje len pre prítomnosť, ale keď vie, že všetko prepadne smrti, a predsa musí vstať z mŕtvych, pretože je to pravda. To je vyrovnanosť, ktorá sa v najvyššej forme prejaví na stupni ukladania do hrobu. Táto sa musí pripravovať cvičením vyrovnanosti.

Siedmym stupňom kresťansko-rozíkručiánskej cesty je stupeň *zmŕtvychvstania*. Je výsledkom predchádzajúcich stupňov ukrižovania a uloženia do hrobu. Tomuto stupňu nezodpovedá žiadne cvičenie. Je udalosťou, zázrakom, ktorý čaká na človeka. Patrí do sféry Otca, ktorý sa zjavuje nie len vo vnútornom poznaní, ale svojimi bleskami a svojimi hromami aj v osude. Nedosahuje sa cvičením, ale je odpoveďou nebies na úsilie človeka, ktorý zdolá šesť pašiových stupňov, obstojí pri šiestich skúškach, ktorý však na začiatku pocitovo cvičil šesť cvičení, popísaných v "Poznávaní vyšších svetov".

A tak, vážení a milí priatelia vidíte, aké hlboké je to, čo nám dal Rudolf Steiner. Tak jednoducho tu stoja tieto cvičenia, ako jednoduché, elementárne veci. Čo všetko však tkvie za tým, kam až môžu viesť, ak sa zaoberáme ich všemožným duchovným pozadím! Rudolf Steiner bol vedomci, a to znamená: to jednoduché, jasné, prehľadné, čo pochádza od neho, má obrovské pozadie v duchovných videniach a skúsenostiach.

Studánka

časopis waldorfského školstva

Prináša námety pre zmysluplnú prácu s deťmi z pohľadu vývojových potrieb dieťaťa v prvých siedmich rokoch.

Spracované **témy**: Jar, Leto, Jeseň, Zima, Školská zrelosť, Hračka
Vychádza 4x ročne v cene 20 Kč za číslo

Objednávky ČR: 8.mateřská škola waldorfská, Rohožecká ul., 511 01 Turnov

SR: Materská škola, Miletičova 32, 821 08 Bratislava

Prišiel k žene mních a vraví: "Nechaj ma prenocovať!".

"Nechám, ale musíš alebo zarezať kozu, alebo so mnou spať, alebo sa napiť vína!".

Mních uvažuje: "Zarezať kozu nemôžem, to je vražda; spať so ženou nebudem, to je bohorúhačstvo; napijem sa vína, to je najmenší hriech".

Napil sa a potom splnil aj ostatné ženine želania.

Ako si objednať Sophiu

Časopis *Sophia* i knihy z vydavateľstva *Sophia* sa objednávajú prostredníctvom *poštovej poukážky typu C*. Na prednú stranu poukážky vypíšete sumu, ktorú posielate a na zadnú stranu, do kolónky *správa pre prijímateľa* napíšete, za čo túto sumu platíte.

Na Slovensku platíte poštovou poukážkou typu C na adresu: *Sophia, P. O. Box 206, 810 00 Bratislava 1*. **Predplatné** je 50.- Sk za číslo, 200.-Sk na rok.

V Čechách poštovou poukážkou typu C na adresu: *Sophia, P. O. Box 185, 690 02 Břeclav 2*. **Predplatné** je 50.- Kč + 15 Kč poštovné za číslo, t.j. 260.- Kč na rok.

Zo starších čísel je možné si objednať ešte čísla 1, 9, 10, 11, 12, 13, 14 v cene 50.- Sk (50.- Kč + 15.- Kč pošt.) za číslo.

Knihy, ktoré od nás môžete dostať:

✂ **Emil Páleš**: *Duchovná úloha strednej Európy*. 75 Sk/Kč.

✂ **Rudolf Steiner**: *Duchovné bytosti v nebeských telesách...* 170 Sk/Kč;

✂ **Rudolf Steiner**: *O poznávaní vyšších svetov. Osem meditácií. Štyri cnosti*. 185 Sk/Kč;

✂ **Rudolf Steiner**: *Z kroniky Akaša*. 195 Sk/Kč.

✂ Kniha **Karla Funka**: *Od křiku v sobě k šepotu v chrámu je vypredaná*.

Sophia

P.O. Box 151, 810 00 Bratislava 1 * Vydáva: Vydavateľstvo *Sophia* * Šéfredaktor: RNDr. Emil Páleš, CSc.

* Redakčný kolektív: RNDr. Erich Šašinka, Mgr. Peter Marman, Zdena Djuračková, Elena Králová * Redaktorka vo Viedni: Sylvia Mikolajová * Redaktor v Čechách: Ing. Karel Funk * Grafická úprava: Emil Páleš & Marcel Hason * Výtvarníčka: Mgr. Zdislava Sýkorová * Prekladateľka: Dr. Patricia Elexová * **Redakcia**: Hattalova 12A, 831 03 Bratislava, tel: 5252033, utorok a štvrtok 9.⁰⁰-15.⁰⁰ * objednávky na predplatné časopisu (vrátane starších čísel) vybavuje redakcia * správa nadácie: RNDr. Jitka Tereková: 249 201 * Čestný člen redakcie: jeho excelencia Karan Singh, maharadža z Džammu a Kašmíru * Tlač: FIDAT * Vychádza 4-krát do roka * Náklad: 3000 ks * Cena jedného výtlačku: 50.- Sk/Kč * Ročné predplatné: 200.- Sk/260 Kč (vrátane poštovného) * Rozširujú súkromné kolportérské siete a knižkupectvá * Registračné číslo: MK SR 659/92 * email: nadacia@sophia.sk * Internet: <http://www.sophia.sk/>

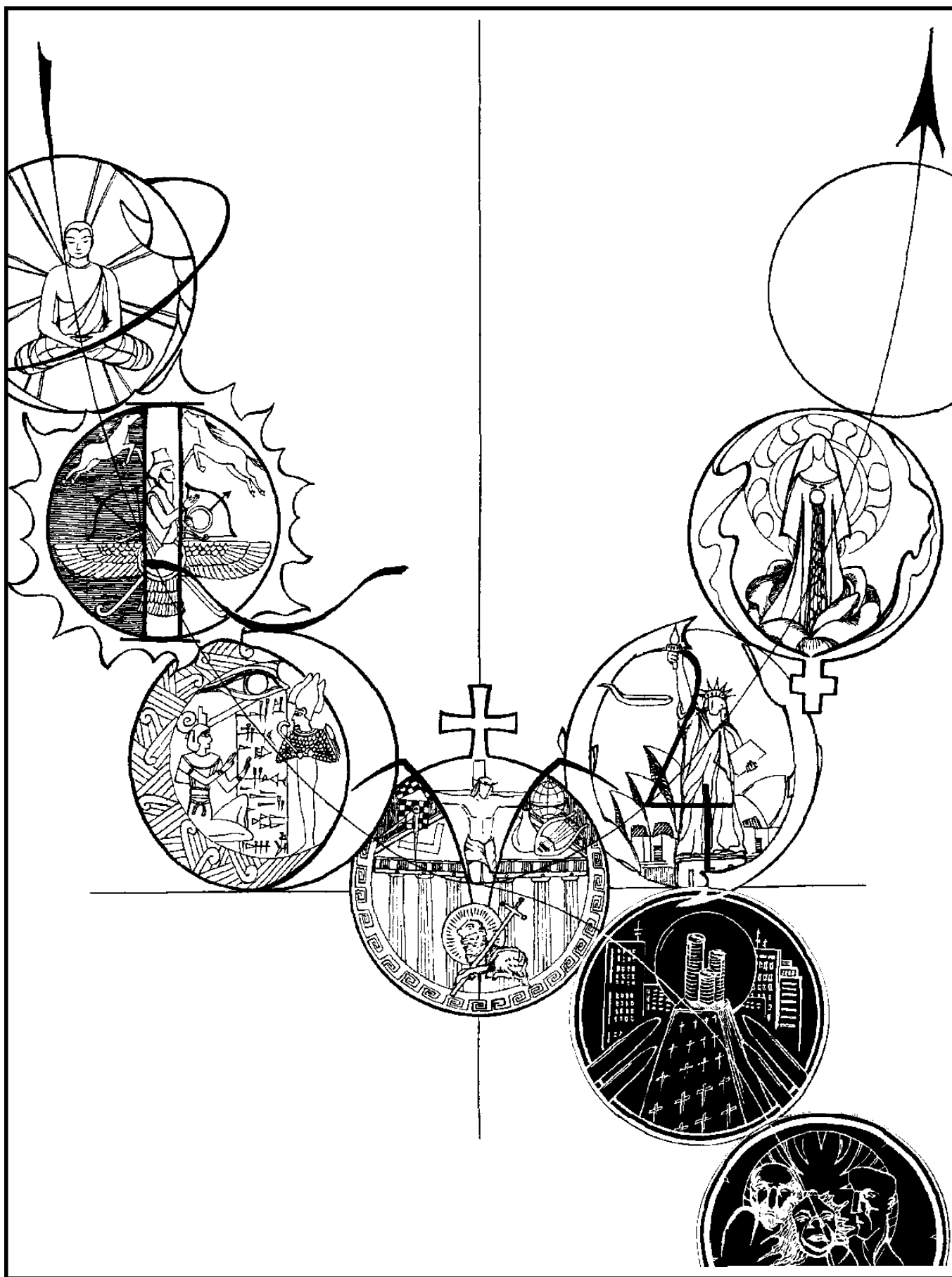
Bankové spojenie: Nadácia Sophia, Čs. obchodná banka, Lehockého 3, 812 25 Bratislava; č. ú.: 202113003/7500. Zo zahraničia: Acc. No.: 02-11300000/7500, Swift: CEKOSKBX

✂ Prvá strana obálky: William Adolphe Bouguereau: *La Vierge et l'Enfant (Panna s dieťaťom)* ✂ Štvrtá strana obálky: William Holman Hunt: *The Finding of Saviour in the Temple (Nájdenie Ježiša v chráme)* ✂ Perokresby: na strane 2, 13, 15, 16, 18, 22, 36, 43, 51: Zdislava Sýkorová ✂ 7, 30, 31-35, 37: Monika Kabeleová ✂ 35, 40: Viera Nagyová ✂ 24: Eva Droppová ✂ 50: Alfons Mucha

V budúcich číslach:

Od theosofie
k anthroposofii

Duchovný dejepis:
Sedem archanjelov,
ktorí sa striedajú ako
duchovia času

K STR. 46: SEDEM POATLANSTKYCH KULTÚR: PRAINDICKÁ, PRAPERZSKÁ, EGYPTSKO-BABYLŇSKO-CHALDEJSKO-ASÝRSKA, GRÉCKO-RÍMSKO-LATINSKÁ, ANGLÖSASKÖ-GERMÁNSKÁ, SLOVANSKÁ, AMERICKÁ. KAŽDÝCH 2160 RÖKÖV SA JEDNÖ ANJELSKÉ KNIEŽA STANE DUCHÖM ČASU A INŠPIRUJE JEDNU KULTÚRU.

Jitřní pták zpívá.

*Odkud má zvěst jitra dříve, než se rozbřeskně, dokud ještě
drak-noc svírá oblohu svými černými, studenými spáry?*

*Pověz mi, jitřní ptáku, jak našel posel z východu cestu
k tvým snům dvojí noci oblohy a listí?*

*Svět ti nevěřil, když jsi volal: „Slunce se blíží, není již
noci.“*

Ó, spící, procitni!

*Odhal hlavu, vyčkáváje prvního paprsku žehnajícího
světla, a zpívej s jitřním ptákem v radostné důvěře.*

Rabindranáth Thákur